

Spis treści

I Rezolucje, zalecenia i opinie

OPINIE

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny

556. sesja plenarna Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego – Interactio, 2.12.2020–3.12.2020

2021/C 56/01	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „W kierunku strategii UE na rzecz zwiększania umiejętności i kompetencji ekologicznych dla wszystkich” (opinia z inicjatywy własnej)	1
2021/C 56/02	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Transformacja przemysłowa w kierunku ekologicznej i cyfrowej gospodarki europejskiej: wymogi regulacyjne oraz rola partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego” (opinia rozpoznawcza)	10
2021/C 56/03	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Zasady dotyczące usług publicznych a stabilność demokratycznego ładu” (opinia rozpoznawcza na wniosek prezydencji niemieckiej)	29
2021/C 56/04	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Zagwarantowanie rzeczywistych praw osób z niepełnosprawnościami do głosowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego” (dodatkowa opinia z inicjatywy własnej)	36

III Akty przygotowawcze

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny

556. sesja plenarna Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego – Interactio, 2.12.2020–3.12.2020

2021/C 56/05	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie płatności transgranicznych w Unii” (tekst jednolity) [COM(2020) 323 final – 2020/0145 (COD)]	43
--------------	--	----

2021/C 56/06	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów »Agenda i plan działania UE w zakresie środków odurzających na lata 2021–2025«” [COM(2020) 606 final]	47
2021/C 56/07	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Zmieniony wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wdrożenia jednolitej europejskiej przestrzeni powietrznej (wersja przekształcona)” [COM(2020) 579] oraz „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (UE) 2018/1139 w odniesieniu do zdolności Agencji Unii Europejskiej ds. Bezpieczeństwa Lotniczego do działania jako organ weryfikujący skuteczność działania jednolitej europejskiej przestrzeni powietrznej” [COM(2020) 577]	53
2021/C 56/08	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego środki zarządzania, ochrony i kontroli obowiązujące na obszarze objętym Konwencją ustanawiającą Międzyamerykańską Komisję ds. Tuńczyka Tropikalnego oraz zmieniającego rozporządzenie Rady (UE) nr 520/2007” [COM(2020) 308 final – 2020/0139 (COD)]	59
2021/C 56/09	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący dyrektywy Rady zmieniającej dyrektywę Rady 2006/112/WE w zakresie środków tymczasowych w przypadku podatku od wartości dodanej w odniesieniu do szczepionek przeciwko COVID-19 i wyrobów medycznych do diagnostyki <i>in vitro</i> w kierunku tej choroby w odpowiedzi na pandemię COVID-19” [COM(2020) 688 final – 2020/0311 (CNS)]	61
2021/C 56/10	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady upoważniającej Komisję do głosowania za podwyższeniem kapitału Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego” [COM(2020) 774 final – 2020/0343 (COD)]	62
2021/C 56/11	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2004/37/WE w sprawie ochrony pracowników przed zagrożeniem dotyczącym narażenia na działanie czynników rakotwórczych lub mutagenów podczas pracy” [COM(2020) 0571 final – 2020/0262 COD]	63
2021/C 56/12	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie niektórych aspektów bezpieczeństwa kolei i łączności w odniesieniu do infrastruktury transgranicznej łączącej Unię Europejską i Zjednoczone Królestwo poprzez stałe połączenie przez kanał La Manche” [COM(2020) 782 final – 2020/0347 (COD)] . . .	64

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

OPINIE

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

556. SESJA PLENARNA EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO –
INTERACTIO, 2.12.2020–3.12.2020

**Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „W kierunku strategii UE na rzecz
zwiększania umiejętności i kompetencji ekologicznych dla wszystkich”**

(opinia z inicjatywy własnej)

(2021/C 56/01)

Sprawozdawczyni: **Tatjana BABRAUSKIENĒ**

Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	20.2.2020
Podstawa prawna	Art. 32 ust. 2 regulaminu wewnętrznego Opinia z inicjatywy własnej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa
Data przyjęcia przez sekcję	11.11.2020
Data przyjęcia na sesji plenarnej	2.12.2020
Sesja plenarna nr	556
Wynik głosowania	241/4/8
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES podkreśla, że **odpowiedzialność za środowisko naturalne jest obowiązkiem każdego człowieka**. Zrównoważony rozwój środowiska wymaga radykalnych przemian społecznych, w tym indywidualnej i zbiorowej zmiany mentalności, zachowań, stylu życia, a także zmiany organizacji społecznej, politycznej i gospodarczej naszych krajów i społeczeństw.

1.2. EKES pilnie wzywa państwa członkowskie, aby wspólnie z partnerami społecznymi i odpowiednimi zainteresowanymi stronami opracowały skuteczne strategie krajowe, które umożliwią podjęcie działań na rzecz pilnej realizacji **celów zrównoważonego rozwoju wyznaczonych przez ONZ**. Ich wdrożenie wymaga od państw członkowskich wprowadzenia wysokiej jakości edukacji sprzyjającej włączeniu społecznemu i równemu traktowaniu (cel 4) oraz działań w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatu (cel 13). W szczególności chodzi o cel 13.3, który mówi o tym, że należy: „zwiększyć poziom edukacji oraz potencjał ludzki i instytucjonalny, podnieść poziom świadomości na temat łagodzenia zmian klimatycznych, adaptacji i skutków zmian klimatycznych oraz systemów wczesnego ostrzegania przed zagrożeniami”. Cel 4.7 przypomina natomiast, aby „zapewnić, że wszyscy uczący się przyswoją wiedzę i nabędą umiejętności potrzebne do promowania zrównoważonego rozwoju”, co sprzyja nie tylko rozwijaniu umiejętności i wspieraniu gospodarki, ale także realizacji celów **globalnego obywatelstwa i pokoju**. Edukacja odgrywa kluczową rolę w tej zmianie, która wykracza poza zajęcie się wyłącznie kwestiami środowiskowymi w programie nauczania.

1.3. EKES wzywa Komisję Europejską i państwa członkowskie, by realizowały pierwszą zasadę **Europejskiego filaru praw socjalnych**, która mówi o tym, że wysokiej jakości kształcenie, szkolenie i uczenie się przez całe życie sprzyjające włączeniu społecznemu jest prawem wszystkich mieszkańców Europy. Komitet apeluje o jej stosowanie wobec wszystkich w celu doskonalenia umiejętności i kompetencji ekologicznych w zakresie ochrony środowiska oraz podnoszenia kwalifikacji zawodowych, aby wspierać jej wdrażanie za pomocą stabilnego finansowania publicznego uzgodnionego z partnerami społecznymi i społeczeństwem obywatelskim.

1.4. EKES wyraża przekonanie, że umiejętności w zakresie ekologii, odpowiedzialność za środowisko naturalne i zrównoważony rozwój powinny zostać włączone przekrojowo do efektów uczenia się (wiedza, umiejętności, postawy i wartości) w ramach formalnego, nieformalnego i pozaformalnego procesu nabywania wiedzy przez osoby uczące się w każdym wieku w każdym sektorze edukacji, w ramach praktyk zawodowych i programów szkolenia pracowników w sektorach ekologicznych i poza nimi.

1.5. EKES zwraca się do Komisji Europejskiej i państw członkowskich, aby lepiej łączyły politykę ochrony środowiska z polityką zatrudnienia i polityką edukacyjną. Dzięki temu można by również skupić się na przewidywaniu i rozwijaniu umiejętności osób bezrobotnych lub pracujących, których szkolenie powinno obejmować odpowiedzialność za środowisko i kłaść szczególny nacisk na umiejętności ekologiczne. Należy zatem zadbać o to, by problem zmiany klimatu wpisywał się – w kontekście uczenia się i nauczania – w demokratyczną kulturę szkoły i w warunki uczenia się zielonej kultury, w ramach której **powstają zielone szkoły**. Dzięki odpowiedniej infrastrukturze uwzględniającej zmianę klimatu i ochronę środowiska są one prowadzone w sposób zrównoważony we współpracy ze wszystkimi zainteresowanymi stronami reprezentującymi środowisko szkolne i przygotowują uczniów do tego, aby jako aktywni obywatele i przyszli pracownicy mogli przeciwdziałać zmianie klimatu.

1.6. EKES wzywa Komisję Europejską, by przeprowadziła **na szczeblu UE badania** nad rozwojem umiejętności i kompetencji ekologicznych w państwach członkowskich i na ich podstawie przygotowała swoją strategię działania. Szkoły są dla uczniów kluczowym źródłem wiedzy na temat zagadnień związanych z ochroną środowiska, zwłaszcza w czasach wszechwiedzącego internetu, mediów społecznościowych i fałszywych informacji. Brakuje jednak informacji na temat polityki państw członkowskich UE w zakresie łączenia świadomości w kwestii zmiany klimatu, odpowiedzialności za środowisko i zrównoważonego rozwoju, jako umiejętności i kompetencji ekologicznych, z polityką edukacyjną i programami nauczania na poziomie edukacji początkowej, kształcenia ogólnego i szkolnictwa wyższego. Badania takie powinny też obejmować społeczne i zawodowe umiejętności i kompetencje ekologiczne w obszarach: kształcenia i szkolenia zawodowego (VET), kształcenia i szkolenia zawodowego wstępnego (IVET) oraz ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego (CVET), a także podnoszenia kwalifikacji i przekwalifikowania osób bezrobotnych i pracujących.

1.7. EKES przypomina, że umiejętności i kompetencje w zakresie ekologii są potrzebne wszystkim obywatelom – zarówno młodszemu, jak i starszemu. Dlatego też należy poświęcić więcej uwagi ich równoległemu wdrażaniu z **europejskimi ramami kompetencji kluczowych** ⁽¹⁾ we wszystkich obszarach edukacji i wykorzystywać je do poprawy kompetencji obywatelskich, które są niezbędne do przejmowania odpowiedzialności za środowisko oraz „kompetencji matematycznych i kompetencji w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii” mających na celu wspieranie zrównoważenia środowiskowego, zwłaszcza w kontekście postępu naukowego i technologicznego. Ponadto we wszystkich przedmiotach nauczania, w szczególności w geografii, etyce i filozofii, należy uwzględnić kwestie związane z umiejętnościami ekologicznymi i odpowiedzialnością za środowisko.

1.8. EKES z zadowoleniem przyjmuje fakt, że nowy europejski program na rzecz umiejętności ⁽²⁾ (2020 r.) opracowany przez Komisję Europejską poświęca szczególną uwagę umiejętnościom ekologicznym, ale wyraża ubolewanie, że nie określono w nim konkretnego celu dla państw, dotyczącego udziału dorosłych w wysokiej jakości szkoleniach o charakterze włączającym w zakresie przynajmniej podstawowych umiejętności i kompetencji ekologicznych, podczas gdy zaproponowano w nim cel zakładający udział osób dorosłych w szkoleniach z zakresu podstawowych umiejętności cyfrowych.

1.9. EKES wyraża zadowolenie z faktu, że w Europejskim Zielonym Ładzie ⁽³⁾ (2019 r.) zaprezentowano kompleksową strategię UE w zakresie przeciwdziałania zmianie klimatu i ochrony środowiska w celu osiągnięcia neutralności klimatycznej UE do 2050 r. oraz że zapowiedziano różne strategie, które będą realizowane w oparciu o planowane rozporządzenia, fundusze i reformy krajowe. EKES zwraca się do państw członkowskich, aby opracowały w ramach polityki krajowej strategię, które będą dotyczyły także edukacji w zakresie odpowiedzialności za środowisko i umiejętności

⁽¹⁾ Dz.U. C 189 z 4.6.2018, s. 1.

⁽²⁾ COM(2020) 274 final.

⁽³⁾ COM(2019) 640 final.

ekologicznych oraz będą zachęcały do **aktywnego podnoszenia kwalifikacji zawodowych i przekwalifikowania** w celu ułatwienia wszystkim sprawiedliwego przejścia na gospodarkę ekologiczną, zwłaszcza pracownikom sektorów upadających. EKES przypomina, że takie reformy powinny odbywać się w ramach skutecznego dialogu społecznego ze związkami zawodowymi nauczycieli i pracowników, z pracodawcami oraz w porozumieniu z odpowiednimi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.

1.10. EKES z zadowoleniem przyjmuje propozycję, zawartą w Europejskim Zielonym Ładzie, dotyczącą wprowadzenia **europejskich ram kompetencji** i zaleca, by Komisja we współpracy z przedstawicielami ministerstw edukacji, partnerami społecznymi z sektora kształcenia i szkolenia oraz innymi zainteresowanymi stronami, takimi jak organizacje pozarządowe działające na rzecz młodzieży i edukacji, opracowała takie ramy, które będą miały zastosowanie w procesie **formalnego, nieformalnego i pozaformalnego** uczenia się w ramach otwartej metody współpracy.

1.11. EKES wyraża aprobatę w związku z tym, że Parlament Europejski przyjął rezolucję w sprawie Europejskiego Zielonego Ładu⁽⁴⁾ i podkreślił, że **strategia przemysłowa** musi uwzględnić zarówno jej wpływ na siłę roboczą, jak i **szkolenie, przekwalifikowanie i podnoszenie kwalifikacji pracowników** ⁽⁵⁾. EKES popiera regionalny wymiar tej strategii i solidne zarządzanie nią z uwzględnieniem dialogu społecznego. EKES podkreśla, że przedsiębiorstwa powinny również opracować strategię w zakresie ochrony środowiska, w ramach których konieczne jest też podnoszenie kwalifikacji przez pracodawców.

1.12. EKES wzywa kolejne prezydencje UE i Komisję Europejską do zacieśnienia współpracy między **Radą ds. Edukacji, Radą ds. Zatrudnienia i Radą ds. Środowiska** , tak by organy decyzyjne na najwyższym szczeblu łączyły walkę ze zmianą klimatu z koniecznością zapewnienia rozwoju umiejętności i kompetencji ekologicznych we wszystkich grupach wiekowych, z uwzględnieniem każdej formy i rodzaju kształcenia i szkolenia.

1.13. EKES wzywa do opracowania **kompleksowej strategii na szczeblu UE** , takiej jak zalecenie Rady, w sprawie podniesienia poziomu kształcenia i szkolenia w zakresie umiejętności i kompetencji ekologicznych. Apeluje o opracowanie strategii na rzecz propagowania ekologicznych szkół, a także o zapewnienie dorosłym w miejscu pracy i poza nim możliwości podnoszenia kwalifikacji i ich zmiany w ramach kompetencji potrzebnych z punktu widzenia ochrony środowiska, społeczeństwa i ekologizacji gospodarki. Takie zalecenie Rady mogłoby stanowić kontynuację sugestii zawartych w nowym europejskim programie na rzecz umiejętności, aby skupić się na tym, jak kształtować postawy proekologiczne, sprawić, by odpowiedzialność za środowisko stała się przekrojową kompetencją w ramach kształcenia i szkolenia w europejskim obszarze edukacji, oraz skoncentrować się na równym rozwoju umiejętności ekologicznych we wszystkich grupach wiekowych, zwłaszcza w tych znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społeczno-gospodarczej. Takie wdrażanie strategii powinno się wiązać również z wymogiem, by temu doskonaleniu kształcenia i szkolenia towarzyszyły trwałe i odpowiednie zasoby techniczne, finansowe i kadrowe, a także by środki te były finansowane z budżetu publicznego.

1.14. EKES uważa, że państwa członkowskie powinny wprowadzić kompleksowe strategie polityczne i zapewnić środki finansowe, aby **wspierać początkowy i ustawiczny rozwój zawodowy nauczycieli i instruktorów w zakresie ochrony środowiska** . Jest to zagadnienie przekrojowe, które dotyczy nauczycieli wszystkich przedmiotów, na różnych poziomach i w różnych formach kształcenia i szkolenia. Państwa członkowskie powinny też wprowadzić specjalne szkolenia w zakresie umiejętności i kompetencji ekologicznych. Państwa członkowskie powinny również zapewnić odpowiednie wsparcie zawodowe nauczycielom i szkoleniowcom oraz wyposażyć ich w odpowiednie, aktualne materiały dydaktyczne, narzędzia, metody i praktyki szkoleniowe w tej dziedzinie.

1.15. EKES przypomina, że nabywanie umiejętności ekologicznych w miejscu pracy zwiększyłoby odporność i zdolność adaptacji pracowników, kadry kierowniczej i zainteresowanych stron, a jednocześnie przyczyniłoby się do ekologicznego wzrostu gospodarczego. EKES wzywa do wzmocnienia współpracy i łączenia zasobów między przedsiębiorstwami (zwłaszcza MŚP), aby zaspokoić potrzeby szkoleniowe w zakresie miękkich i twardych umiejętności i kompetencji ekologicznych.

1.16. EKES apeluje o dopilnowanie, by **finansowanie UE na rzecz rozwoju umiejętności ekologicznych i kompetencji w zakresie ochrony środowiska** , czyli w ramach programu Erasmus+, EFS+, pakietu na rzecz odbudowy i Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, dotyczyło przede wszystkim wsparcia finansowego dla rozwoju umiejętności ekologicznych wśród uczących się osób w każdym wieku.

⁽⁴⁾ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 15 stycznia 2020 r. w sprawie Europejskiego Zielonego Ładu.

⁽⁵⁾ Podkreślenie dodane przez EKES.

1.17. EKES wzywa do nadania **ekologicznego charakteru europejskiemu semestrowi** ⁽⁶⁾ i zwraca się do Komisji, by we współpracy z ministerstwami edukacji, odpowiednimi partnerami społecznymi i organizacjami reprezentującymi społeczeństwo obywatelskie opracowała zalecenia dla poszczególnych państw członkowskich UE w sprawie zwiększenia oferty edukacyjnej w zakresie doskonalenia umiejętności i kompetencji ekologicznych na wszystkich poziomach i we wszystkich formach kształcenia i szkolenia, **począwszy od wczesnej edukacji, a skończywszy na szkolnictwie wyższym i kształceniu dorosłych**, z uwzględnieniem efektywnego wsparcia dla osób dorosłych w miejscach pracy i poza nimi.

2. Uwagi ogólne

2.1. Przeciwdziałanie zmianom klimatycznym wywiera ogromny wpływ na warunki socjalne, edukację, zatrudnienie i rynek pracy. Szczególnie ważna była mobilizacja mieszkańców Europy w 2019 r., zwłaszcza uczniów i studentów, którzy zwrócili się do organów publicznych o podjęcie pilnych i ambitnych działań na rzecz walki ze zmianą klimatu. Odpowiedzialność za środowisko i umiejętności ekologiczne są potrzebne wszystkim – zarówno konsumentom, jak i całemu społeczeństwu, a także osobom odpowiedzialnym za wyznaczanie kierunków polityki, przedsiębiorstwom i pracownikom. Znajdują one zastosowanie w każdym sektorze i działalności, zarówno w życiu zawodowym (począwszy od zadań związanych z planowaniem strategicznym i innowacjami, a skończywszy na pracy na poziomie lokalnym w fabrykach i usługach), jak i w życiu codziennym (w kwestiach dotyczących np. domu, transportu i konsumpcji), stanowiąc przede wszystkim integralną część każdej profesji, choć niektóre z nich można uznać za specjalistyczne zawody związane z ochroną środowiska.

2.2. Zakłócenia w gospodarce spowodowane pandemią COVID-19 nie powinny obniżać znaczenia polityki klimatycznej wśród rządów i ludności w całej Europie. Europejscy politycy, przedsiębiorstwa, ustawodawcy i działacze wezwali przywódców państw, aby przeznaczili środki na inwestycje ekologiczne w celu przywrócenia wzrostu gospodarczego po pandemii COVID-19. Przyjmuje się, że walka ze zmianą klimatu i wspieranie bioróżnorodności przyczynią się do odbudowy silniejszych gospodarek. Pakiety bodźców fiskalnych, wprowadzane po pandemii COVID-19, będą stanowiły dobrą okazję, aby zapoczątkować proces przemian i ekologicznej odbudowy poprzez tworzenie zielonych miejsc pracy.

2.3. Równocześnie w kilku krajach doszło do masowych protestów, które były wynikiem prowadzonych reform fiskalnych i społecznych postrzeganych przez część ich obywateli jako niesprawiedliwe. Te niedawne wydarzenia pokazują, jak pilna i potrzebna jest ambitna i poważna polityka klimatyczna, która sprzyjałaby włączeniu społecznemu i wspieraniu najbardziej narażonych na zagrożenia regionów, sektorów, pracowników i ogółu obywateli. Polityka klimatyczna oczywiście **oddziałuje na formalne, nieformalne i pozaformalne procesy uczenia się osób w każdym wieku**, a umiejętności ekologiczne, odpowiedzialność za środowisko i zrównoważony rozwój powinny być włączane w sposób przekrojowy do efektów uczenia się (tj. do wiedzy, umiejętności, postaw i wartości) w obrębie każdego obszaru edukacji, do praktyk zawodowych oraz do oferty szkoleń dla pracowników w sektorach związanych z ochroną środowiska oraz w innych sektorach. Umiejętności i kompetencje w zakresie ochrony środowiska powinniśmy zatem traktować jako niezbędne dla społeczeństwa i gospodarki w odniesieniu do wymogów ochrony środowiska. Kwestie związane ze środowiskiem naturalnym obejmują szeroki zakres zagadnień, począwszy od zmiany klimatu i emisji zanieczyszczeń po zasoby naturalne i bioróżnorodność.

2.4. Edukacja odgrywa kluczową rolę w podnoszeniu świadomości na temat wyzwań związanych z ochroną środowiska oraz w kształtowaniu postaw i zachowań, które mogą przyczynić się do zmian. Choć wielu piętnastolatków ma pesymistyczne nastawienie do swojej przyszłości widzianej z perspektywy ochrony środowiska ⁽⁷⁾, to według OECD ⁽⁸⁾ wiele krajów **wprowadziło już do programów nauczania tematy związane z ochroną środowiska**, w których podejmuje się kwestie takie jak recykling, struktury codziennej konsumpcji i zrównoważone zachowania. Szkoły są dla uczniów kluczowym źródłem wiedzy na temat zagadnień związanych z ochroną środowiska oraz miejscem do przygotowania odpowiedzialnych i krytycznie myślących obywateli świadomych przyczyn i konsekwencji problemów środowiskowych oraz rozumiejących je, a także dysponujących wiedzą, umiejętnościami i postawami niezbędnymi do znalezienia bardziej zrównoważonych rozwiązań. Brakuje jednak informacji na temat polityki państw członkowskich UE w zakresie łączenia świadomości w kwestii zmiany klimatu, odpowiedzialności za środowisko i zrównoważonego rozwoju, jako umiejętności i kompetencji ekologicznych, z programami nauczania na poziomie edukacji początkowej, kształcenia ogólnego i szkolnictwa wyższego.

⁽⁶⁾ Rada ds. Środowiska (5 marca 2019 r.).

⁽⁷⁾ OECD (2019), Avvisati, F., *Is there a generational divide in environmental optimism?* [Czy istnieje różnica pokoleniowa w zakresie optymizmu środowiskowego?], *PISA in Focus*, nr 95.

⁽⁸⁾ OECD (2014), *Trends shaping education 2014 Spotlight 4* [Trendy kształtujące edukację].

2.5. Umiejętności i kompetencje w zakresie ekologii są potrzebne wszystkim obywatelom, zarówno młodszym, jak i starszym. Są one pojęciem przekrojowym i wiążą się z umiejętnością łączenia kwestii środowiskowych z innymi kompetencjami. Do tego potrzebne są odpowiednie wycucie i wiedza na temat kwestii związanych ze środowiskiem, a także solidne zaplecze w postaci umiejętności ogólnych i tych związanych z pracą. Europejskie ramy kompetencji kluczowych⁽⁹⁾ podają, że *kompetencje matematyczne i kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii* powinny wspierać zrównoważony rozwój w dziedzinie ochrony środowiska, zwłaszcza w kontekście postępu naukowo-technicznego i kompetencji obywatelskich, aby można było przejąć na siebie odpowiedzialność za stan środowiska. Kompetencje STEM stanowią niezbędną podstawę, aby zrozumieć problemy związane z ochroną środowiska, a także wypracować ich rozwiązania. Kompetencje, takie jak myślenie krytyczne, kreatywność i współpraca/praca zespołowa, są również ważne w kształtowaniu świadomej i aktywnej postawy obywatelskiej wobec środowiska.

2.6. Zgodnie z danymi OECD, o ile w większości krajów tylko mniejszość szkół prowadzi zajęcia poświęcone środowisku naturalnemu, o tyle kwestia ta jest często poruszana w ramach innych głównych programów nauczania, a wiele szkół prowadzi zajęcia pozaszkolne, które dotyczą problematyki ochrony środowiska⁽¹⁰⁾. Nadal jednak nie przeprowadzono odpowiednich **międzynarodowych badań** nad krajowymi strategiami i programami nauczania w zakresie nauk przyrodniczych, postaw wobec środowiska naturalnego i rozwijania konkretnych umiejętności ekologicznych oraz oceny tych umiejętności. Z tego względu EKES wzywa Komisję Europejską, by wspierała realizację badań w zakresie rozwoju umiejętności i kompetencji ekologicznych w państwach członkowskich i na ich podstawie przygotowała swoją strategię działania.

2.7. Ekologizacja gospodarki oznacza wytwarzanie produktów i świadczenie usług przy mniejszym zużyciu energii, mniejszej ilości surowców i obniżonej emisji dwutlenku węgla. Dotyczy to wszystkich rodzajów działalności gospodarczej we wszystkich sektorach i obejmuje swoim zakresem zarówno pracowników, jak i konsumentów⁽¹¹⁾. Przejście na gospodarkę niskoemisyjną prowadzi do zmian strukturalnych we wszystkich sektorach i zawodach w miarę pojawiania się nowych, ekologicznych stanowisk pracy lub wzrostu popytu na nie. Jednak w pierwszej kolejności niezbędna jest ekologizacja tych dotychczas istniejących. Wiąże się to z zapotrzebowaniem na **nowe zestawy umiejętności, zaś ich rozwijanie wymaga aktualizacji programów nauczania**, a nawet zdobywania nowych kwalifikacji na wszystkich poziomach kształcenia i szkolenia.

2.8. Każdy zawód charakteryzuje się własnymi specyficznymi aspektami związanymi z ochroną środowiska, które należy wziąć pod uwagę. Ekologizacja gospodarki pociąga za sobą potrzebę rozwijania nowych umiejętności, szczególnie potrzebnych w określonych sektorach, takich jak efektywność energetyczna i efektywne wykorzystanie zasobów, budownictwo lub produkcja, zaś przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym rodzi zapotrzebowanie na ekologiczne umiejętności w wielu gałęziach przemysłu. Różne obszary edukacji, w tym kształcenie i szkolenie zawodowe (VET), kształcenie i szkolenie początkowe (IVET), ustawiczne kształcenie i szkolenie zawodowe (CVET), a także programy praktyk zawodowych, powinny uwzględniać w swoich programach nauczania również te nowe zestawy umiejętności. Te nowe umiejętności ekologiczne mogą przybierać zróżnicowane formy – od ściśle technicznych i specyficznych dla danego zawodu po bardziej miękkie, takie jak np. odpowiedzialne korzystanie z zasobów, które mogą okazać się ważne na wielu stanowiskach pracy, szczeblach hierarchii zawodowej i w różnych sektorach⁽¹²⁾.

2.9. W dalszym ciągu nie ma **kompleksowej strategii na szczeblu UE**, takiej jak zalecenie Rady, która dotyczyłaby poprawy kształcenia i szkolenia w zakresie umiejętności i kompetencji ekologicznych, opracowania strategii na rzecz ekologicznych **szkół** oraz zapewnienia dorosłym w miejscu pracy i poza nim możliwości podnoszenia kwalifikacji i ich zmiany w zakresie kompetencji niezbędnych z punktu widzenia ochrony środowiska, społeczeństwa i ekologizacji gospodarki. EKES z zadowoleniem przyjmuje fakt, że nowy europejski program na rzecz umiejętności⁽¹³⁾ (2020) opracowany przez Komisję Europejską poświęca szczególną uwagę umiejętnościom ekologicznym, ale wyraża ubolewanie, że nie określono w nim konkretnego celu dla państw w zakresie zwiększenia liczby osób dorosłych posiadających co najmniej podstawowe umiejętności i kompetencje ekologiczne, podczas gdy zaproponowano w nim cel zakładający udział tych osób w szkoleniach z zakresu podstawowych umiejętności cyfrowych. EKES Proponuje, by Rada wydała zalecenie jako kontynuację sugestii zawartych w nowym europejskim programie na rzecz umiejętności, aby skupić się na tym, jak

⁽⁹⁾ Dz.U. C 189 z 4.6.2018, s. 1.

⁽¹⁰⁾ OECD (2012), *How „green” are today’s 15-year-olds? [Jak bardzo „zielony” jest dzisiejszy 15-latek?]*, *PISA in Focus*, nr 15.

⁽¹¹⁾ Eurofound (2011), *Industrial relations and sustainability: the role of social partners in the transition towards a green economy* [Stosunki pracy a zrównoważony rozwój: rola partnerów społecznych w procesie przejścia na zieloną gospodarkę].

⁽¹²⁾ Cedefop (2019), *Skills for green jobs: 2018 update* [Umiejętności niezbędne w ekologicznych zawodach: aktualizacja 2018]. Europejskie sprawozdanie podsumowujące. Badania przeprowadzone przez Cedefop pokazują zmiany zachodzące w Niemczech, Danii, Hiszpanii, Estonii, Francji i Zjednoczonym Królestwie.

⁽¹³⁾ COM(2020) 274 final.

kształtować postawy proekologiczne, sprawić, by odpowiedzialność za środowisko stała się przekrojową kompetencją w ramach kształcenia i szkolenia w europejskim obszarze edukacji, oraz skoncentrować się na równym nabywaniu umiejętności ekologicznych wszystkich grup wiekowych, wszystkich płci oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społeczno-gospodarczej.

2.10. Przejście na niskoemisyjną gospodarkę o obiegu zamkniętym doprowadzi do nieuniknionych zmian w strukturach sektorów i miejsc pracy, a oprócz nowych możliwości przyniesie także wyzwania, w tym likwidację upadających sektorów i sytuację, w której sektory będą borykać się z wąskimi gardłami w zatrudnieniu. Patrząc z tej perspektywy, indywidualne podejście do grupy pracowników bardziej narażonych na zagrożenia, takich jak osoby nisko wykwalifikowane⁽¹⁴⁾, przyniosłoby dodatkowe korzyści społeczno-gospodarcze.

2.11. Należy wprowadzić kompleksowe strategie i zapewnić środki finansowe, aby wspierać początkowy i ustawiczny rozwój zawodowy nauczycieli i instruktorów w zakresie ochrony środowiska. Jest to zagadnienie przekrojowe, które dotyczy nauczycieli wszystkich przedmiotów, na różnych poziomach i w różnych formach kształcenia i szkolenia. Należy też wprowadzić specjalne szkolenia w zakresie umiejętności i kompetencji ekologicznych. Należy także zapewnić odpowiednie wsparcie zawodowe nauczycielom i szkoleniowcom oraz wyposażyć ich w odpowiednie, aktualne materiały dydaktyczne, narzędzia, metody i praktyki szkoleniowe w tej dziedzinie.

2.12. Ostatnie badania⁽¹⁵⁾ wskazują, że programy szkoleń w zakresie rozwoju umiejętności osób bezrobotnych lub pracujących na ogół rzadko obejmują konkretnie kompetencje ekologiczne, chociaż organizacje sektorowe i charytatywne/non profit czasem aktywnie włączają się w ich rozwijanie. Może to świadczyć o słabym powiązaniu między polityką dotyczącą środowiska naturalnego a polityką w zakresie zatrudnienia i rozwoju umiejętności, w tym przewidywania potrzeb w zakresie umiejętności. W krajach, w których przeprowadzono badanie, umiejętności i miejsca pracy związane z ochroną środowiska nie stanowią na ogół głównego przedmiotu uregulowań prawnych, polityki i programów strategicznych. Jednocześnie rzadko spotyka się dopłaty i zachęty skierowane do przedsiębiorstw w zakresie rozwoju umiejętności ekologicznych.

3. Uwagi szczegółowe

3.1. EKES zwraca uwagę, że **cele zrównoważonego rozwoju ONZ** wymagają od państw podjęcia działań w zakresie zapewnienia wszystkim edukacji o wysokiej jakości sprzyjającej włączeniu społecznemu (cel 4) oraz w zakresie zmiany klimatu (cel 13). W szczególności chodzi o cel 13.3, który mówi o tym, że należy: „zwiększyć poziom edukacji oraz potencjał ludzki i instytucjonalny, podnieść poziom świadomości na temat łagodzenia zmian klimatycznych, adaptacji i skutków zmian klimatycznych oraz systemów wczesnego ostrzegania przed zagrożeniami”. Cel 4.7 przypomina natomiast, aby „zapewnić, że wszyscy uczący się przyswoją wiedzę i nabędą umiejętności potrzebne do promowania zrównoważonego rozwoju”, co sprzyja nie tylko rozwijaniu umiejętności i wspieraniu gospodarki, ale także realizacji celów **globalnego i aktywnego demokratycznego obywatelstwa i pokoju**.

3.2. EKES podkreśla konieczność wdrożenia pierwszej zasady **Europejskiego filaru praw socjalnych**, która obejmuje wprowadzenie w Europie powszechnego prawa do dobrej jakości kształcenia, szkolenia i uczenia się przez całe życie sprzyjającego włączeniu społecznemu w ramach doskonalenia umiejętności i kompetencji ekologicznych dla wszystkich oraz wspieranie realizacji tej zasady za pomocą trwałego finansowania publicznego uzgodnionego z partnerami społecznymi i społeczeństwem obywatelskim.

3.3. EKES wyraża zadowolenie z faktu, że w Europejskim Zielonym Ładzie⁽¹⁶⁾, opublikowanym 11 grudnia 2019 r., zaprezentowano kompleksową strategię UE w zakresie przeciwdziałania zmianie klimatu i ochrony środowiska w celu osiągnięcia neutralności klimatycznej UE do 2050 r. oraz że zapowiedziano różne strategie, które będą realizowane w oparciu o planowane rozporządzenia, fundusze i reformy krajowe. EKES ze szczególnym zadowoleniem przyjmuje fakt, że Europejski Zielony Ład przywiązuje dużą wagę do tego, że „szkoły, instytucje szkoleniowe i uniwersytety są dobrze przygotowane do współpracy z uczniami, rodzicami i szerszą społecznością w zakresie zmian niezbędnych do pomyślnej transformacji”. W Europejskim Zielonym Ładzie podkreśla się także znaczenie aktywnego podnoszenia kwalifikacji i przekwalifikowania, aby ułatwić sprawiedliwe przejście na zieloną gospodarkę wszystkim, zwłaszcza pracownikom sektorów upadających.

⁽¹⁴⁾ Zob. Cedefop (2020), *Empowering adults through upskilling and reskilling pathways, Volume 1: adult population with potential for upskilling and reskilling, for a comprehensive overview of low-skilled adults in the EU 27 and the UK* [Wzmocnienie pozycji osób dorosłych dzięki ścieżkom podnoszenia kwalifikacji i przekwalifikowania zawodowego, tom 1: populacja dorosłych z potencjałem w zakresie podnoszenia kwalifikacji i przekwalifikowania, kompleksowy przegląd osób dorosłych o niskich kwalifikacjach w UE-27 i w Zjednoczonym Królestwie].

⁽¹⁵⁾ Cedefop (2019), *Skills for green jobs: 2018 update* [Umiejętności niezbędne w ekologicznych zawodach: aktualizacja 2018]. Europejskie sprawozdanie podsumowujące. Badania przeprowadzone przez Cedefop pokazują zmiany zachodzące w Niemczech, Danii, Hiszpanii, Estonii, Francji i Zjednoczonym Królestwie.

⁽¹⁶⁾ COM(2019) 640 final.

3.4. Przedstawiono w nim plan Komisji Europejskiej dotyczący przygotowania **europejskich ram kompetencji**, aby pomóc w rozwijaniu i ocenie wiedzy, umiejętności i postaw w zakresie zmiany klimatu i zrównoważonego rozwoju. [Komisja] zapewni również materiały pomocnicze i ułatwi wymianę dobrych praktyk w ramach unijnych sieci programów doskonalenia zawodowego nauczycieli”. EKES z zadowoleniem przyjmuje tę propozycję i zaleca, by Komisja we współpracy z przedstawicielami ministerstw edukacji, partnerami społecznymi z sektora kształcenia i szkolenia oraz innymi zainteresowanymi stronami, takimi jak organizacje pozarządowe działające na rzecz młodzieży i edukacji, opracowała takie ramy, które będą miały zastosowanie w procesie **formalnego, nieformalnego i pozaformalnego** uczenia się w ramach otwartej metody współpracy.

3.5. Z perspektywy formalnego uczenia się umiejętności ekologiczne i koncentracja na zmianie klimatu w uczeniu się i nauczaniu idą w parze z bardziej demokratycznym funkcjonowaniem szkół, a także z tworzeniem w środowisku edukacyjnym zielonej kultury, która sprzyja **powstawaniu zielonych szkół**. Dzięki odpowiedniej infrastrukturze uwzględniającej zmianę klimatu i ochronę środowiska są one prowadzone w sposób zrównoważony we współpracy ze wszystkimi zainteresowanymi stronami działającymi w szkole oraz przygotowują uczniów jako aktywnych obywateli i przyszłych pracowników do przeciwdziałania zmianie klimatu.

3.6. Należy rozwijać ekologiczne umiejętności w ramach krajowych, aktywnych **strategii kształcenia/szkolenia i rozwoju umiejętności** we współpracy z odpowiednimi podmiotami, w ramach skutecznego dialogu społecznego i w porozumieniu ze stosownymi organizacjami reprezentującymi społeczeństwo obywatelskie, w tym z uczniami, młodzieżą, nauczycielami i organizacjami zrzeszającymi rodziców, na rzecz promowania niskoemisyjnej, zasobooszczędnej gospodarki sprzyjającej włączaniu społecznemu. Strategie te należy również kształtować i aktualizować, opierając się na skutecznym systemie przewidywania umiejętności i ich lepszego dopasowania ⁽¹⁷⁾, który obejmie wszystkie zainteresowane strony, w szczególności partnerów społecznych i organizacje pozarządowe działające na rzecz młodzieży i edukacji. Należy również wziąć pod uwagę inne cele polityczne, takie jak te związane z edukacją, zatrudnieniem, ochroną środowiska, gospodarką o obiegu zamkniętym i migracją. Pozwoliłoby to na terminowe i ukierunkowane kształcenie i szkolenie w zakresie umiejętności ekologicznych, które odpowiadałyby potrzebom społeczeństwa i gospodarki. Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym powinno być postrzegane jako cel strategiczny państw członkowskich, zaś wspieranie rozwoju umiejętności ekologicznych wymaga również dostosowania do krajowych strategii wzrostu, tak by inicjatywy w zakresie kształcenia i szkolenia spełniały krajowe cele strategiczne.

3.7. Oprócz edukacji formalnej, środowiska nieformalne uczestniczą w edukacji na rzecz postawy obywatelskiej w zakresie ochrony środowiska, zapewniając możliwości i warunki, w których młodzież może zdobywać wiedzę, rozwijać umiejętności, kształtować wartości i postawy oraz podejmować działania na rzecz ochrony środowiska, dzięki którym młodzi ludzie staną się ekologicznymi obywatelami. „Obywatel odpowiedzialny za środowisko naturalne jest też upoważniony i zmotywowany do uczestniczenia w życiu społecznym jako podmiot pomagający w rozwiązywaniu współczesnych problemów dotyczących środowiska, przeciwdziałający powstawaniu nowych, dążący do zrównoważonego rozwoju i odbudowujący nasze (człowieka) relacje z przyrodą. Pedagogika, w tym edukacja oparta na nauczaniu w określonym miejscu, edukacja obywatelska w zakresie ekologii, pedagogika w zakresie ekosprawiedliwości, kompetencje do działania oraz uczenie się przez dociekanie zagadnień społecznych w oparciu o dane naukowe (ang. SSIBL) mogą przyczynić się do rozwoju kompetencji młodych ludzi w zakresie głębokiej partycypacji obywatelskiej niezbędnej do urzeczywistnienia zmian środowiskowych i społecznych” ⁽¹⁸⁾. Dlatego też ważne jest wspieranie **pozaformalnych programów i organizacji edukacyjnych wykorzystujących te metody podnoszenia kwalifikacji**, ponieważ stanowią one uzupełnienie edukacji formalnej w szkołach.

3.8. Idąc za przykładem pierwszego w historii **wspólnego posiedzenia Rady** Ministrów Finansów i Edukacji UE w 2019 r. ⁽¹⁹⁾, wzywa kolejne prezydencje UE i Komisję Europejską do zacieśnienia współpracy między Radą ds. Edukacji, Radą ds. Zatrudnienia i Radą ds. Środowiska, tak by organy decyzyjne na najwyższym szczeblu łączyły walkę ze zmianą klimatu z koniecznością zapewnienia rozwoju umiejętności i kompetencji ekologicznych we wszystkich grupach wiekowych z uwzględnieniem każdej formy i rodzaju kształcenia i szkolenia.

⁽¹⁷⁾ Więcej informacji na temat przewidywania i dostosowywania umiejętności w ramach kompleksowego systemu zarządzania umiejętnościami można znaleźć na stronie internetowej Cedefop poświęconej przewidywaniu i dostosowywaniu umiejętności. Aby dowiedzieć się więcej na temat przewidywania umiejętności potrzebnych w ekologicznych zawodach, zobacz Cedefop (2019), *Skills for green jobs: 2018 update* [Umiejętności niezbędne w ekologicznych zawodach: aktualizacja 2018].

⁽¹⁸⁾ Paraskeva-Hadjichambi, D. i in., (2020) *Educating for Environmental Citizenship in Non-formal Frameworks for Secondary Level Youth* [Edukacja na rzecz ekologicznego obywatelstwa w ramach nieformalnych ram dla młodzieży na poziomie szkoły średniej] [w:] Hadjichambi, A. i in. *Conceptualizing Environmental Citizenship for 21st Century Education* [(red.) Koncepcja obywatelstwa środowiskowego na rzecz edukacji w XXI wieku]. *Environmental Discourses in Science Education* [Dyskursy środowiskowe w edukacji naukowej], t. 4. Springer, Cham.

⁽¹⁹⁾ Wspólna sesja ministrów edukacji i ministrów finansów.

3.9. EKES wyraża aprobatę w związku z tym, że Parlament Europejski przyjął rezolucję w sprawie Europejskiego Zielonego Ładu⁽²⁰⁾, w której „podkreślił, że **strategia przemysłowa** musi odpowiednio uwzględnić wpływ na siłę roboczą, a także **szkolenie, przekwalifikowanie i podnoszenie kwalifikacji pracowników**⁽²¹⁾; wzywa Komisję do uważnego przyjrzenia się regionalnemu wymiarowi tej strategii i do zadbania, by żadna osoba i żaden region nie pozostały w tyle; podkreśla, że strategia musi obejmować dialog społeczny, w który w pełni zaangażowani są pracownicy”. EKES podkreśla, że przedsiębiorstwa powinny również opracować strategię w zakresie ochrony środowiska, w ramach których konieczne jest też podnoszenie kwalifikacji przez pracodawców.

3.10. Odpowiedzialność za środowisko naturalne rozpoczyna się wraz z przekazywaniem ludziom informacji o tym, jakie rozwiązania techniczne należy zastosować w celu ekologizacji gospodarki, życia prywatnego i gospodarstw domowych. W tym celu konieczne jest wprowadzenie środków, które umożliwią przedsiębiorstwom, organom publicznym i gospodarstwom domowym korzystanie z bardziej ekologicznych rozwiązań technologicznych, a także przeszkolenie w zakresie korzystania z tych rozwiązań dzięki uczeniu się przez działanie. W związku z tym strategia sprawiedliwej transformacji⁽²²⁾ powinna **wspierać rozwój kompetencji i umiejętności osób dorosłych w każdym wieku**, zarówno w miejscu pracy, jak i poza nim, a tym samym pomagać im w wyborze ścieżki kariery i przemian oraz w kierowaniu się zrównoważonym sposobem myślenia w życiu.

3.11. Należy wdrożyć pierwszą zasadę Europejskiego filaru praw socjalnych, aby zapewnić wszystkim dorosłym równy dostęp do wysokiej jakości szkolenia sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz uczenia się przez całe życie, zarówno w miejscach pracy, jak i poza nimi, w zakresie umiejętności ekologicznych, kompetencji, technologii ekologicznych oraz twardych i miękkich umiejętności ekologicznych w poszczególnych zawodach, co przyczyni się do uznania jakości szkoleń podnoszących poziom kwalifikacji. Skuteczne wsparcie na rzecz podnoszenia jakości szkoleń w zakresie umiejętności ekologicznych i umiejętności niezbędnych w zielonych miejscach pracy powinno dotyczyć wszystkich pracowników niezależnie od poziomu ich umiejętności i wielkości przedsiębiorstwa, a także bez względu na sektor i obszar geograficzny, w którym pracują. Tego rodzaju wsparcie powinno zostać rozwinięte w ramach strategii krajowej i sektorowej, przy udziale rad ds. umiejętności sektorowych i partnerów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem jakości szkolenia usługodawców.

3.12. UE powinna wzmocnić swoje inwestycje służące ograniczeniu emisji dwutlenku węgla i śladu węglowego poprzez realizację projektów, które mogą również przyczynić się do tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy. **Środki finansowe na rozwijanie umiejętności ekologicznych i kompetencji w zakresie ochrony środowiska** są niezbędnym elementem programu **Erasmus+**, aby wspierać projekty współpracy w dziedzinie edukacji i młodzieży w kontekście przeciwdziałania zmianie klimatu, zapewniające mobilność i wymianę studentów, młodzieży i nauczycieli biorących udział w procesie uczenia się i sprzyjające rozwojowi ekologicznych szkół i doskonaleniu zawodowemu nauczycieli. EKES zwraca uwagę, że Komisja pracuje nad tym, by zapewnić państwom członkowskim nowe środki finansowe w celu poprawy stanu infrastruktury szkolnej i jej funkcjonalności, tak by w 2020 r. mogły wykorzystać 3 mld EUR na inwestycje w tym obszarze. Popieramy inne fundusze UE, takie jak EFS+, pakiet na rzecz odbudowy i Fundusz na Rzecz Sprawiedliwej Transformacji, których celem jest zapewnienie wsparcia finansowego na rzecz rozwijania umiejętności ekologicznych wśród osób uczących się w każdym wieku. Jednocześnie musimy zadbać o zrównoważone inwestycje publiczne w edukację i szkolenia⁽²³⁾.

3.13. Wspieranie szkoleń dla dorosłych przynosi istotne korzyści jednostkom, pracodawcom i całej gospodarce w ramach gruntownej **przebudowy świata pracy**, spowodowanej głównie zmianami klimatycznymi. Zasadnicze znaczenie ma tutaj **finansowanie procesu podnoszenia kwalifikacji i zmiany kwalifikacji** pracowników z wykorzystaniem środków EFS+, innych funduszy europejskich, krajowego wsparcia publicznych służb zatrudnienia oraz wkładu pracodawców, które powinno być wsparte efektywnymi strategiami w zakresie zmiany kwalifikacji i ich doskonalenia. Wzmocnienie współpracy i łączenie zasobów między przedsiębiorstwami w celu zaspokojenia potrzeb szkoleniowych może być szczególnie korzystne dla MŚP, którym brakuje czasu i środków na samodzielne szkolenie⁽²⁴⁾. Nabywanie umiejętności ekologicznych w miejscu pracy zwiększyłoby odporność i zdolność adaptacji pracowników, kadry kierowniczej i zainteresowanych stron, a jednocześnie przyczyniłoby się do ekologicznego wzrostu gospodarczego.

⁽²⁰⁾ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 15 stycznia 2020 r. w sprawie Europejskiego Zielonego Ładu.

⁽²¹⁾ Podkreślenie dodane przez EKES.

⁽²²⁾ Mechanizm sprawiedliwej transformacji jest częścią planu inwestycyjnego na rzecz zrównoważonej Europy i zapewni co najmniej 100 mld EUR na inwestycje w celu zagwarantowania dodatkowego celowego wsparcia regionom, które najbardziej odczuwają skutki przejścia na gospodarkę neutralną dla klimatu i które mają mniejsze możliwości sprostania temu wyzwaniu.

⁽²³⁾ Dz.U. C 262 z 25.7.2018, s. 1.

⁽²⁴⁾ Cedefop (2019), *Skills for green jobs: 2018 update* [Umiejętności niezbędne w ekologicznych zawodach: aktualizacja 2018]. Badania przeprowadzone przez Cedefop pokazują zmiany zachodzące w Niemczech, Danii, Hiszpanii, Estonii, Francji i Zjednoczonym Królestwie.

3.14. EKES z zadowoleniem przyjmuje fakt, że 5 marca 2020 r. odbyło się posiedzenie Rady ds. Środowiska, na którym omawiano Zielony Ład i koncepcję **ekologizacji europejskiego semestru** ⁽²⁵⁾, i zwraca się do Komisji, by we współpracy z ministerstwami edukacji, odpowiednimi partnerami społecznymi i organizacjami reprezentującymi społeczeństwo obywatelskie opracowała zalecenia dla państw członkowskich UE dotyczące zwiększenia oferty w zakresie rozwijania umiejętności i kompetencji ekologicznych na wszystkich poziomach i we wszystkich formach kształcenia i szkolenia, począwszy od edukacji wczesnoszkolnej, a skończywszy na szkolnictwie wyższym i kształceniu dorosłych, z jednoczesnym zapewnieniem efektywnego wsparcia osobom dorosłym w miejscach pracy i poza nimi.

Bruksela, dnia 2 grudnia 2020 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽²⁵⁾ Rada ds. Środowiska (5 marca 2019 r.).

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Transformacja przemysłowa w kierunku ekologicznej i cyfrowej gospodarki europejskiej: wymogi regulacyjne oraz rola partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego”

(opinia rozpoznawcza)

(2021/C 56/02)

Sprawozdawczyni: **Lucie STUDNIČNÁ**

Wniosek o konsultację	Parlament Europejski, 15.9.2020
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji
Data przyjęcia na sesji plenarnej	2.12.2020
Sesja plenarna nr	556
Wynik głosowania	148/89/19
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Istnieje szereg warunków koniecznych, aby w ramach transformacji przemysłowej w kierunku ekologicznej i cyfrowej gospodarki europejskiej osiągnąć zrównoważoną, sprawiedliwą i społecznie akceptowalną przyszłość w Europie. Pandemia COVID-19 sprawiła, że jeszcze pilniejsza stała się potrzeba znacznie szerszego i silniejszego udziału partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego w kształtowaniu polityki na wszystkich szczeblach, a także potrzeba istnienia silnych ram regulacyjnych i standardów na szczeblu europejskim, zwłaszcza w zakresie agendy społecznej. Istotną rolę w tych staraniach powinien odgrywać zapowiadany plan działania, który ma na celu wdrożenie Europejskiego filaru praw socjalnych.

1.2. EKES uważa, że konieczne jest uznanie komplementarności między polityką dotyczącą zmiany klimatu i polityką dotyczącą gospodarki o obiegu zamkniętym a odpowiedzialnością społeczną przedsiębiorstw, a także podkreślenie cyrkularnej specyfiki energii ze źródeł odnawialnych.

1.3. Rola pracodawców, przedsiębiorców i zaangażowanie sektora prywatnego w stymulowanie zmian strukturalnych są kluczowe dla transformacji przemysłowej. Ponieważ innowacje w Europie zazwyczaj pochodzą od małych podmiotów, należy skupić się na tworzeniu sprzyjającego otoczenia biznesowego i na promowaniu potencjału MŚP, które świadczą usługi oparte na wiedzy na wysokim poziomie. Często odgrywają one pionierską rolę w zakresie pozycjonowania rynkowego powiązanych sektorów i są niezawodnymi i odpornymi na kryzysy pracodawcami. Należy także wykorzystać doświadczenia przedsiębiorstw i organizacji gospodarki społecznej, gdyż działają one w obszarach, na które mają wpływ transformacja ekologiczna i cyfrowa. W związku z tym należy promować działalność tych przedsiębiorstw i organizacji oraz ich procesy innowacji społecznych.

1.4. Należy w spójny sposób wprowadzić mechanizm kierowania środkami finansowymi sektora prywatnego na inwestycje zgodne z kryteriami z zakresu ochrony środowiska, polityki społecznej i ładu korporacyjnego. W związku z tym strategię dotyczące unii bankowej, unii rynków kapitałowych, zrównoważonego finansowania, finansowania cyfrowego i MŚP wzajemnie się wzmacniają i uzasadniają kierowanie funduszy na bardziej produktywne projekty w gospodarce, w której do 80 % potrzeb finansowych związanych z tymi projektami zależy od sektora bankowego.

1.5. Odporna, zrównoważona, sprawiedliwa i dobrze prosperująca Europa wymaga ram regulacyjnych, które mogą wzmocnić proces sprawiedliwej transformacji, uwzględniając jednocześnie jego wpływ etyczny i interesy publiczne, takie jak ochrona konsumentów, zdrowie, bezpieczeństwo i jakość. EKES zaleca, by instytucje europejskie i krajowe wprowadziły nowe struktury zarządzania, które mogą zagwarantować aktywny udział lokalnej gospodarki, partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego w opracowywaniu i wdrażaniu sprawiedliwych środków mających na celu zapewnienie sprawiedliwej społecznie transformacji. Jednym z głównych rozwiązań z zakresu zarządzania służących wdrażaniu i monitorowaniu postępów w zakresie sprawiedliwych społecznie transformacji jest europejski semestr. EKES zaleca włączenie do europejskiego semestru nowych, lepszych, mierzalnych i uzupełniających wskaźników społecznych, gospodarczych i środowiskowych w celu monitorowania zasad Europejskiego filaru praw socjalnych.

1.6. Należy wzmocnić rolę regionów w europejskim programie transformacji. Oprócz pogodzenia długoterminowych ambicji w zakresie transformacji z krótkoterminowymi priorytetami do najważniejszych założeń należą planowanie długoterminowe, podejście silnie ukierunkowane na konkretny obszar, inteligentna specjalizacja oraz program w zakresie kapitału ludzkiego.

1.7. EKES uważa, że instrumenty finansowania i wsparcia na rzecz działań związanych z transformacją na szczeblu UE należy uzupełnić środkami krajowymi, przy czym niezbędna jest koordynacja między różnymi szczeblami zarządzania. Aby zapewnić wystarczające finansowanie, EKES opowiada się również za szerszym zakresem zasobów własnych.

1.8. Program dotyczący kapitału ludzkiego jest jednym z warunków koniecznych do udanej transformacji. Szereg podmiotów, w tym instytucje oświatowe, pracodawcy, związki zawodowe, publiczne służby zatrudnienia, organizacje pozarządowe i pracownicze, musi współpracować w zakresie rozwoju kwalifikacji i przewidywania pełnego zestawu przysłych nowych i starych potrzeb w tym obszarze.

1.9. EKES z zadowoleniem przyjmuje zapowiedziany plan działania na rzecz wdrożenia Europejskiego filaru praw socjalnych. Należy wzmocnić odpowiedni dorobek prawny UE w zakresie prawa pracy, aby lepiej wspierać sprawiedliwe transformacje dla pracowników. W planie działania należy określić minimalny podstawowy listę praw na poziomie UE, w tym: prawo do bezpieczeństwa i higieny pracy obejmujące wszystkich pracowników i nowe rodzaje pracy; prawo do informacji, konsultacji, współdecydowania i uczestnictwa nieograniczające się do sytuacji transformacji; prawo do rozwoju kwalifikacji; minimalne normy w zakresie ubezpieczenia na wypadek bezrobocia; minimalne wynagrodzenie; rokowania zbiorowe.

2. Uwagi ogólne i podejście zorientowane na przyszłość

2.1. Niniejsza opinia rozpoznawcza została opracowana na wniosek Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych Parlamentu Europejskiego jako wkład w plan działania na rzecz wdrożenia Europejskiego filaru praw socjalnych, który ma wkrótce zostać ogłoszony, oraz następny szczyt społeczny UE, zaplanowany na maj 2021 r. w Porto.

2.2. Europejskie przedsiębiorstwa i pracownicy stoją w obliczu ogromnych skutków społecznych i gospodarczych pandemii COVID-19. Wiele przedsiębiorstw upada, tracimy miejsca pracy, gospodarstwa domowe tracą źródła utrzymania. Pomimo bezprecedensowych gospodarczych środków ratunkowych mających na celu złagodzenie skutków blokady rynku zatrudnienia i przedsiębiorstw prognozy gospodarcze dają bardzo niepokojący obraz. Przewiduje się, że w 2020 r. gospodarka UE skurczy się o 8,3%, a w 2021 r. wzrośnie o 5,8%. Wzrost w 2021 r. będzie również nieco mniej dynamiczny niż przewidywano wiosną⁽¹⁾. Państwa członkowskie są w rekordowym stopniu zadłużone, a UE po raz pierwszy zaciągnęła wspólny dług. Nie znamy również konsekwencji brexitu.

2.3. Należy identyfikować i wspierać kluczowe branże przemysłu i sektory, od zasobów ludzkich po badania naukowe, co złoży się na europejską politykę przemysłową chroniącą te strategiczne sektory na rynku i zapewni bezpieczeństwo dostaw kluczowych zasobów. Europejska polityka przemysłowa powinna służyć jako element nadrzędny koordynujący wszystkie różne polityki europejskie w spójny i kompleksowy sposób, aby zapewnić synergię. Taka transformacja będzie wymagała od Komisji Europejskiej wyznaczenia kierunku i dostosowania polityki państw członkowskich do polityki UE. Nie oznacza to mikrozarządzania, ale dostosowanie polityk w taki sposób, aby były one spójne i sprzyjały zmianom transformacyjnym. Proces ten będzie możliwy jedynie przy aktywnym udziale organizacji społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych. Bez „ładu społecznego” opartego na demokratycznym i skutecznym udziale obywateli UE nie będzie korzystnego Zielonego Ładu dla wszystkich.

2.4. Należy w spójny sposób wprowadzić mechanizm kierowania środkami finansowymi sektora prywatnego na inwestycje zgodne z kryteriami z zakresu ochrony środowiska, polityki społecznej i ładu korporacyjnego. W związku z tym strategię dotyczące unii bankowej, unii rynków kapitałowych, zrównoważonego finansowania, finansowania cyfrowego i MŚP wzajemnie się wzmacniają i uzasadniają kierowanie funduszy na bardziej produktywnie projekty w gospodarce, w której do 80% potrzeb finansowych związanych z tymi projektami zależy od sektora bankowego.

2.5. Określenie, które pojawiło się w tym kontekście w odniesieniu do przemian środowiskowych i technologicznych, to „sprawiedliwa transformacja”. EKES postrzega sprawiedliwą transformację jako podstawowy element zarówno budżetu, jak i planu odbudowy, który ma na celu stworzenie bardziej ekologicznej gospodarki europejskiej. Konieczne jest zatem szersze rozumienie sprawiedliwej transformacji (wyjście poza gospodarkę opartą na węglu), w ramach którego w pełni wdroży się Europejski filar praw socjalnych⁽²⁾, w oparciu o nową umowę społeczną, przy jednoczesnym przeprowadzeniu reform w zakresie systemów redystrybucji, zadbanie o równowagę między życiem zawodowym a prywatnym oraz zapewnieniu równouprawnienia płci. Szczególnie ważne w odniesieniu do wdrażania Europejskiego filaru praw socjalnych są wysokiej

⁽¹⁾ Prognoza gospodarcza KE z lata 2020 r.: Głębsza recesja z większymi rozbieżnościami.

⁽²⁾ Dz.U. C 364 z 28.10.2020, s. 1.

jakości miejsca pracy dla wszystkich, dostęp do wysokiej jakości edukacji i szkoleń, w tym prawo do uczenia się przez całe życie, zwłaszcza dla grup społecznie wrażliwych, równy dostęp do opieki zdrowotnej i usług socjalnych dla wszystkich, ochrona socjalna oraz włączenie grup społecznie wrażliwych, takich jak długotrwale bezrobotni, kobiety, ludzie młodzi, migranci czy osoby z niepełnosprawnością. Wszystkie te ważne cele można osiągnąć w oparciu o prosperującą gospodarkę, nowe miejsca pracy dla wysoko wykwalifikowanych pracowników oferowane przez pracodawców oraz niezbędne inwestycje w nowe technologie.

2.6. Państwa i regiony przechodzące transformację przemysłową zazwyczaj stoją przed wyzwaniami związanymi z modernizacją ich bazy przemysłowej, podnoszeniem kwalifikacji siły roboczej, rekompensowaniem utraty miejsc pracy w kluczowych sektorach oraz podnoszeniem niskiej wydajności, która ogranicza wzrost dochodów. Zasadniczo odniosłyby one korzyść z zazieleniania i postępów technologicznych oraz związanych z nimi zmian, jednak niektóre miejsca i określone grupy ludności, zwłaszcza grupy społecznie wrażliwe, takie jak osoby niepełnosprawne, osoby starsze, Romowie i migranci, są narażone na ryzyko pozostania w tyle. Stawianie czoła wyzwaniom związanym z długoterminową transformacją wymaga przewidywania zmian i aktywnego zarządzania transformacją ze strony osób odpowiedzialnych za kształtowanie polityki, partnerów społecznych, organizacji społeczeństwa obywatelskiego i kluczowych zainteresowanych stron w tych krajach i regionach. Dialog społeczny, informowanie pracowników i reprezentującymi ich organizacji, konsultacje z nimi oraz ich uczestnictwo, w tym w organach decyzyjnych (zarządach i radach nadzorczych), odgrywają zasadniczą rolę w procesie decyzyjnym w przedsiębiorstwie i wywieraniu na wpływu na ten proces, tak aby zarządzać przemianami w przedsiębiorstwie w sposób przyszłościowy. EKES wzywa Komisję do wzmocnienia i rozwinięcia wymiaru socjalnego w przyszłej zaktualizowanej strategii przemysłowej.

2.7. Radzenie sobie z kryzysem związanym z pandemią i umożliwienie udanej transformacji przemysłowej leży w interesie wszystkich grup zainteresowanych stron i wymaga wspólnego wysiłku i wspólnych celów (takich jak długoterminowy rozwój biznesu) oraz skutecznego dialogu społecznego w atmosferze zaufania, a także pozytywnego nastawienia. EKES uważa, że dobre, a tym samym zrównoważone zarządzanie przedsiębiorstwem i wspólne przewidywanie zmian musi opierać się na sprawdzonych minimalnych standardach prawnych rynku wewnętrznego, przy czym głos pracowników powinien być wyrażony poprzez ich informowanie, konsultacje z nimi i ich uczestnictwo w zarządach przedsiębiorstw.

2.8. Cyfryzacja i automatyzacja mają zarówno pozytywne, jak i negatywne skutki dla gospodarki i społeczeństwa. Transformacja ta wymagałaby regulacji, która podążałaby za tempem transformacji technologicznej i przewidywania zmian poprzez zaangażowanie np. partnerów społecznych. Europejskie rady zakładowe i rady zakładowe spółek europejskich mogą służyć jako pozytywny przykład obowiązkowego transgranicznego angażowania pracowników w wyważanie interesów i poszukiwanie rozwiązań w duchu partnerstwa społecznego. Obejmuje to zagwarantowanie szkoleń dla pracowników oraz negocjowanie układów zbiorowych w celu wspierania autonomii pracy i zapewnienia równowagi między życiem zawodowym a prywatnym. Cyfryzacja i gospodarka cyfrowa doprowadziły również do pojawienia się nowych form pracy, takich jak praca za pośrednictwem platform, gdzie pracownicy nie mają żadnego zabezpieczenia socjalnego i bezpieczeństwa zatrudnienia, często pracują w bardzo niepewnych warunkach i mają niejasny status. Należy ujednoclić ich warunki pracy i status na szczeblu europejskim, aby wspierać sprawiedliwą mobilność i integrację na rynku wewnętrznym⁽³⁾. EKES dostrzega potrzebę zapewnienia w tym celu pewności prawa dla pracowników poprzez określenie statusu prawnego pracy w gospodarce opartej na platformach cyfrowych. Niski dostęp do ochrony socjalnej lub jego brak pociąga za sobą koszty nie tylko dla samych pracowników, ale także dla systemów zabezpieczenia społecznego.

2.9. Transformacja cyfrowa wiąże się również z potencjalnymi zagrożeniami w takich obszarach, jak stabilność finansowa, przestępczość finansowa i ochrona konsumentów. Zagrożenia te mogą jeszcze wzrosnąć ze względu na fragmentaryzację środowiska regulacyjnego w UE oraz nierównomierny rozwój sytuacji na świecie w zakresie regulacji sektora. Dlatego też EKES dostrzega potrzebę stworzenia przez UE kompleksowych i stabilnych ram regulacyjnych w tej dziedzinie. Zaleca również, aby UE wznowiła inicjatywę dotyczącą opodatkowania dużych przedsiębiorstw cyfrowych⁽⁴⁾.

2.10. Pracownikom należy umożliwić odpowiednie przygotowanie się do sytuacji na rynku pracy, a zachodzące już zmiany gospodarcze będą miały zasadnicze znaczenie dla rozwoju przemysłu i szerszego sukcesu gospodarczego Europy. Nowe i wyższe kwalifikacje, w tym dla pracowników fizycznych, stanowią wyzwanie dla systemów przygotowania zawodowego. Wyższe kwalifikacje wymagają większej liczby szkoleń zawodowych w instytucjach szkolnictwa wyższego. Inaczej niż w przypadku najlepiej zaprojektowanych systemów podstawowego przygotowania zawodowego problemem

⁽³⁾ Dz.U. C 429 z 11.12.2020, s. 173.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 429 z 11.12.2020, s. 6.

jest brak krajowych ram i kontroli jakości, podobnie jak przejście od podstawowego przygotowania zawodowego do szkolnictwa wyższego. W przyszłości konieczne będą współpraca i innowacje zarówno ze strony społeczeństwa obywatelskiego, jak i wszystkich poziomów władz rządowych w celu stworzenia równych szans, do czego wzywają organizacje reprezentowane w Europejskim Komitecie Ekonomiczno-Społecznym ⁽⁵⁾.

2.11. EKES zauważa, że technologie cyfrowe i zastosowania sztucznej inteligencji powinny być ukierunkowane na człowieka i przynosić korzyści całemu społeczeństwu oraz popiera ramy regulacyjne dla sztucznej inteligencji. Nie należy stawiać oporu transformacji ekologicznej i cyfrowej, a UE powinna wspierać rozwój systemów sztucznej inteligencji ukierunkowanych na konkretne zastosowania w celu przyspieszenia transformacji ekologicznej i klimatycznej ⁽⁶⁾.

3. Innowacje

3.1. Wystąpią znaczne potrzeby w zakresie innowacji: od stworzenia i przyspieszenia nowych niskoemisyjnych procesów produkcyjnych (z których wiele wymaga nie tylko nowych surowców lub podstawowych procesów przemysłowych, lecz także zasadniczo odmiennych sposobów projektowania i produkcji) po innowacje nie tylko w łańcuchach wartości o większym udziale obiegu zamkniętego w sektorach materiałów podstawowych, ale także w systemach energetycznych, które je napędzają. Co więcej, najbardziej obiecujące technologie niskoemisyjne będą musiały sprawdzić się w skali przemysłowej. Będzie to wymagało szybkiego wsparcia politycznego, aby najpóźniej do 2030 r. wprowadzić i zwiększyć skalę nowych niskoemisyjnych sposobów produkcji i sposobów wykorzystania materiałów.

3.2. Przemiany niezbędne do osiągnięcia sprawiedliwej transformacji w całej UE będą wymagały wspólnych ram w celu zmobilizowania rządów, przedsiębiorstw i społeczeństwa obywatelskiego wokół ukierunkowanego rozwiązywania problemów. W tym procesie ważną rolę odgrywają innowacje społeczne. W związku z tym ważnym krokiem mogłoby być stworzenie międzysektorowej strategii UE na rzecz innowacji społecznych, większe uznanie podmiotów gospodarki społecznej oraz przetestowanie i być może wykorzystanie ich modeli biznesowych. Pomogłoby to stworzyć ekosystem dla subsydiowanych eksperymentów na poziomie unijnym, krajowym, regionalnym i lokalnym.

4. Promowanie przedsiębiorczości i zaangażowania sektora prywatnego

4.1. Przedsiębiorczość i zaangażowanie sektora prywatnego stymulujące zmiany strukturalne odgrywają kluczową rolę w transformacji przemysłowej. Szereg barier dla innowacyjnej przedsiębiorczości utrzymuje się często tam, gdzie istnieje silne dziedzictwo przemysłowe, w szczególności niski poziom działalności przedsiębiorstw typu start-up i przedsiębiorstw scale-up, słaba kultura przedsiębiorczości oraz brak innowacji i skutecznie połączonych sieci wiedzy.

4.2. Ponieważ innowacje w Europie zazwyczaj pojawiają się w małych podmiotach, należy skupić się na promowaniu potencjału MŚP, które świadczą usługi oparte na wiedzy na wysokim poziomie, takie jak usługi przedstawicieli wolnych zawodów, w tym w odniesieniu do finansowania. Często odgrywają one pionierską rolę w zakresie pozycjonowania rynkowego powiązanych sektorów i są niezawodnymi i odpornymi na kryzysy pracodawcami.

4.3. Przedsiębiorstwa i organizacje gospodarki społecznej, czyli podmioty działające w sektorze, który wykazał się dużą odpornością i przyczynił się do złagodzenia skutków kryzysu związanego z COVID-19, funkcjonują głównie w obszarach, na które mają wpływ transformacje cyfrowe i ekologiczne. W związku z tym należy zapewnić propagowanie ich działalności i procesów innowacji społecznych.

5. Rola partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego

5.1. EKES podkreślił, że „zmiany, jakie nowe technologie, sztuczna inteligencja i duże zbiory danych niosą ze sobą w dziedzinie procesów produkcyjnych i, ogólnie, gospodarki, wpłyną również zasadniczo na rynek pracy” i że „ważne jest jednak, aby procesy te zachodziły w ramach owocnego dialogu społecznego, przy jednoczesnym poszanowaniu praw i jakości życia pracowników” ⁽⁷⁾.

⁽⁵⁾ Analiza EKES-u *Finding a new consensus on European civil society values and their evaluation*.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 47 z 11.2.2020, s. 64.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 353 z 18.10.2019, s. 6.

5.2. Ścisła współpraca między kluczowymi lokalnymi/regionalnymi zainteresowanymi stronami jest niezbędna do określenia najbardziej zrównoważonych zastosowań i zmaksymalizowania rozwoju społeczno-gospodarczego. Punktem odniesienia dla wspierania strategii sprawiedliwej transformacji w odniesieniu do obniżenia emisyjności i innych celów polityki klimatycznej⁽⁸⁾ są dobre praktyki partnerów społecznych na wszystkich szczeblach oparte na układach zbiorowych zapewniające równe szanse dla konkurentów gospodarczych w danym sektorze lub regionie.

6. Zapewnienie sprawiedliwej transformacji – wymogi w zakresie zarządzania/regulacji

6.1. Transformacja w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu stawia przed decydentami szereg złożonych wyzwań związanych z zarządzaniem. Jednym z nich jest znalezienie równowagi między długoterminowym wymiarem strategicznym transformacji a potrzebą działań krótkoterminowych. Transformacja wymaga zarówno długoterminowego myślenia strategicznego i kształtowania polityki, jak i zdolności do dostosowania się do cykli wyborczych oraz związanego z tym dążenia rządów i innych zainteresowanych stron do realizowania projektów, których wyniki widać szybciej.

6.2. Jedną z głównych rozwiązań z zakresu zarządzania służących wdrażaniu i monitorowaniu postępów w zakresie sprawiedliwych społecznie transformacji jest europejski semestr. Niezwykle ważne jest stałe ocenianie polityki europejskiej i krajowej na poziomie społecznym, gospodarczym i środowiskowym. Europejski semestr stopniowo nabrał bardziej socjalnego wymiaru, ale nadal dominuje jego wymiar makroekonomiczny i fiskalny. W związku z tym EKES proponuje włączenie do europejskiego semestru nowych, lepszych, mierzalnych i uzupełniających wskaźników społecznych, gospodarczych i środowiskowych w celu monitorowania wszystkich aspektów Europejskiego filaru praw socjalnych i jego zasad oraz 17 celów zrównoważonego rozwoju⁽⁹⁾, a także osiągnięcie synergii z tablicą wskaźników społecznych poprzez wprowadzenie koncepcji zrównoważonej gospodarki dobrobytu dla wszystkich⁽¹⁰⁾ wraz z ukierunkowanymi zaleceniami społecznymi i środowiskowymi dla poszczególnych krajów⁽¹¹⁾. Obecnie semestr został również przeprojektowany w celu zapewnienia większej liczby działań wspierających odbudowę, co – jak ma nadzieję EKES – może również przyczynić się do odnowienia całego mechanizmu zarządzania UE i sprawić, że będzie on działał jako drogowskaz dla przetrwania demokracji, a także poprawy konwergencji w UE.

6.3. Kompleksowa analiza synergii i kompromisów między celami, inicjatywami i zaleceniami zaproponowanymi przez UE w różnych obszarach polityki w ramach semestru wymagałaby wysokiego stopnia integracji polityki, spójności i koordynacji między różnymi podmiotami instytucjonalnymi odpowiedzialnymi za politykę gospodarczą, społeczną i ochrony środowiska, a także poprawy ich zdolności analitycznych.

6.4. Ponadto, aby zrównoważyć brak równowagi instytucjonalnej w zarządzaniu gospodarczym i społecznym, EKES zaleca stosowanie „złotej reguły budżetowej”⁽¹²⁾ przy stosowaniu unijnych przepisów fiskalnych i wyłączenie inwestycji publicznych z obliczeń deficytu oraz uwzględnianie zrównoważoności istniejących poziomów zadłużenia, aby zagwarantować nowoczesną infrastrukturę opieki zdrowotnej, ekologiczną, edukacyjną i technologiczną oraz uniknąć bezprecedensowej recesji⁽¹³⁾.

6.5. EKES z zadowoleniem przyjmuje także zawieszenie przez Komisję Europejską paktu stabilności i wzrostu i apeluje o jego zmianę⁽¹⁴⁾ w celu zapewnienia zarówno stabilności, jak i wzrostu, tak aby wesprzeć ożywienie przemysłu UE i przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym i gospodarkę cyfrową, które są neutralne dla klimatu.

7. Regionalne warunki wstępne dla transformacji przemysłowej

7.1. Transformacja przemysłowa przybiera wiele kształtów, co sprawia, że trudno jest opracować jedno, uniwersalne podejście dla wszystkich, które umożliwi rozwój nowych ścieżek przemysłowych. Podczas gdy sytuacja w niektórych sektorach gospodarki będzie się pogarszać z uwagi na „nieodwracalny” spadek produkcji gospodarczej i zatrudnienia, inne będą musiały przejść dramatyczną restrukturyzację. Będzie to wymagało kompleksowego podejścia politycznego i ogromnych inwestycji, zarówno publicznych, jak i prywatnych, a niezbędne będą także dobrze funkcjonujące lokalne i regionalne rynki pracy.

⁽⁸⁾ Umowa ramowa na rzecz sprawiedliwej transformacji górnictwa węglowego i zrównoważonego rozwoju wspólnot górniczych na lata 2019–2027 (Hiszpania); praca na rzecz klimatu (Portugalia); porozumienie partnerów społecznych w sprawie sprawiedliwej transformacji i zmian klimatu (Grecja); Thyssenkrupp Steel Europe: przysły pakt na rzecz stali 20–30 (Niemcy (marzec 2020 r.)).

⁽⁹⁾ Dz.U. C 120 z 14.4.2020, s. 1.

⁽¹⁰⁾ C. Charveriat i E. Bodin, (2020 r.), *Delivering the Green Deal: the role of a reformed European Semester within a new sustainable economy strategy*.

⁽¹¹⁾ Dz.U. C 14 z 15.1.2020, s. 1.

⁽¹²⁾ Dz.U. C 311 z 18.9.2020, s. 1.

⁽¹³⁾ Dz.U. C 311 z 18.9.2020, s. 1.

⁽¹⁴⁾ Dz.U. C 311 z 18.9.2020, s. 1.

7.2. Pogodzenie długoterminowych ambicji w zakresie transformacji z krótkoterminowymi priorytetami może stanowić wyzwanie, ponieważ niekoniecznie łatwo jest uzyskać społeczną aprobatę dla środków politycznych, które mają ograniczony skutek natychmiastowy. Sprawia to, że regiony przechodzące transformację przemysłową znajdują się w trudnej sytuacji. Z jednej strony muszą sprostać natychmiastowej potrzebie działania wynikającej z upadku tradycyjnych gałęzi przemysłu, aby zająć się takimi kwestiami jak wyższe bezrobocie, utrata dochodów i pogarszające się warunki życia części społeczeństwa, zwłaszcza grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji i grup społecznie wrażliwych, takich jak osoby z niepełnosprawnością czy osoby starsze. Z drugiej strony muszą podjąć działania w celu wykorzystania możliwości związanych z modernizacją przemysłu, takich jak przyciąganie przemysłu o wyższej wartości dodanej, tworzenie lub przyciąganie nowych przedsiębiorstw i modeli biznesowych oraz lepsze wykorzystanie technologii prorozwojowych. Niewłaściwe postępowanie ma konsekwencje polityczne, które mogą mieć również wpływ na poparcie dla działań w dziedzinie klimatu. Rozwój ruchów skrajnie prawicowych w Europie i poza nią można częściowo przypisać dezindustrializacji i pozostawieniu całych regionów w tyle⁽¹⁵⁾.

8. Spotkanie z regionami przechodzącymi transformację przemysłową: główne rezultaty

8.1. Należy wzmocnić w programie europejskim rolę regionów przechodzących transformację. Zaangażowanie administracji regionalnych mogłoby przyczynić się do stworzenia ekosystemów niezbędnych do pomyślnej transformacji. Jako warunki wstępne dla tego procesu wymienia się planowanie długoterminowe, zdecydowane podejście ukierunkowane na konkretny obszar, inteligentną specjalizację i program w zakresie kapitału ludzkiego.

8.2. Kilka regionów w Europie – zwłaszcza regiony górnicze i hutnicze – przeszło już transformację z powodów ekonomicznych lub związanych z klimatem. Głównym warunkiem wstępnym udanej transformacji jest inkluzywność, wyprzedzające podejście, które zapewni społeczeństwu godną przyszłość. Obejmuje to opracowanie realistycznego planu działania, stworzenie niezbędnej infrastruktury badawczej oraz zapewnienie zaplecza technologicznego, innowacyjnego, akademickiego i edukacyjnego wraz z niezbędnym finansowaniem. Aby zapewnić odpowiednie finansowanie, europejskie instrumenty przewidziane do wspierania tych regionów (np. Europejski Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji) nie powinny zastąpić wysiłków krajowych.

9. Finansowanie i wsparcie na rzecz działań i projektów związanych z transformacją na szczeblu UE

9.1. Proces transformacji przemysłowej może zapewnić ogromne szanse, ale ich wykorzystanie wymaga znacznych inwestycji w zaawansowaną produkcję i dostępną infrastrukturę, a także w badania naukowe i innowacje. Pociąga to za sobą również koszt początkowy, który obejmuje świadczenia zastępujące dochody oraz wydatki na (ponowne) przeszkolenie pracowników.

9.2. Istnieje już wiele instrumentów, zarówno na szczeblu krajowym, jak i unijnym, służących wspieraniu działań i projektów związanych z transformacją. Cel, jakim jest osiągnięcie sprawiedliwej transformacji, został również powtórzony w unijnym planie odbudowy. Zbyt często jednak polityczne środki wsparcia są opracowywane i realizowane niezależnie na różnych szczeblach rządowych, przy niewielkiej koordynacji lub jej braku oraz niewielkim monitorowaniu i ocenie.

9.3. EKES wzywa Radę i Parlament Europejski do zwiększenia i przydzielenia odpowiednich środków na potrzeby inwestycyjne w wieloletnich ramach finansowych na lata 2021–2027 w celu przeprowadzenia rzeczywistej i radykalnej transformacji ekologicznej i cyfrowej. Aby zebrać wystarczające środki finansowe, EKES opowiada się również za rozszerzeniem zakresu zasobów własnych, z możliwością włączenia podatku od usług cyfrowych, wspólnej skonsolidowanej podstawy opodatkowania osób prawnych oraz podatku od transakcji finansowych⁽¹⁶⁾.

9.4. W obecnym okresie programowania przepisy mające zastosowanie do dużych przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, stanowią, że przedsiębiorstwa te muszą zwrócić ten wkład, jeżeli w okresie dziesięciu lat od ostatniej wypłaty pomocy, którą otrzymały, działalność produkcyjna zostanie przeniesiona poza obszar Unii (art. 71 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013⁽¹⁷⁾). EKES uważa, że należy wzmocnić przepisy na przyszły okres programowania, aby sprzyjać repatriacji produkcji i zagwarantować spójność, zachować zdolność produkcyjną, zwiększyć zatrudnienie i promować bardziej zrównoważony „rozwoj terytorialny”.

⁽¹⁵⁾ A. Rodríguez-Pose, (2017 r.), *The revenge of the places that don't matter (and what to do about it)*, Cambridge Journal of Regions, Economy and Society, t. 11, nr 1, s. 189–209.

⁽¹⁶⁾ Dz.U. C 440 z 6.12.2018, s. 106.

⁽¹⁷⁾ Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 320.

9.5. EKES popiera również poprawę zarządzania budżetem UE, z uwzględnieniem zagrożeń dla stabilności i wniosków z monitorowania najlepszych praktyk w zakresie ekologicznego planowania budżetu oraz planów budżetowych. Ponadto potrzebne są zachęty podatkowe, aby przekonać przedsiębiorstwa i indywidualne osoby do inwestowania w inicjatywy ekologiczne niosące ze sobą skutki społeczne ⁽¹⁸⁾.

9.6. Wyzwania stojące przed Europą w związku z przejściem na ekologiczną i cyfrową gospodarkę wymagają ogromnych inwestycji, których nie zapewnią same środki publiczne i tradycyjne finansowanie poprzez pożyczki bankowe. Sektor prywatny będzie potrzebował ogromnych nakładów inwestycyjnych. Należy w spójny sposób wprowadzić mechanizm kierowania środkami finansowymi sektora prywatnego na inwestycje zgodne z kryteriami z zakresu ochrony środowiska, polityki społecznej i ładu korporacyjnego. Strategie dotyczące unii bankowej, unii rynków kapitałowych, zrównoważonego finansowania, finansów cyfrowych i MŚP wzajemnie się zatem wzmacniają i gwarantują kierowanie funduszy na bardziej produktywne projekty. EKES z zadowoleniem przyjmuje utworzenie platformy ds. zrównoważonego finansowania i oczekuje na przyspieszenie rozwoju systematyki społecznej.

10. Wpływ na zatrudnienie

10.1. Ponieważ transformacja przemysłowa często wymaga przejścia od starego i tradycyjnego przemysłu wytwórczego do działalności zorientowanej na przyszłość (nawet w tradycyjnych sektorach), może to prowadzić do wyższego niż przeciętne bezrobocia (przynajmniej tymczasowo) z powodu lokalnie skoncentrowanej dezindustrializacji i bazy umiejętności pozostającej w sektorach upadających. Zasadnicze znaczenie ma przewidywanie i angażowanie przedstawicieli pracowników na poziomie branży i przedsiębiorstw oraz przed podjęciem decyzji. Istotne jest, aby polityka dotycząca transformacji przemysłowej pomagała pracownikom i społecznościom lokalnym, zwłaszcza pracownikom niepełnosprawnym i innym pracownikom z grup społecznie wrażliwych, zarządzać transformacją przy jak najmniejszych utrudnieniach, jednocześnie maksymalizując potencjalne korzyści.

10.2. Kwalifikacje

10.2.1. Pomyślna transformacja w kierunku pracy przyszłości wymaga dostosowania polityki zatrudnienia i rozwoju kwalifikacji do warunków lokalnego rynku pracy. Jednocześnie podaż kwalifikacji musi być dopasowana do popytu na kwalifikacje. Lepsze przewidywanie przyszłego zestawu potrzeb i podaży w zakresie kwalifikacji oraz odpowiednie przekwalifikowanie i podnoszenie kwalifikacji pracowników, w tym dostęp do uczenia się przez całe życie, należy połączyć ze strategiami, które stymulują inwestycje w nowe źródła zatrudnienia i wzrostu wydajności. Zwłaszcza w przypadku badań i rozwoju prowadzonych przez przemysł należy poszukiwać możliwości ustanowienia technologicznego przywództwa, co z kolei stworzy możliwości podnoszenia kwalifikacji. Instytuty techniczne, organizacje zawodowe i organizacje pozarządowe, a także publiczne agencje pracy również będą odgrywać kluczową rolę w zapewnianiu wsparcia w postaci programów przekwalifikowania zawodowego.

10.2.2. EKES zauważa, że zapewnianie szkolenia jako wsparcia w ramach sprawiedliwej transformacji cyfrowej i ekologicznej rozpoczyna się od uznania uczenia się pozaformalnego i nieformalnego oraz od uznawania i certyfikacji kursów szkoleniowych, co pozwoli na pełne włączenie uczenia się pozaformalnego i nieformalnego do kwalifikacji danej osoby ⁽¹⁹⁾.

10.3. W programie na rzecz umiejętności powinno się zwrócić większą uwagę na rozwój kompetencji kluczowych w cyklach i programach kształcenia obowiązkowego, a także w odniesieniu do uczenia się młodzieży i dorosłych.

10.4. Komisja opublikowała „Plan działania w dziedzinie edukacji cyfrowej (2021–2027)” ⁽²⁰⁾. Powinna to być strategia przekrojowa, która mogłaby również zwiększyć strategiczne znaczenie kształcenia i szkolenia wśród dziedzin polityki na szczeblu europejskim.

⁽¹⁸⁾ Dz.U. C 311 z 18.9.2020, s. 63.

⁽¹⁹⁾ Dz.U. C 10 z 11.1.2021, s. 40.

⁽²⁰⁾ https://ec.europa.eu/education/sites/default/files/document-library-docs/deap-factsheet-sept2020_en.pdf

10.5. Plan działania na rzecz wdrożenia Europejskiego filaru praw socjalnych

Sprawiedliwa transformacja wymaga odpowiedniej polityki społecznej wspierającej właściwe warunki pracy, dobrze funkcjonujących systemów rokowań zbiorowych i stosunków pracy oraz zapewnienia odpowiedniej ochrony socjalnej, aby pomóc pracownikom w okresie transformacji. EKES chciałby przedstawić kilka propozycji dotyczących przyszłego planu działania Komisji na rzecz wdrożenia Europejskiego filaru praw socjalnych.

10.5.1. EKES sugeruje, by Komisja ponownie oceniła adekwatność odpowiedniego dorobku prawnego UE w zakresie prawa pracy, umacniając go w celu lepszego wspierania sprawiedliwej transformacji dla pracowników.

10.5.2. Prawo do bezpieczeństwa i higieny pracy jest podstawowym prawem pracowniczym dla wszystkich pracowników, bez względu na ich stosunek pracy lub rodzaj modelu biznesowego, w ramach którego pracują. EKES wyraża głębokie zaniepokojenie faktem, że część nowych rodzajów pracy powstałych w związku z transformacją klimatyczną i cyfrową może znajdować się poza zakresem przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy (BHP). Ponadto wykazano już, że w cyfrowych miejscach pracy występują poważne zagrożenia, takie jak intensyfikacja pracy, stres i przemoc psychospołeczna⁽²¹⁾, a w przyszłości możemy spodziewać się wypadków spowodowanych przez sztuczną inteligencję⁽²²⁾ – wypadków, którym należy zapobiec. W związku z tym EKES wzywa do ochrony wszystkich pracowników w UE w drodze przepisów BHP⁽²³⁾.

10.5.3. EKES zachęca Komisję Europejską do regularnego przeglądu ogólnego rozporządzenia o ochronie danych (RODO) i związanych z nim przepisów w świetle rozwoju technologicznego⁽²⁴⁾.

10.5.4. Dialog społeczny na szczeblu krajowym i europejskim odgrywa znaczącą rolę w kształtowaniu polityki gospodarczej, polityki w dziedzinie pracy i polityki społecznej. EKES popiera opracowanie – w ramach dialogu społecznego na odpowiednim szczeblu krajowym, regionalnym i europejskim – właściwych instrumentów na rzecz sprawiedliwej transformacji do celów zarządzania minimalną ochroną, jej zmiany i wprowadzania w przypadku reorganizacji miejsc pracy lub zwolnień grupowych wynikających z przemian (technologicznych, demograficznych bądź związanych z globalizacją, zmianą klimatu i gospodarką o obiegu zamkniętym), w tym jeśli chodzi o prawo do udziału w rokowaniach zbiorowych, aby móc przewidywać zmiany i zapewnić wsparcie pracownikom dotkniętym zwolnieniami (dostosowanie dyrektywy w sprawie zwolnień grupowych)⁽²⁵⁾.

10.5.5. EKES przypomina o potrzebie konsultacji z pracownikami i ich przedstawicielami oraz informowania ich przy wprowadzaniu zmian, nowych technologii i systemów sztucznej inteligencji, które mogą prowadzić do zmian w organizacji pracy, nadzorze i kontroli pracy oraz w systemach oceny i rekrutacji pracowników. Prawa do informacji i konsultacji, należycie wdrażające dyrektywę w sprawie europejskiej rady zakładowej, muszą być zapewnione we wszystkich przedsiębiorstwach oraz należy wprowadzić zharmonizowane ramy na szczeblu UE dotyczące uczestnictwa na szczeblu zarządu. W związku z tym EKES wzywa do stworzenia silnych i solidnych europejskich ram informowania i konsultacji oraz partycypacji pracowników⁽²⁶⁾ jako ważnego aspektu rozwoju sprawiedliwych i uczciwych dróg odbudowy oraz transformacji ekologicznej i cyfrowej. Komisja powinna wspierać dialog społeczny w celu włączenia pracowników w proces transformacji klimatycznej i cyfrowej we wszystkich państwach członkowskich oraz monitorować jego efekty w ramach europejskiego semestru.

10.5.6. Istnieje potrzeba stworzenia ram dla społecznie odpowiedzialnej restrukturyzacji i przewidywania zmian w przedsiębiorstwach, które to ramy uzupełniałyby istniejące prawa pracowników do informacji, konsultacji i partycypacji oraz byłyby dostosowane do kluczowych elementów europejskiego modelu społecznego⁽²⁷⁾. EKES uważa, że Komisja Europejska powinna dokonać przeglądu unijnych ram jakości na rzecz przewidywania zmian i restrukturyzacji oraz zaproponować podstawę prawną dla konkretnych warunków ramowych dotyczących uczestnictwa pracowników w celu zwiększenia ich zaangażowania w zarządzanie wyzwaniami związanymi z Zielonym Ładem i transformacją cyfrową⁽²⁸⁾.

⁽²¹⁾ MOP, 2019 r., *The Threat of Physical and Psychosocial Violence and Harassment in Digitalized Work*.

⁽²²⁾ Dz.U. C 47 z 11.2.2020, s. 64.

⁽²³⁾ Dz.U. C 14 z 15.1.2020, s. 52.

⁽²⁴⁾ Dz.U. C 47 z 11.2.2020, s. 64.

⁽²⁵⁾ Dz.U. C 14 z 15.1.2020, s. 1.

⁽²⁶⁾ Dz.U. C 10 z 11.1.2021, s. 14.

⁽²⁷⁾ Dz.U. C 161 z 6.6.2013, s. 35.

⁽²⁸⁾ Dz.U. C 364 z 28.10.2020, s. 1.

10.5.7. W planie działania należy określić minimalny poziom praw na szczeblu UE: EKES wezwał do podjęcia działań w zakresie ochrony dochodu minimalnego ⁽²⁹⁾ w celu powstrzymania ubóstwa i wspierania rynku pracy sprzyjającego włączeniu społecznemu, dlatego też z zadowoleniem przyjmuje plany Komisji i niemieckiej prezydencji Rady dotyczące ustanowienia europejskich ram w zakresie systemów dochodu minimalnego ⁽³⁰⁾. EKES zaleca zbadanie możliwości ustalenia wspólnych minimalnych norm w dziedzinie ubezpieczenia na wypadek bezrobocia w państwach członkowskich UE ⁽³¹⁾. Komitet wezwał także do wyjścia z europejską inicjatywą w zakresie płacy minimalnej i rokowań zbiorowych ⁽³²⁾ i dlatego z zadowoleniem przyjmuje ⁽³³⁾ inicjatywę Komisji w sprawie adekwatnych wynagrodzeń minimalnych w Unii Europejskiej ⁽³⁴⁾.

10.6. Nowa umowa społeczna

W celu wytyczenia dróg odbudowy, które oznaczają inwestowanie w miejsca pracy i ochronę praw i płacy zapewniającej utrzymanie na minimalnym poziomie, w celu odnowy silnych instytucji rynku pracy dla wszystkich pracowników zgodnie z wcześniejszymi zobowiązaniami oraz w celu zapewnienia ochrony socjalnej EKES wzywa do umieszczenia sprawiedliwej transformacji w centrum odbudowy poprzez dialog społeczny, przy aktywnym zaangażowaniu społeczeństwa obywatelskiego, co przyczyni się do ukształtowania społecznej, sprawiedliwej i inkluzywnej transformacji przemysłowej.

Bruksela, dnia 2 grudnia 2020 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽²⁹⁾ Dz.U. C 190 z 5.6.2019, s. 1.

⁽³⁰⁾ Konkluzje Rady w sprawie wzmocnienia ochrony dochodu minimalnego, by walczyć z ubóstwem i wykluczeniem społecznym podczas pandemii COVID-19 i po niej.

⁽³¹⁾ Dz.U. C 97 z 24.3.2020, s. 32.

⁽³²⁾ Dz.U. C 429 z 11.12.2020, s. 159.

⁽³³⁾ Dz.U. C 364 z 28.10.2020, s. 1.

⁽³⁴⁾ COM(2020) 682 final.

ZAŁĄCZNIK

Następujące poprawki, które uzyskały poparcie co najmniej jednej czwartej oddanych głosów, zostały odrzucone w trakcie debaty (art. 59 ust. 3 regulaminu wewnętrznego):

a) **Punkt 2.1 (poprawka 9)**

Zmienić

~~2.1. Niniejsza opinia rozpoznawcza została opracowana na wniosek Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych Parlamentu Europejskiego jako wkład w plan działania na rzecz wdrożenia Europejskiego filaru praw socjalnych, który ma wkrótce zostać ogłoszony, oraz następny szczyt społeczny UE, zaplanowany na maj 2021 r. w Porto. Niniejsza opinia rozpoznawcza została opracowana na wniosek Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych Parlamentu Europejskiego. Zgodnie z pismem Parlamentu Europejskiego opinia powinna dotyczyć w szczególności następujących tematów: sprawiedliwa transformacja, zielony ład, transformacja cyfrowa, strategia przemysłowa, polityka zatrudnienia i włączenia społecznego, które leżą u podstaw szeregu bieżących i przyszłych wniosków ustawodawczych i nieustawodawczych związanych z transformacją ekologiczną i cyfrową.~~

Wynik głosowania

Za: 99

Przeciw: 129

Wstrzymało się: 20

b) **Punkt 2.2 (poprawka 10)**

Zmienić

~~2.2. Europejskie przedsiębiorstwa i pracownicy stoją w obliczu ogromnych gospodarczych i społecznych skutków społecznych i gospodarczych pandemii COVID-19. Wiele przedsiębiorstw upada, ludzie tracą tracimy miejsca pracy, gospodarstwa domowe tracą źródła utrzymania. Pomimo bezprecedensowych gospodarczych środków ratunkowych mających na celu złagodzenie skutków blokady dla zatrudnienia i przedsiębiorstw prognozy gospodarcze dają bardzo niepokojący obraz. Przewiduje się, że w 2020 r. gospodarka UE skurczy się o 8,3 %, a w 2021 r. wzrośnie o 5,8 %. Wzrost w 2021 r. będzie również nieco mniej dynamiczny niż przewidywano wiosną⁽¹⁾. Pandemia COVID-19 mocno uderzyła w europejską gospodarkę: wiele przedsiębiorstw upada, tracimy miejsca pracy, gospodarstwa domowe tracą źródła utrzymania, służba zdrowia traci wydajność. Państwa członkowskie są w rekordowym stopniu zadłużone, przekraczając ustalone zasady dotyczące wydatków, a UE po raz pierwszy zaciągnęła wspólny dług. Nie znamy również konsekwencji brexitu i nie wiemy, kiedy zakończy się pandemia.~~

Wynik głosowania

Za: 95

Przeciw: 140

Wstrzymało się: 22

c) **Punkt 2.3 (poprawka 11)**

Zmienić

2.3. Należy identyfikować i wspierać kluczowe branże przemysłu i sektory, od zasobów ludzkich po badania naukowe, co złoży się na europejską politykę przemysłową chroniącą te strategiczne sektory na rynku i zapewni bezpieczeństwo dostaw kluczowych zasobów. Europejska polityka przemysłowa powinna służyć jako element nadrzędny koordynujący wszystkie różne polityki europejskie w spójny i kompleksowy sposób, aby zapewnić synergię. Taka transformacja będzie wymagała od Komisji Europejskiej wyznaczenia kierunku i dostosowania polityki państw członkowskich do polityki UE. Nie oznacza to mikrozarządzania, ale dostosowanie polityk w taki sposób,

⁽¹⁾ Prognoza gospodarcza KE z lata 2020 r.: Głębsza recesja z większymi rozbieżnościami.

aby były one spójne i sprzyjały zmianom transformacyjnym. Proces ten będzie możliwy jedynie przy aktywnym udziale organizacji społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych. ~~Bez „ładu społecznego” opartego na demokratycznym i skutecznym udziale obywateli UE nie będzie korzystnego Zielonego Ładu dla wszystkich.~~

Wynik głosowania

Za: 91
Przeciw: 137
Wstrzymało się: 18

d) Punkt 2.5 NOWY (poprawka 13)

Dodać nowy punkt

2.5. Najlepszą reakcją polityczną jest realizacja oczekiwań związanych z instrumentem NextGenerationEU, który stanowi wyjątkową okazję do dokonania szybkiej i transformacyjnej odbudowy. Podjęcie działań w tym kierunku we współpracy z sektorem prywatnym powinno być nadrzędnym priorytetem.

Wynik głosowania

Za: 97
Przeciw: 136
Wstrzymało się: 22

e) Punkt 2.6 NOWY (poprawka 14)

Dodać nowy punkt

2.6. Wyzwania związane z brexitem należy przezwyciężyć poprzez zdecydowane dążenie do wzmocnienia jednolitego rynku, który tworzy silniejsze stabilne i konkurencyjne otoczenie dla przedsiębiorstw.

Wynik głosowania

Za: 93
Przeciw: 141
Wstrzymało się: 20

f) Punkt 2.4 (poprawka 15)

Zmienić

2.4. Określenie, które pojawiło się w tym kontekście w odniesieniu do przemian środowiskowych i technologicznych, to „sprawiedliwa transformacja”. EKES postrzega sprawiedliwą transformację jako podstawowy element zarówno budżetu, jak i planu odbudowy, który ma na celu stworzenie bardziej ekologicznej gospodarki europejskiej. Konieczne jest zatem szersze rozumienie sprawiedliwej transformacji (wyjście poza gospodarkę opartą na węglu), ~~w ramach którego w pełni wdroży się Europejski filar praw socjalnych (?), w oparciu o nową umowę społeczną, przy jednoczesnym przeprowadzeniu reform w zakresie systemów redystrybucji, zadbania w oparciu o równowagę między życiem zawodowym a prywatnym, oraz o zapewnienie zapewnieniu równouprawnienia płci.~~ ~~Szczególnie ważne w odniesieniu do wdrażania Europejskiego filaru praw socjalnych są~~ wysokiej jakości miejsca pracy dla wszystkich, dostęp do wysokiej jakości edukacji i szkoleń, w tym ~~prawo do uczenia~~ uczenie się przez całe życie, zwłaszcza dla grup społecznie wrażliwych, równy dostęp do opieki zdrowotnej i usług socjalnych dla wszystkich, ochrona socjalna oraz włączenie grup społecznie wrażliwych, takich jak długotrwale bezrobotni, kobiety, ludzie młodzi, legalni migranci czy osoby z niepełnosprawnością. Wszystkie te ważne cele można osiągnąć w oparciu o prosperującą gospodarkę, nowe miejsca pracy dla wysoko wykwalifikowanych pracowników oferowane przez pracodawców oraz niezbędne inwestycje w nowe technologie.

(*) Wkład Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w program prac Komisji Europejskiej na 2021 r.

Wynik głosowania

Za: 82
Przeciw: 152
Wstrzymało się: 20

g) Punkt 2.5 (poprawka 16)

Zmienić

2.5. Państwa i regiony przechodzące transformację przemysłową zazwyczaj stoją przed wyzwaniami związanymi z modernizacją ich bazy przemysłowej, podnoszeniem kwalifikacji siły roboczej, rekompensowaniem utraty miejsc pracy w kluczowych sektorach, oraz podnoszeniem niskiej wydajności, która ogranicza wzrost dochodów, pozytywną konwergencją i rekompensowaniem niekorzystnych tendencji demograficznych. Zasadniczo odniosłyby one korzyść z zazieleniania i postępów technologicznych oraz związanych z nimi zmian, jednak niektóre miejsca i określone grupy ludności, zwłaszcza grupy społecznie wrażliwe, takie jak osoby niepełnosprawne, osoby starsze, Romowie i legalni migranci, są narażone na ryzyko pozostania w tyle. Stawianie czoła wyzwaniom związanym z długoterminową transformacją wymaga przewidywania zmian i aktywnego zarządzania transformacją ze strony osób odpowiedzialnych za kształtowanie polityki, partnerów społecznych, organizacji społeczeństwa obywatelskiego i kluczowych zainteresowanych stron w tych krajach i regionach. Dialog społeczny, informowanie pracowników i reprezentującymi ich organizacji, konsultacje z nimi oraz ich uczestnictwo, w tym w procesach organach decyzyjnych (zarządach i radach nadzorczych), odgrywają zasadniczą rolę w procesie decyzyjnym w przedsiębiorstwie i wywieraniu na wpływ na ten proces, tak aby zarządzać przemianami w przedsiębiorstwie w sposób przyszłościowy. ~~EKES wzywa Komisję do wzmocnienia i rozwinięcia wymiaru socjalnego w przyszłej zaktualizowanej strategii przemysłowej.~~

Wynik głosowania

Za: 92
Przeciw: 152
Wstrzymało się: 17

h) Punkt 2.6 (poprawka 17)

Zmienić

2.6. Radzenie sobie z kryzysem związanym z pandemią i umożliwienie udanej transformacji przemysłowej leży w interesie wszystkich grup zainteresowanych stron i wymaga wspólnego wysiłku i wspólnych celów (takich jak długoterminowy rozwój biznesu) oraz skutecznego dialogu społecznego w atmosferze zaufania, a także pozytywnego nastawienia. EKES uważa, że dobre, a tym samym zrównoważone zarządzanie przedsiębiorstwem i wspólne przewidywanie zmian stanowi klucz do sukcesu. musi opierać się na sprawdzonych minimalnych standardach prawnych rynku wewnętrznego, przy czym głos pracowników powinien być wyrażony poprzez ich informowanie, konsultacje z nimi i ich uczestnictwo w zarządach przedsiębiorstw.

Wynik głosowania

Za: 90
Przeciw: 151
Wstrzymało się: 18

i) Punkt 2.7 (poprawka 18)

Zmienić

2.7. Cyfryzacja i automatyzacja mają zarówno pozytywne, jak i negatywne skutki dla gospodarki i społeczeństwa. Transformacja ta wymagałaby regulacji, która podążałaby podejścia, które podążałoby za tempem transformacji technologicznej i przewidywania zmian poprzez zaangażowanie np. partnerów społecznych. Europejskie rady zakładowe i rady zakładowe spółek europejskich mogą służyć jako pozytywny przykład obowiązkowego transgranicznego angażowania pracowników w wyważanie interesów i poszukiwanie rozwiązań w duchu partnerstwa społecznego. Obejmuje to zagwarantowanie szkoleń dla pracowników oraz negocjowanie układów zbiorowych oraz

~~innych umów społecznych~~ w celu wspierania autonomii pracy i zapewnienia równowagi między życiem zawodowym a prywatnym. Cyfryzacja i gospodarka cyfrowa doprowadziły również do pojawienia się nowych form pracy, takich jak praca za pośrednictwem platform, gdzie pracownicy nie mają żadnego zabezpieczenia socjalnego i bezpieczeństwo zatrudnienia, często pracują w bardzo niepewnych warunkach i mają niejasny status. ~~Należy ujednoczyć ich warunki pracy i status na szczeblu europejskim, aby wspierać sprawiedliwą mobilność i integrację na rynku wewnętrznym (2). EKES dostrzega potrzebę zapewnienia w tym celu pewności prawa dla pracowników poprzez określenie statusu prawnego pracy w gospodarce opartej na platformach cyfrowych. Niski dostęp do ochrony socjalnej lub jego brak pociąga za sobą koszty nie tylko dla samych pracowników, ale także dla systemów zabezpieczenia społecznego.~~

Wynik głosowania

Za: 88

Przeciw: 149

Wstrzymało się: 24

j) Punkt 2.8 (poprawka 19)

Zmienić

~~2.8. Transformacja cyfrowa wiąże się również z potencjalnymi zagrożeniami w takich obszarach, jak stabilność finansowa, przestępczość finansowa i ochrona konsumentów. Zagrożenia te mogą jeszcze wzrosnąć ze względu na fragmentaryzację środowiska regulacyjnego w UE oraz nierównomierny rozwój sytuacji na świecie w zakresie regulacji sektora. Dlatego też EKES dostrzega potrzebę stworzenia przez UE kompleksowych i stabilnych ram regulacyjnych w tej dziedzinie. Zaleca również, aby na szczeblu OECD w 2021 r. zostało osiągnięte globalne rozwiązanie w dziedzinie podatków UE wznowiła inicjatywę dotyczącą opodatkowania dużych przedsiębiorstw cyfrowych. (4)~~

Wynik głosowania

Za: 89

Przeciw: 149

Wstrzymało się: 22

k) Punkt 5.2 (poprawka 21)

Zmienić

~~5.2. Ścisła współpraca między kluczowymi lokalnymi/regionalnymi zainteresowanymi stronami jest niezbędna do określenia najbardziej zrównoważonych zastosowań i zmaksymalizowania rozwoju społeczno-gospodarczego. Punktem odniesienia dla wspierania strategii sprawiedliwej transformacji w odniesieniu do obniżenia emisyjności i innych celów polityki klimatycznej są dobre praktyki partnerów społecznych na wszystkich szczeblach oparte na układach zbiorowych lub innych formach dialogu społecznego zapewniające równe szanse dla konkurentów gospodarczych w danym sektorze lub regionie (5).~~

Wynik głosowania

Za: 93

Przeciw: 146

Wstrzymało się: 19

(2) ~~Opinia EKES-u (SOC/645) „Godna praca w gospodarce platform”.~~

(4) ~~Opinia EKES-u w sprawie zwalczania oszustw podatkowych, unikania opodatkowania i prania pieniędzy.~~

(5) ~~Umowa ramowa na rzecz sprawiedliwej transformacji górnictwa węglowego i zrównoważonego rozwoju wspólnot górniczych na lata 2019–2027 (Hiszpania); praca na rzecz klimatu (Portugalia); porozumienie partnerów społecznych w sprawie sprawiedliwej transformacji i zmian klimatu (Grecja); Thyssenkrupp Steel Europe: przyszły pakt na rzecz stali 20–30 (Niemcy (marzec 2020 r.)).~~

l) Punkt 6.2 (poprawka 22)

Zmienić

6.2. Jednym z głównych rozwiązań z zakresu zarządzania służących wdrażaniu i monitorowaniu postępów w zakresie sprawiedliwych społecznie transformacji jest europejski semestr. Niezwykle ważne jest stałe cykliczne ocenianie polityki europejskiej i krajowej na poziomie społecznym, gospodarczym i środowiskowym. Europejski semestr stopniowo nabrał bardziej socjalnego wymiaru, ale nadal dominuje jego wymiar makroekonomiczny i fiskalny. ~~W związku z tym EKES proponuje włączenie do europejskiego semestru nowych, lepszych, mierzalnych i uzupełniających wskaźników społecznych, gospodarczych i środowiskowych w celu monitorowania wszystkich aspektów Europejskiego filaru praw socjalnych i jego zasad oraz 17 celów zrównoważonego rozwoju ⁽⁴⁾, a także osiągnięcie synergii z tablicą wskaźników społecznych poprzez wprowadzenie koncepcji zrównoważonej gospodarki dobrobytu dla wszystkich ⁽⁵⁾ wraz z ukierunkowanymi zaleceniami społecznymi i środowiskowymi dla poszczególnych krajów ⁽⁶⁾. Obecnie semestr został również przeprojektowany w celu zapewnienia większej liczby działań wspierających odbudowę, co – jak ma nadzieję EKES – może również przyczynić się do ~~odnowienia~~ wzmocnienia całego mechanizmu zarządzania UE i sprawić, że będzie on działał jako drogowskaz dla wspierania ~~przetwarzania~~ demokracji, a także poprawy konwergencji w UE.~~

Wynik głosowania

Za: 87

Przeciw: 148

Wstrzymało się: 21

m) Punkt 6.4 (poprawka 23)

Zmienić

6.4. Ponadto, aby zrównoważyć brak równowagi instytucjonalnej w zarządzaniu gospodarczym i społecznym, EKES zaleca stosowanie dobrze wyważonej „złotej reguły budżetowej” ⁽⁷⁾ bez narażania na szwank średnioterminowej stabilności finansowej przy stosowaniu unijnych przepisów fiskalnych i wyłączenie uzasadnionych inwestycji publicznych z obliczeń deficytu oraz uwzględnianie zrównoważoności istniejących i przyszłych poziomów zadłużenia, aby zagwarantować nowoczesną infrastrukturę opieki zdrowotnej, ekologiczną, edukacyjną i technologiczną oraz uniknąć bezprecedensowej recesji ⁽¹⁰⁾

Wynik głosowania

Za: 87

Przeciw: 159

Wstrzymało się: 16

n) Punkt 9.3 (poprawka 24)

Zmienić

9.3. EKES wzywa Radę i Parlament Europejski do poszerzenia klimatu biznesowego i zwiększenia i przydzielenia odpowiednich środków na potrzeby inwestycyjne w wieloletnich ramach finansowych na lata 2021–2027 w celu przeprowadzenia rzeczywistej i radykalnej transformacji ekologicznej i cyfrowej. Aby zebrać wystarczające środki finansowe, EKES opowiada się również za przeanalizowaniem efektów rozszerzenia ~~rozszerzeniem~~ zakresu zasobów własnych, z możliwością uwzględnienia dochodów z unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji, z mechanizmu dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂ i z podatku cyfrowego, włączenia podatku od usług cyfrowych, wspólnej skonsolidowanej podstawy opodatkowania osób prawnych oraz podatku od transakcji finansowych ⁽¹¹⁾.

⁽⁴⁾ Opinia EKES-u w sprawie rocznej strategii zrównoważonego wzrostu gospodarczego na 2020 r., Dz.U. C 120 z 14.4.2020, s. 1.

⁽⁵⁾ C. Charveriat i E. Bodin, (2020 r.), Delivering the Green Deal: the role of a reformed European Semester within a new sustainable economy strategy.

⁽⁶⁾ Opinia EKES-u „Europejski filar praw socjalnych – ocena wstępnego wdrażania i zalecenia na przyszłość”, Dz.U. C 14 z 15.1.2020, s. 1.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 311 z 18.9.2020, s. 1.

⁽¹⁰⁾ Dz.U. C 311 z 18.9.2020, s. 1.

⁽¹¹⁾ Dz.U. C 440 z 6.12.2018, s. 106.

Wynik głosowania

Za: 91
Przeciw: 157
Wstrzymało się: 13

o) Punkt 9.4 (poprawka 25)

Zmienić

9.4. W obecnym okresie programowania przepisy mające zastosowanie do dużych przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, stanowią, że przedsiębiorstwa te muszą zwrócić ten wkład, jeżeli w okresie dziesięciu lat od ostatniej wypłaty pomocy, którą otrzymały, działalność produkcyjna zostanie przeniesiona poza obszar Unii (art. 71 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013). EKES uważa, że należy wzmocnić przepisy na przyszły okres programowania, aby sprzyjać repatriacji produkcji i zagwarantować spójność w duchu strategicznej autonomii, zachować zdolność produkcyjną, zwiększyć zatrudnienie i promować bardziej zrównoważony „rozwoj terytorialny”.

Wynik głosowania

Za: 89
Przeciw: 149
Wstrzymało się: 19

p) Punkt 9.5 (poprawka 26)

Zmienić

9.5. EKES popiera również poprawę zarządzania budżetem UE, z uwzględnieniem zagrożeń dla stabilności i wniosków z monitorowania najlepszych praktyk w zakresie ekologicznego planowania budżetu oraz planów budżetowych. Ponadto mogą być potrzebne ~~są~~ zachęty podatkowe, aby motywować/przekonać przedsiębiorstwa i indywidualne osoby do inwestowania w inicjatywy ekologiczne niosące ze sobą skutki społeczne ⁽¹²⁾. Należy dokładnie rozważyć tego rodzaju dotacje w ramach analizy kosztów i korzyści.

Wynik głosowania

Za: 93
Przeciw: 154
Wstrzymało się: 16

q) Punkt 9.6 (poprawka 27)

Zmienić

9.6. Wyzwania stojące przed Europą w związku z przejściem na ekologiczną i cyfrową gospodarkę wymagają ogromnych inwestycji, których nie zapewnią same środki publiczne i tradycyjne finansowanie poprzez pożyczki bankowe. ~~Każdego roku ogromne~~ Ogromne kwoty ~~wszelkiego rodzaju środków prywatnych inwestuje się w szkodliwą działalność gospodarczą we wszystkich sektorach i środki te mogą ostatecznie okazać się „aktywami utopionymi”~~ będą wymagane od sektora prywatnego. Należy w spójny sposób wprowadzić mechanizm kierowania środkami finansowymi sektora prywatnego na inwestycje zgodne z kryteriami z zakresu ochrony środowiska, polityki społecznej i ładu korporacyjnego. Strategie dotyczące unii bankowej, unii rynków kapitałowych, zrównoważonego finansowania, finansów cyfrowych i MŚP wzajemnie się zatem wzmacniają i gwarantują kierowanie funduszy na bardziej produktywnie projekty. EKES z zadowoleniem przyjmuje utworzenie platformy ds. zrównoważonego finansowania i oczekuje na przyspieszenie rozwoju systematyki społecznej.

⁽¹²⁾ Dz.U. C 311 z 18.9.2020, s. 63.

Wynik głosowania

Za: 74

Przeciw: 154

Wstrzymało się: 31

r) Punkt 10.1 (poprawka 28)

Zmienić

10.1. Ponieważ transformacja przemysłowa często wymaga przejścia od starego i tradycyjnego przemysłu wytwórczego do działalności zorientowanej na przyszłość (nawet w tradycyjnych sektorach), może to prowadzić do wyższego niż przeciętne bezrobocia (przynajmniej tymczasowo) z powodu lokalnie skoncentrowanej dezindustrializacji i bazy umiejętności pozostającej w sektorach upadających. ~~Zasadnicze znaczenie ma przewidywanie i angażowanie przedstawicieli pracowników na poziomie branży i przedsiębiorstw oraz przed podjęciem decyzji.~~ Istotne jest, aby polityka dotycząca transformacji przemysłowej pomagała pracownikom i społecznościom lokalnym, zwłaszcza pracownikom niepełnosprawnym i innym pracownikom z grup społecznie wrażliwych, zarządzać transformacją przy jak najmniejszych utrudnieniach, jednocześnie maksymalizując potencjalne korzyści.

Wynik głosowania

Za: 88

Przeciw: 149

Wstrzymało się: 17

s) Punkty 10.5, 10.5.1, 10.5.2, 10.5.3, 10.5.4, 10.5.5, 10.5.6, 10.5.7 (poprawka 30)

Skreślić punkty

~~10.5. Plan działania na rzecz wdrożenia Europejskiego filaru praw socjalnych~~

~~Sprawiedliwa transformacja wymaga odpowiedniej polityki społecznej wspierającej właściwe warunki pracy, dobrze funkcjonujących systemów rokowań zbiorowych i stosunków pracy oraz zapewnienia odpowiedniej ochrony socjalnej, aby pomóc pracownikom w okresie transformacji. EKES chciałby przedstawić kilka propozycji dotyczących przyszłego planu działania Komisji na rzecz wdrożenia Europejskiego filaru praw socjalnych.~~

~~10.5.1. EKES sugeruje, by Komisja ponownie oceniła adekwatność odpowiedniego dorobku prawnego UE w zakresie prawa pracy, umacniając go w celu lepszego wspierania sprawiedliwej transformacji dla pracowników.~~

~~10.5.2. Prawo do bezpieczeństwa i higieny pracy jest podstawowym prawem pracowniczym dla wszystkich pracowników, bez względu na ich stosunek pracy lub rodzaj modelu biznesowego, w ramach którego pracują. EKES wyraża głębokie zaniepokojenie faktem, że część nowych rodzajów pracy powstałych w związku z transformacją klimatyczną i cyfrową może znajdować się poza zakresem przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy (BHP). Ponadto wykazano już, że w cyfrowych miejscach pracy występują poważne zagrożenia, takie jak intensyfikacja pracy, stres i przemoc psychospołeczna⁽¹³⁾, a w przyszłości możemy spodziewać się wypadków spowodowanych przez sztuczną inteligencję⁽¹⁴⁾ — wypadków, którym należy zapobiec. W związku z tym EKES wzywa do ochrony wszystkich pracowników w UE w drodze przepisów BHP⁽¹⁵⁾.~~

⁽¹³⁾ MOP, The Threat of Physical and Psychosocial Violence and Harassment in Digitalized Work, 2019.

⁽¹⁴⁾ Dz.U. C 47 z 11.2.2020, s. 64.

⁽¹⁵⁾ Dz.U. C 14 z 15.1.2020, s. 52.

10.5.3. EKES zachęca Komisję Europejską do regularnego przeglądu ogólnego rozporządzenia o ochronie danych (RODO) i związanych z nim przepisów w świetle rozwoju technologicznego⁽¹⁶⁾.

10.5.4. Dialog społeczny na szczeblu krajowym i europejskim odgrywa znaczącą rolę w kształtowaniu polityki gospodarczej, polityki w dziedzinie pracy i polityki społecznej. EKES popiera opracowanie — w ramach dialogu społecznego na odpowiednim szczeblu krajowym, regionalnym i europejskim — właściwych instrumentów na rzecz sprawiedliwej transformacji do celów zarządzania minimalną ochroną, jej zmiany i wprowadzania w przypadku reorganizacji miejsc pracy lub zwolnień grupowych wynikających z przemian (technologicznych, demograficznych bądź związanych z globalizacją, zmianą klimatu i gospodarką o obiegu zamkniętym), w tym jeśli chodzi o prawo do udziału w rokowaniach zbiorowych, aby móc przewidywać zmiany i zapewnić wsparcie pracownikom dotkniętym zwolnieniami (dostosowanie dyrektywy w sprawie zwolnień grupowych)⁽¹⁷⁾.

10.5.5. EKES przypomina o potrzebie konsultacji z pracownikami i ich przedstawicielami oraz informowania ich przy wprowadzaniu zmian, nowych technologii i systemów sztucznej inteligencji, które mogą prowadzić do zmian w organizacji pracy, nadzorze i kontroli pracy oraz w systemach oceny i rekrutacji pracowników. Prawa do informacji i konsultacji, należycie wdrażające dyrektywę w sprawie europejskiej rady zakładowej, muszą być zapewnione we wszystkich przedsiębiorstwach oraz należy wprowadzić zharmonizowane ramy na szczeblu UE dotyczące uczestnictwa na szczeblu zarządu. W związku z tym EKES wzywa do stworzenia silnych i solidnych europejskich ram informowania i konsultacji oraz partycypacji pracowników⁽¹⁸⁾ jako ważnego aspektu rozwoju sprawiedliwych i uczciwych dróg odbudowy oraz transformacji ekologicznej i cyfrowej. Komisja powinna wspierać dialog społeczny w celu włączenia pracowników w proces transformacji klimatycznej i cyfrowej we wszystkich państwach członkowskich oraz monitorować jego efekty w ramach europejskiego semestru.

10.5.6. Istnieje potrzeba stworzenia ram dla społecznie odpowiedzialnej restrukturyzacji i przewidywania zmian w przedsiębiorstwach, które to ramy uzupełniałyby istniejące prawa pracowników do informacji, konsultacji i partycypacji oraz byłyby dostosowane do kluczowych elementów europejskiego modelu społecznego⁽¹⁹⁾. EKES uważa, że Komisja Europejska powinna dokonać przeglądu unijnych ram jakości na rzecz przewidywania zmian i restrukturyzacji oraz zaproponować podstawę prawną dla konkretnych warunków ramowych dotyczących uczestnictwa pracowników w celu zwiększenia ich zaangażowania w zarządzanie wyzwaniami związanymi z Zielonym Ładem i transformacją cyfrową⁽²⁰⁾.

10.5.7. W planie działania należy określić minimalny poziom praw na szczeblu UE: EKES wezwał do podjęcia działań w zakresie ochrony dochodu minimalnego⁽²¹⁾ w celu powstrzymania ubóstwa i wspierania rynku pracy sprzyjającego włączeniu społecznemu, dlatego też z zadowoleniem przyjmuje plany Komisji i niemieckiej prezydencji Rady dotyczące ustanowienia europejskich ram w zakresie systemów dochodu minimalnego⁽²²⁾. EKES zaleca zbadanie możliwości ustalenia wspólnych minimalnych norm w dziedzinie ubezpieczenia na wypadek bezrobocia w państwach członkowskich UE⁽²³⁾. Komitet wezwał także do wyjścia z europejską inicjatywą w zakresie płacy minimalnej i rokowań zbiorowych⁽²⁴⁾ i dlatego z zadowoleniem przyjmuje⁽²⁵⁾ inicjatywę Komisji w sprawie adekwatnych wynagrodzeń minimalnych w Unii Europejskiej⁽²⁶⁾.

Wynik głosowania

Za: 93

Przeciw: 149

Wstrzymało się: 17

⁽¹⁶⁾ Dz.U. C 47 z 11.2.2020, s. 64.

⁽¹⁷⁾ Dz.U. C 14 z 15.1.2020, s. 1.

⁽¹⁸⁾ Opinia EKES-u SOC/644 w sprawie dialogu społecznego na stabilności gospodarczej oraz odporności gospodarek (przyjęta 29.10.2020, jeszcze nieopublikowana).

⁽¹⁹⁾ Dz.U. C 161 z 6.6.2013, s. 35.

⁽²⁰⁾ Rezolucja EKES w sprawie wkładu Europejskiego Komitetu Ekonomiczno Społecznego w program prac Komisji Europejskiej na 2021 r.

⁽²¹⁾ Dz.U. C 190 z 5.6.2019, s. 1.

⁽²²⁾ Konkluzje Rady w sprawie wzmocnienia ochrony dochodu minimalnego, by walczyć z ubóstwem i wykluczeniem społecznym podczas pandemii COVID-19 i po niej.

⁽²³⁾ Dz.U. C 97 z 24.3.2020, s. 32.

⁽²⁴⁾ Opinia EKES-u „Godziwe płace minimalne w całej Europie”.

⁽²⁵⁾ Rezolucja EKES w sprawie wkładu Europejskiego Komitetu Ekonomiczno Społecznego w program prac Komisji Europejskiej na 2021 r.

⁽²⁶⁾ COM(2020) 682 final.

t) Punkt 10.6 (poprawka 31)

Skreślić punkt

~~10.6. Nowa umowa społeczna~~

~~W celu wytyczenia dróg odbudowy, które oznaczają inwestowanie w miejsca pracy i ochronę praw i płacy zapewniającej utrzymanie na minimalnym poziomie, w celu odnowy silnych instytucji rynku pracy dla wszystkich pracowników zgodnie z wcześniejszymi zobowiązaniami oraz w celu zapewnienia ochrony społecznej EKES wzywa do umieszczenia sprawiedliwej transformacji w centrum odbudowy poprzez dialog społeczny, przy aktywnym zaangażowaniu społeczeństwa obywatelskiego, co przyczyni się do ukształtowania społecznej, sprawiedliwej i inkluzywnej transformacji przemysłowej.~~

Wynik głosowania

Za: 85

Przeciw: 146

Wstrzymało się: 19

u) Punkt 1.1 (poprawka 1)

Zmienić

1.1. Istnieje szereg warunków koniecznych, aby w ramach transformacji przemysłowej w kierunku ekologicznej i cyfrowej gospodarki europejskiej osiągnąć zrównoważoną, sprawiedliwą i społecznie akceptowalną przyszłość w Europie. Należy jednak wziąć pod uwagę nową sytuację. Pandemia COVID-19 mocno uderzyła w europejską gospodarkę: wiele przedsiębiorstw upada, tracimy miejsca pracy, gospodarstwa domowe tracą źródła utrzymania, służba zdrowia traci wydajność, sprawiła Sprawiła ona, że jeszcze pilniejsza stała się potrzeba znacznego i silniejszego udziału partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego w kształtowaniu polityki na wszystkich szczeblach, a także potrzeba istnienia realistycznych silnych ram regulacyjnych i standardów na szczeblu europejskim, z uwzględnieniem specyfiki państw członkowskich i podziału kompetencji między UE a państwami członkowskimi, a także zasady pomocniczości, zwłaszcza w zakresie agendy społecznej. Istotną rolę w tych staraniach powinien odgrywać zapowiadany plan działania, który ma na celu wdrożenie Europejskiego filaru praw społecznych.

Wynik głosowania

Za: 90

Przeciw: 146

Wstrzymało się: 18

v) Punkt 1.5 NOWY (poprawka 4)

Dodać nowy punkt

1.5. Najlepszą reakcją polityczną jest realizacja oczekiwań związanych z instrumentem NextGenerationEU, który stanowi wyjątkową okazję do dokonania szybkiej i transformacyjnej odbudowy. Podjęcie działań w tym kierunku we współpracy z sektorem prywatnym powinno być nadrzędnym priorytetem.

Wynik głosowania

Za: 97

Przeciw: 136

Wstrzymało się: 22

w) **Punkt 1.6 NOWY (poprawka 5)**

Dodać nowy punkt

1.6. Wyzwania związane z brexitem należy przezwyciężyć poprzez zdecydowane dążenie do wzmocnienia jednolitego rynku, który tworzy silniejsze stabilne i konkurencyjne otoczenie dla przedsiębiorstw.

Wynik głosowania

Za: 93
Przeciw: 141
Wstrzymało się: 20

x) **Punkt 1.4 (poprawka 6)**

Zmienić

1.4. Odporna, zrównoważona, sprawiedliwa i dobrze prosperująca Europa wymaga spójnych ram regulacyjnych, które mogą wzmocnić proces sprawiedliwej transformacji, uwzględniając jednocześnie jego wpływ etyczny i interesy publiczne, ~~takie jak ochrona konsumentów, zdrowie, bezpieczeństwo i jakość~~. ~~EKES zaleca, by instytucje europejskie i krajowe wprowadziły nowe struktury zarządzania, które mogą zagwarantować aktywny udział lokalnej gospodarki, partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego w opracowywaniu i wdrażaniu sprawiedliwych środków mających na celu zapewnienie sprawiedliwej społecznie transformacji~~. Jednym z głównych rozwiązań z zakresu zarządzania służących wdrażaniu i monitorowaniu postępów w zakresie sprawiedliwych społecznie transformacji jest europejski semestr. ~~EKES zaleca włączenie do europejskiego semestru nowych, lepszych, mierzalnych i uzupełniających wskaźników społecznych, gospodarczych i środowiskowych w celu monitorowania zasad Europejskiego filaru praw socjalnych~~.

Wynik głosowania

Za: 80
Przeciw: 145
Wstrzymało się: 16

y) **Punkt 1.8 (poprawka 8)**

Zmienić

1.8. ~~EKES z zadowoleniem przyjmuje zapowiadany plan działania na rzecz wdrożenia Europejskiego filaru praw socjalnych. Należy wzmocnić odpowiedni dorobek prawny~~ odpowiednie polityki UE w zakresie prawa pracy, aby lepiej wspierać sprawiedliwą transformację dla pracowników. W planie działania należy określić minimalną podstawową listę praw na poziomie UE, w tym: prawo do bezpieczeństwa i higieny ~~bezpieczeństwo i higienę~~ pracy obejmujące wszystkich pracowników i nowe rodzaje pracy; prawo do informacji, konsultacji, współdecydowania i uczestnictwa ~~informację, konsultację, współdecydowanie i uczestnictwo~~ nieograniczające się do w sytuacji transformacji; prawo do rozwoju kwalifikacji; minimalne normy w zakresie ubezpieczenia na wypadek bezrobocia; minimalne wynagrodzenie; rokowania zbiorowe lub inne formy porozumień odpowiadające kompetencjom państw członkowskich.

Wynik głosowania

Za: 98
Przeciw: 148
Wstrzymało się: 17

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Zasady dotyczące usług publicznych a stabilność demokratycznego ładu”

(opinia rozpoznawcza na wniosek prezydencji niemieckiej)

(2021/C 56/03)

Sprawozdawca: **Christian MOOS (DE-III)**

Współsprawozdawca: **Philip VON BROCKDORFF (MT-II)**

Wniosek prezydencji niemieckiej	Pismo z 18.2.2020
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Decyzja Prezydium	17.3.2020
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa
Data przyjęcia przez sekcję	11.11.2020
Data przyjęcia na sesji plenarnej	2.12.2020
Sesja plenarna nr	556
Wynik głosowania	220/0/15
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Streszczenie

1.1. Prezydencja niemiecka w Radzie UE zwróciła się do EKES-u o wydanie opinii w sprawie zasad, które muszą obowiązywać w odniesieniu do służb publicznych państw członkowskich UE, tak aby zagwarantować najważniejsze podstawowe wartości demokracji i praworządności, oraz warunków, w których zasady te działają jako automatyczny stabilizator demokracji i praworządności w czasach kryzysu.

1.2. Od ponad dziesięciu lat UE zмага się z szeregiem poważnych kryzysów: terroryzmem, światowym zadłużeniem finansowym i kryzysami gospodarczymi, kryzysem we wspólnym europejskim systemie azylowym, kryzysem środowiskowym i klimatycznym, a także z pandemią COVID-19. Skuteczne służby publiczne odgrywają kluczową rolę w reagowaniu na te wyzwania, gwarantują bezpieczeństwo publiczne i bezpieczeństwo dostaw oraz świadczą swoje usługi zgodnie z zasadą równego dostępu i gwarantowanej powszechności.

1.3. Ze względu na stan wyjątkowy w niektórych z tych wyjątkowych sytuacji kryzysowych konieczne było tymczasowe ograniczenie praw podstawowych. Aby zagwarantować, że takie środki są uzasadnione i proporcjonalne, służby publiczne muszą wyważyć ingerencję w prawa podstawowe oraz egzekwowanie praworządności, zapewniając jednocześnie legalność wszystkich działań administracyjnych.

1.4. Na całym świecie, a także w UE, służby publiczne pełnią funkcję ochronną wobec zagrożeń dla demokracji i praworządności, ponieważ mogą odmówić wykonywania bezprawnych poleceń i respektować europejskie wartości i praworządność. Służby publiczne stanowią zatem filar demokracji i przeciwwagę dla populizmu właśnie dzięki poszanowaniu podstawowych zasad: obiektywizmu, uczciwości, przejrzystości, poszanowania dla innych oraz zaangażowania na rzecz Unii Europejskiej i jej obywateli.

1.5. Aby zagwarantować, że służby publiczne w Europie działają we wszystkich sytuacjach kryzysowych jako automatyczny stabilizator, wartości europejskie zapisane w traktatach UE, Karcie praw podstawowych UE, Europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, gwarancje państw członkowskich dotyczące praw podstawowych i praw człowieka w konstytucjach krajowych, a także wspólne wartości Unii dotyczące usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym w rozumieniu art. 14 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), jak określono w Traktacie o Unii Europejskiej (TUE), w Protokole nr 26 w sprawie usług świadczonych w interesie ogólnym, muszą stać się linią przewodnią postępowania administracji na szczeblu europejskim i we wszystkich państwach członkowskich, zgodnie z ich konstytucjami.

1.6. EKES podkreśla ponadto, że dla dobrze funkcjonujących usług publicznych na wszystkich szczeblach w całej UE potrzeba niezbędnych umiejętności i zasobów ludzkich, technicznych, materialnych i finansowych, a także odpowiednich warunków pracy i wystarczającego wynagrodzenia oraz dialogu społecznego dla urzędników państwowych, aby mogli wykonywać powierzone im zadania i odgrywać rolę automatycznych stabilizatorów.

1.7. Państwa członkowskie ponoszą wyłączną odpowiedzialność za swoje usługi publiczne, które organizują zgodnie ze swoimi tradycyjnymi zasadami i zgodnie z ich prawem konstytucyjnym. Niezależnie od powyższego EKES opowiada się jednak za skutecznymi europejskimi ramami prawnymi (w tym sankcjami), które zagwarantują pełną zgodność wszystkich państw członkowskich z zasadami demokracji i praworządności, według kryteriów kopenhaskich, które stanowią niezbędną podstawę dobrego postępowania administracji w UE i jej państwach członkowskich.

2. Problematyka, definicje i cele opinii

2.1. W UE nie istnieje jedna definicja służb publicznych. Do celów niniejszej opinii jako służby publiczne EKES traktuje różne służby administracji publicznej i państwowej, w tym te o charakterze przemysłowo-handlowym, które służą interesowi ogólnemu na szczeblu krajowym, regionalnym i gminnym.

2.2. Służby publiczne zapewniają podstawowe wartości demokracji, czyli m.in.: poszanowanie praw podstawowych i praw człowieka, konstytucyjną władzę obywateli, podział władzy, niezawisłość sądów, rozliczalność rządu, pluralizm partyjny, wolność słowa i prawa do opozycji, wolność mediów, zakaz dyskryminacji, prawa mniejszości i legalność działań administracyjnych. W UE te podstawowe wartości, jako wartości europejskie, zostały zapisane zwłaszcza w art. 2 TUE oraz w Karcie praw podstawowych.

2.3. Termin „automatyczne stabilizatory” pochodzi z teorii ekonomii. Zgodnie z ich definicją zasady funkcjonowania służby publicznej uważane są za automatyczne stabilizatory, które mają pozytywny wpływ na utrzymanie podstawowych wartości demokracji, zwłaszcza w czasach kryzysu.

2.4. Celem niniejszej opinii jest określenie kryteriów i opracowanie europejskich zaleceń dotyczących usług publicznych podlegających ustawodawstwu krajowemu, tak aby mogły one spełniać funkcję czynnika stabilizującego demokrację i praworządność. Chodzi o uznanie podstawowej wartości skutecznych służb publicznych dla obrony podstawowych wartości, jakimi są demokracja i praworządność w Europie.

2.5. Zarówno osoby fizyczne, jak i prawne potrzebują dobrze funkcjonujących służb publicznych, które wnoszą istotny wkład w dynamiczne społeczeństwo, produktywną gospodarkę i opartą na zaufaniu współpracę między partnerami społecznymi. Jednocześnie służby publiczne powinny traktować wszystkie osoby w sposób niedyskryminujący – gwarantując wszystkim obywatelom swobodny dostęp, np. do kształcenia dobrej jakości, usług społecznych, służby zdrowia, mieszkalnictwa, zaopatrzenia w wodę i energię oraz usług doręczania przesyłek pocztowych, bez względu na płeć, pochodzenie etniczne, religię, przekonania, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

2.6. Służby publiczne odgrywają zasadniczą rolę w utrzymaniu demokratycznego ładu, ale nie są w stanie podołać temu zadaniu bez pluralizmu politycznego, wolności słowa, demokracji, praw dla społeczeństwa obywatelskiego oraz bez podmiotów pośredniczących, takich jak związki zawodowe. Wszystkie te elementy stanowią integralną część demokracji. Wraz z innymi podmiotami demokratycznymi gwarantują postęp społeczny.

3. Czas kryzysu – wyzwanie dla demokracji i praworządności

3.1. Demokracja i polityka kryzysowa

3.1.1. Szczególnie w czasach kryzysu zasadnicze znaczenie ma choćby to, by wszystkim osobom fizycznym i prawnym, które są narażone na ryzyko, zapewnić pomoc na podstawie zrozumiałych norm gwarantujących równość wobec prawa oraz by dostęp do tej pomocy miały również osoby i grupy znajdujące się w niekorzystnej sytuacji.

3.1.2. Wszelkie ewentualne ograniczenie praw podstawowych wynikające ze stanu wyjątkowego wprowadzonego w związku z nadzwyczajną sytuacją kryzysową musi być uzasadnione, ograniczone w czasie i proporcjonalne, a także zatwierdzone w jasno określonych ramach przez demokratycznie wybrany parlament. Niewątpliwie niezależny wymiar sprawiedliwości zapewnia ochronę w obliczu nieuzasadnionych aktów administracyjnych, ale nie da się na dłuższą metę utrzymać demokracji, jeśli obywatele nie są w stanie w pełni korzystać ze swych praw. Ustawodawcy, rządy i służby publiczne muszą nie tylko działać zgodnie z prawami podstawowymi, ale być również ich gwarantami.

3.1.3. Obowiązek neutralności służb publicznych jest jednym z warunków równego traktowania wszystkich użytkowników i zapobiegania dyskryminacji. Dlatego neutralność ta powinna być gwarantowana przez wszystkie państwa członkowskie UE, aby chronić urzędników publicznych przed wpływem populizmu.

3.2. *Terroryzm i środki walki z terroryzmem*

3.2.1. Przynajmniej od czasu zamachów na World Trade Center wypracowuje się trudną równowagę między gwarantowaniem wolności a skutecznym zapobieganiem niebezpieczeństwom. Jest to duże wyzwanie również dla służb publicznych, jako że ochrona podstawowych wolności i praworzędności może nie iść w parze z nowymi uprawnieniami wykonawczymi.

3.2.2. Zwłaszcza w kontekście skutecznego egzekwowania monopolu państwa na użycie siły trzeba wyważyć ingerencję w prawa podstawowe oraz zapobieganie niebezpieczeństwom, i to nie tylko na poziomie abstrakcyjnym, ale również w bezpośrednim codziennym zastosowaniu. To oznacza, że służby publiczne muszą dysponować odpowiednio wyszkolonym personelem i zasobami niezbędnymi do prowadzenia działań przy jednoczesnym poszanowaniu prawa do wolności. Należy wprowadzić zabezpieczenia zapobiegające wszelkim nadużyciom władzy publicznej i zapewniające prawo do odwołania się od działań wykraczających poza misję służby publicznej, czy to w drodze aktu prawnego, czy też przez osoby fizyczne.

3.2.3. Służby publiczne gwarantują porządek publiczny. Muszą przy tym znaleźć równowagę między zapobieganiem zagrożeniom a ochroną praw podstawowych w ramach odpowiedniego działania w oparciu o uprawnienia dyskrecyjne.

3.2.4. Obok organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz różnych niezależnych podmiotów świadczących usługi społeczne służby publiczne są kluczowym filarem zapobiegania ekstremizmowi radykalizacji, przemocy i nietolerancji, promowania demokracji i spójności społecznej oraz obrony europejskich wartości. Dotyczy to m.in. edukacji publicznej.

3.3. *Światowy kryzys finansowy i zadłużeniowy*

3.3.1. Lata oszczędności w następstwie światowego kryzysu finansowego i zadłużeniowego odbiły się na służbach publicznych i negatywnie wpłynęły na skuteczność ich działań.

3.3.2. Doświadczenie to pokazało, że krótkoterminowe zmniejszenie długu nie musi bynajmniej prowadzić do prywatyzacji usług świadczonych w interesie ogólnym.

3.3.3. Dlatego na szczeblu UE należy zagwarantować stały i niezawodny dostęp do wysokiej jakości usług świadczonych w interesie ogólnym. Usługi te, szczególnie w czasach kryzysu, dzięki temu, że są świadczone nieprzerwanie, sprawdzają się jako niezwykle skuteczne amortyzatory wstrząsów społecznych.

3.3.4. Dobrze funkcjonująca i efektywna służba publiczna wnosi istotny wkład w utrzymanie odpowiedniego poziomu wydatków publicznych. Efektywność służb publicznych nie oznacza ograniczenia roli państwa, ponieważ ich słabe funkcjonowanie prowadzi do wyższych ogólnych kosztów społecznych i gospodarczych.

3.3.5. Służby publiczne z odpowiednio wyszkolonymi kadrami i z niezbędnymi zasobami zapobiegają przyszłym kryzysom poprzez skuteczne egzekwowanie przepisów. Tak jest na przykład w przypadku administracji, która z powodzeniem zwalcza unikanie opodatkowania i uchylanie się od opodatkowania, a tym samym gwarantuje dochody państwa. To samo dotyczy dobrze funkcjonującego nadzoru nad sektorem finansowym.

3.4. *Kryzys wspólnego europejskiego systemu azylowego*

3.4.1. Od 2015 r. w Europie obserwuje się gwałtowny wzrost liczby uchodźców. Aby móc sprostać temu wyzwaniu, niezwykle ważne są skuteczne służby publiczne, a także zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego. EKES domaga się zagwarantowania prawa do azylu i respektowania związanego z nim prawa międzynarodowego we wszystkich państwach członkowskich UE. Niezbędne jest także ukończenie wspólnego europejskiego systemu azylowego.

3.4.2. Gdy zdolność służb publicznych jednego bądź kilku państw członkowskich nie jest wystarczająca, potrzebne jest rozwiązanie ogólnoeuropejskie, aby zapewnić uchodźcom należyłą ochronę praw podstawowych i praw człowieka, zwłaszcza tam, gdzie przekraczają oni granicę do UE. W całej UE służby publiczne, wykonując swoje zadania, muszą być w stanie zapewnić zgodność z europejskimi wartościami.

3.4.3. Jeżeli służby publiczne danego państwa członkowskiego realizują zadania w imieniu wszystkich państw członkowskich, wynikające z tego obciążenia muszą być sprawiedliwie dzielone. Należy przy tym zagwarantować najwyższy poziom ochrony praw podstawowych i praw człowieka oraz poszanowanie wartości europejskich.

3.4.4. Cyfrowa interoperacyjność systemów kontroli granicznej musi być zgodna z przepisami dotyczącymi ochrony danych osobowych. UE musi zagwarantować, że wszystkie administracje we wszystkich państwach członkowskich będą przestrzegały zasad ochrony danych osobowych.

3.5. Kryzys środowiskowy i klimatyczny

3.5.1. Służby publiczne są ważne dla osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju i wdrożenia Europejskiego Zielonego Ładu. Służby publiczne mogą pełnić funkcję katalizatorów zmian poprzez podejmowanie inicjatyw na rzecz środowiska oraz poprzez ekologiczne zamówienia publiczne i modele pracy.

3.5.2. Transformacja ekologiczna staje się również kwestią sprawiedliwości społecznej. Aby podział obciążeń był możliwy do zaakceptowania, niezbędne jest sprawiedliwe rozdzielanie i niedyskryminacyjne egzekwowanie zobowiązań.

3.5.3. Służby publiczne mogą wdrażać systemy zachęt i oferować nowe usługi, zwłaszcza w dziedzinie mobilności oraz dostaw energii i bezpieczeństwa energetycznego. UE powinna zagwarantować przestrzeganie przez wszystkie służby publiczne w Europie zasad zrównoważonego rozwoju i neutralności pod względem emisji dwutlenku węgla.

3.6. Pandemia COVID-19

3.6.1. Kryzys spowodowany pandemią COVID-19 na nowo obnażył konflikt między wolnością a bezpieczeństwem, między prawami a ograniczeniami stanu wyjątkowego. Zagrożenia i ograniczenia wolności dotyczą wszystkich w takim samym stopniu.

3.6.2. Służby publiczne i ich pracownicy stoją na pierwszej linii obrony przed wirusem, ponieważ w każdych okolicznościach muszą gwarantować zdrowie publiczne, zapobieganie ryzyku i bezpieczeństwo dostaw.

3.6.3. Kryzys COVID-19 pokazuje, jak bardzo państwa członkowskie i ich obywatele potrzebują szybkich, sprawnie działających, nowoczesnych i odpowiednio finansowanych służb publicznych. Nagły kryzys może wymagać szybkich decyzji. Muszą one być jednak dobrze uzasadnione i nie mogą zostać wyłączone spod kontroli demokratycznej. W przeciwnym razie może dojść do uszczerbku dla demokracji. Niewystarczająca legitymacja osłabia gotowość obywateli do przestrzegania przepisów. Dlatego rządy potrzebują swoistego kredytu zaufania od społeczeństwa, aby móc niezwłocznie podjąć działania w związku z kryzysem, i muszą móc polegać na skuteczności służb publicznych. Z kolei służby publiczne, jako część administracyjna władzy wykonawczej, potrzebują zaufania, aby móc skutecznie wdrażać decyzje.

3.6.4. Pandemia pokazała, że służby publiczne muszą dysponować wystarczającą liczbą wyszkolonego i kompetentnego personelu, zasobami i rezerwami. Uznanie fundamentalnego charakteru zadań z zakresu usług publicznych uzasadnia należyte wynagradzanie urzędników publicznych oraz stosowanie wobec nich w całej Europie minimalnych standardów socjalnych. Wiele krajów UE zmaga się z problemami demograficznymi i trzeba o tym pamiętać w kontekście pracy w służbie publicznej, która musi być lub stać się atrakcyjna pod względem finansowym, aby w ten sposób móc przyciągać najlepszych.

3.6.5. Jakość zasad funkcjonowania służby publicznej i właściwe warunki pracy urzędników publicznych, w tym dobry dialog społeczny i klimat demokratyczny, zwiększają zaufanie obywateli do rządzących.

3.6.6. W ostatnim czasie wszystkie kraje UE, dążąc do utrzymania zdolności w zakresie ochrony prawa do życia i do integralności cielesnej, w zakresie dotąd niespotykanym w demokracjach ograniczyły inne prawa podstawowe. Te bezprecedensowe środki muszą być ograniczone w czasie i regularnie poddawane pod ocenę demokratycznie wybranych parlamentów.

3.6.7. Służby publiczne potrzebują jednoznacznych decyzji rządu, jasności prawnej i pewności prawa. Zasady przejrzystości i dobrej administracji, które UE stosuje do siebie, oznaczają, że powinna ona zadbać także o to, by wszystkie służby publiczne w Europie przestrzegały tych zasad.

3.6.8. Za radzenie sobie z gospodarczymi i społecznymi skutkami kryzysu odpowiada wiele służb publicznych. Ogół ich działań tworzy konkretną wartość skutecznej administracji w czasach kryzysu.

4. Usługi publiczne jako automatyczne stabilizatory

4.1. Aby usługi publiczne mogły pełnić funkcję automatycznych stabilizatorów, w całej UE, na szczeblu europejskim, centralnym, regionalnym i lokalnym musi funkcjonować sprawna administracja, posiadająca odpowiednie umiejętności oraz zasoby ludzkie, techniczne, materialne i finansowe, niezbędne do realizacji powierzonych jej zadań.

4.2. Z wyjątkiem przypadku szczebla europejskiego, dla zapewnienia skutecznych działań administracyjnych nie ma potrzeby ujednoczania w całej Unii podziału kompetencji poszczególnych poziomów administracji, lecz należy się raczej kierować specyfiką każdego państwa członkowskiego.

4.3. Do państw członkowskich należy decyzja, które usługi mają być świadczone przez podmioty publiczne, a które – przez prywatne. Dokonując tego wyboru, państwa powinny jednak zadbać o to, by niewydolność prywatnych lub publicznych dostawców usług w czasie kryzysu nie stanowiła zagrożenia dla bezpieczeństwa publicznego lub bezpieczeństwa dostaw.

4.4. Gdy wszystkie służby publiczne konsekwentnie przestrzegają zasad legalności, proporcjonalności i równego traktowania oraz realizują prawo do dobrej administracji, zwiększają zaufanie obywateli do państwa prawa i demokracji oraz budują odporność na populistyczne obietnice.

4.5. Przejrzystość działania służb publicznych znacząco wspiera walkę z korupcją, a tym samym zapewnia świadczenie solidnych i przystępnych cenowo usług. Przestrzeganie podstawowych zasad służby cywilnej w Europie, jej dostępność i wysokie kompetencje oraz łatwy dostęp do niezależnych organów nadzoru zwiększają zaufanie.

4.6. Zwłaszcza w zakresie respektowania przez rządy i prawodawców na wszystkich szczeblach praw podstawowych i praw człowieka służby publiczne – przy autentycznie przyswojonych zasadach – pełnią funkcję redystrybucyjną i obronną, czyli mogą odmówić wykonania niezgodnych z prawem instrukcji, a tym samym chronić demokrację i praworządność.

4.7. Edukacja publiczna ma wносить zasadniczy wkład w nauczanie wartości europejskich i wspieranie demokratycznej kultury obywatelskiej. Edukacja formalna jest sama w sobie kluczową usługą publiczną, zwłaszcza w kontekście przygotowania przyszłych obywateli.

4.8. Obecna pandemia pokazuje, że przeciążony system opieki zdrowotnej może prowadzić do naruszenia godności ludzkiej i że ważne jest zapewnienie wystarczającego personelu i zasobów medycznych.

4.9. Sprawna administracja społeczna, gwarantująca neutrudniony i niedyskryminacyjny dostęp do usług w zakresie zabezpieczenia społecznego, wspiera zaufanie do państwa prawa. W tym przypadku służby cywilne są emanacją solidarności społecznej.

5. Zasady dotyczące służb publicznych w Unii Europejskiej

5.1. Państwa członkowskie są i pozostaną w pełni odpowiedzialne za swoje poszczególne służby publiczne, które organizują zgodnie ze swoimi tradycyjnymi zasadami i zgodnie ze swym prawem konstytucyjnym. Jednak, nie kwestionując powyższego stwierdzenia, w obliczu zagrożeń dla demokracji i praworządności na całym świecie i niestety również w Europie potrzebne są wspólne europejskie zasady i gwarancje, dzięki którym służby i usługi publiczne pozostaną gwarantami demokracji i praworządności.

5.2. EKES opowiada się za skutecznymi europejskimi ramami prawnymi gwarantującymi pełne przestrzeganie kryteriów kopenhaskich, które dla wszystkich państw członkowskich od 1993 r. były jednym z warunków przystąpienia do UE. Ramy te powinny przewidywać możliwość nakładania sankcji.

5.3. Dla wszystkich krajowych i unijnych służb publicznych wartości europejskie zawarte w traktatach UE, Karta praw podstawowych, europejska konwencja praw człowieka oraz gwarancje praw podstawowych i praw człowieka w konstytucjach państw członkowskich stanowią nadrzędną wytyczną dla działań administracji.

5.4. Wspólne wartości Unii dotyczące usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym w rozumieniu art. 14 TFUE, jak określono w TUE, w Protokole nr 26 w sprawie usług świadczonych w interesie ogólnym, stanowią wytyczne dla wdrożenia zasad dotyczących świadczenia usług publicznych we wszystkich państwach członkowskich.

5.5. Służby publiczne w państwach członkowskich UE, przy całej swej różnorodności, muszą przestrzegać trzech zasad: neutralności, stosowania prawa i utrzymania porządku publicznego oraz przejrzystości. Braki w niezawisłości sądownictwa oraz zmiany konstytucji, które podważają wyżej wymienione zasady służby publicznej, a tym samym i tradycyjne zasady dotyczące usług publicznych, muszą prowadzić do skutecznych sankcji.

5.6. Zgodnie z zasadą neutralności służby publiczne muszą zapewniać swoje usługi, kierując się zasadą równego dostępu i gwarantowanej powszechności. Również grupom społecznym w trudniejszym położeniu, np. osobom z niepełnosprawnościami, osobom należącym do mniejszości i mieszkańcom wsi, należy w pełni zagwarantować nieutrudnioną dostępność.

5.7. Wszelkie działania administracyjne muszą podlegać zasadzie legalności, a przepisy i instrukcje nie mogą stać w sprzeczności z porządkiem konstytucyjnym lub z europejskimi wartościami. Muszą one ponadto być zgodne z zasadami proporcjonalności, równego traktowania i odpowiedniego korzystania z uprawnień dyskrecyjnych.

5.8. Służby publiczne realizują prawo do dobrej administracji i działają przejrzysto, umożliwiając publiczną kontrolę władzy wykonawczej. Zapewniają swobodny dostęp do informacji administracyjnych i bez zastrzeżeń odpowiadają na wnioski o udzielenie informacji. Wyjątki należy interpretować zawężająco.

5.9. Służby publiczne są zobowiązane do respektowania Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko korupcji i podejmują wszelkie niezbędne środki do jej zwalczania. W tym celu wdrażają zalecenia zawarte w europejskich sprawozdaniach dotyczących zwalczania korupcji.

5.10. Służby publiczne powinny bez zastrzeżeń kierować się zasadą demokracji obywatelskiej. Sprawne i ustrukturyzowane społeczeństwo obywatelskie oraz opozycja polityczna mają zasadnicze znaczenie dla przestrzegania tej zasady.

5.11. Pracownicy służb publicznych muszą mieć zapewnioną ochronę gwarantowaną prawem oraz taki status zatrudnienia, aby mogli odmówić wykonania niezgodnych z prawem instrukcji i złożyć odpowiednią skargę. Przyczynia się to do prawidłowego funkcjonowania służb publicznych i stanowi gwarancję demokracji i ochrony interesu ogólnego przed korupcją, oszustwami lub nadużyciami.

5.12. Europejska dyrektywa mająca na celu wzmocnienie ochrony sygnalistów ma zastosowanie do pracowników służb publicznych. Jak stwierdził EKES w swojej opinii SOC/593 „Wzmocnienie ochrony sygnalistów na szczeblu UE”⁽¹⁾, wybór, czy zgłosić takie przypadki naruszenia właściwym organom (które nie są mediami ani opinią publiczną) w ramach danej organizacji lub poza nią, należy do kompetencji urzędnika.

5.13. Niezależnie od postępów cyfryzacji, także w przyszłości trzeba utrzymać możliwość osobistego kontaktu z administracją. Dotyczy to wszystkich służb publicznych, lokalnych, regionalnych i krajowych. Chodzi o zagwarantowanie osobistego wsparcia wszystkim osobom w trudniejszej sytuacji (osobom starszym, ubogim, migrantom itp.) oraz o to, by cyfryzacja nie stanowiła dla nich dodatkowego czynnika wykluczającego.

5.14. Służby publiczne muszą nadążać za aktualnym tempem cyfryzacji, jednak bez narażania na szwank praw podstawowych, w tym i praw pracowniczych. W kontekście administracji cyfrowej dotyczy to w szczególności ochrony danych i prawa do prywatności informacji.

5.15. Służby publiczne muszą posiadać odpowiednie umiejętności oraz zasoby ludzkie, techniczne, materialne i finansowe, niezbędne do realizacji powierzonych im zadań. Aby zapewnić właściwe funkcjonowanie służb, także w stanie nadzwyczajnym związanym z kryzysem, we wszystkich powyższych aspektach potrzebne są odpowiednie rezerwy.

5.16. Organizacja krajowych służb publicznych leży wyłącznie w gestii państw członkowskich, ponieważ jest to element zasadniczy dla tożsamości danego kraju. Jednocześnie muszą one być interoperacyjne w ramach europejskiego wielopoziomowego systemu sprawowania rządów.

5.17. Współpraca europejska oraz praktyczne stosowanie zasad dotyczących służb publicznych w UE muszą być elementem szkolenia wszystkich pracowników wykonujących zadania publiczne.

5.18. Należy zwiększyć wymianę pracowników między państwami członkowskimi a UE, a także między samymi państwami członkowskimi, aby lepiej zintegrować szczeble administracji w ramach unijnego wielopoziomowego systemu sprawowania władzy. Pracownicy służb publicznych powinni mieć możliwość zmiany miejsca pracy w państwach członkowskich bez niekorzystnych skutków.

⁽¹⁾ Dz.U. C 62 z 15.2.2019, s. 155.

5.19. Instytucje europejskie oferujące szkolenia i podnoszenie kwalifikacji powinny przedstawić ofertę kursów dotyczących wdrażania zasad dotyczących służb publicznych oraz zapewnienia automatycznego działania stabilizacyjnego dla pracowników służby publicznej na wszystkich szczeblach.

5.20. Wszystkie organy publiczne zaangażowane w przydzielanie funduszy europejskich muszą przestrzegać zasad służby publicznej i je wdrażać.

Bruksela, dnia 2 grudnia 2020 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Zagwarantowanie rzeczywistych praw osób z niepełnosprawnościami do głosowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego”**(dodatkowa opinia z inicjatywy własnej)**

(2021/C 56/04)

Sprawozdawca: **Krzysztof PATER**

Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	20.2.2020
Podstawa prawna	Artykuł 32 ust. 2 regulaminu wewnętrznego Dodatkowa opinia z inicjatywy własnej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa
Data przyjęcia przez sekcję	11.11.2020
Data przyjęcia na sesji plenarnej	2.12.2020
Sesja plenarna nr	556
Wynik głosowania	246/0/0
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wstęp

1.1. Niniejsza opinia jest podsumowaniem drugiego etapu prac Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego (EKES-u) mających na celu zagwarantowanie wszystkim obywatelom Unii Europejskiej (UE), będącym osobami z niepełnosprawnościami, rzeczywistego prawa do głosowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego (PE).

1.2. Na pierwszym etapie, zakończonym w marcu 2019 r., EKES opracował raport informacyjny „Rzeczywiste prawa osób z niepełnosprawnościami do głosowania w wyborach do PE”⁽¹⁾. Raport obszernie opisuje prawne i techniczne przeszkody w realizacji tych praw we wszystkich państwach członkowskich UE. W niniejszej opinii przywołane zostały tylko niektóre ustalenia i wnioski z tego raportu; poznanie pełnej sytuacji wymaga lektury całego dokumentu.

2. Wnioski i zalecenia

2.1. W każdym z 27 państw UE istnieją przepisy albo rozwiązania organizacyjne, z powodu których niektórzy wyborcy z niepełnosprawnościami są pozbawieni możliwości głosowania w wyborach do PE.

2.2. Jeśli nie zostaną wprowadzone znaczące zmiany prawne, wraz ze starzeniem się społeczeństw będzie stale rosła liczba osób bez rzeczywistego prawa do głosowania z powodu niepełnosprawności. Odnosi się to zarówno do osób mieszkających we własnym domu, jak i przebywających w placówkach opieki długoterminowej. Brak możliwości głosowania dotyka także wiele innych osób, takich jak osoby przebywające krótkotrwale w szpitalach, osoby w trakcie leczenia lub rehabilitacji w warunkach domowych oraz osoby, które z uwagi na zagrożenie epidemiologiczne są poddawane izolacji lub kwarantannie.

2.3. EKES uznaje taki stan za niedopuszczalny, sprzeczny z podstawowymi wartościami UE oraz przepisami Traktatu o Unii Europejskiej (TUE). Jest on także sprzeczny z wieloma aktami prawnymi i politycznymi o charakterze międzynarodowym – w tym z Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, Powszechną deklaracją praw człowieka ONZ, Międzynarodowym paktem praw obywatelskich i politycznych oraz zaleceniami Komitetu Ministrów Rady Europy.

2.4. EKES zwraca się do PE, Rady Europejskiej oraz państw członkowskich o dokonanie pilnej zmiany Aktu wyborczego z 1976 r.⁽²⁾ poprzez doprecyzowanie zasady powszechności, bezpośredniości i tajności wyborów, co pozwoli na wdrożenie w całej UE norm gwarantujących osobom z niepełnosprawnościami rzeczywiste prawo do głosowania, zgodnie z art. 29 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych. Normy powinny obejmować co najmniej:

⁽¹⁾ <https://www.eesc.europa.eu/pl/node/68473>

⁽²⁾ Dz.U. L 278 z 8.10.1976, Dz.U. C 340 z 10.11.1997, Dz.U. L 283 z 21.10.2002.

- zakaz pozbawiania prawa do głosowania w wyborach do PE z powodu niepełnosprawności lub stanu zdrowia,
- obowiązek informowania o zasadach głosowania w formie odpowiedniej w stosunku do potrzeb wynikających z rodzaju niepełnosprawności,
- umożliwienie samodzielnego głosowania poza lokalem wyborczym tym osobom, które ze względu na niepełnosprawność nie mają do niego dostępu,
- wprowadzenie rozwiązań, które pozwolą osobom z niepełnosprawnościami wymagającym znaczącego wsparcia, takim jak osoby głuchoniewidome, niewidome, słabowidzące lub mające ograniczoną sprawność manualną, głosować samodzielnie, bez korzystania z pomocy innych osób,
- możliwość zmiany wyznaczonego lokalu wyborczego na bardziej dostosowany do potrzeb wyborcy z niepełnosprawnościami,
- prawo danej osoby do swobodnego wyboru osobistego asystenta, który będzie ją wspierał w korzystaniu z prawa do głosowania.

2.5. Wdrożenie tych zasad nadal pozostawi państwom członkowskim dużą swobodę decyzyjną, zarazem zagwarantuje jednak, że od 2024 r. każdy obywatel UE będzie miał rzeczywiste prawo wybierania swoich przedstawicieli do PE – niezależnie od obywatelstwa i kraju zamieszkania.

3. Aktualna sytuacja

3.1. Przeszkody napotymane przez osoby z niepełnosprawnościami w realizacji ich prawa do głosowania

3.1.1. Politycy w całej Europie są świadomi faktu, że wiele osób z niepełnosprawnościami nie jest w stanie korzystać ze swoich praw wyborczych, ponieważ od wielu lat przedstawiciele organizacji zajmujących się prawami osób z niepełnosprawnościami i prawami człowieka, a także indywidualne osoby z niepełnosprawnościami i ich rodziny, domagają się rzeczywistego prawa do głosowania, bez żadnych ograniczeń. Przewodniczący Parlamentu Europejskiego Antonio Tajani wskazał również na ten problem w piśmie, które skierował w 2017 r. do premierów wszystkich państw członkowskich, zwracając się do nich o podjęcie wszelkich odpowiednich środków w celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami możliwości korzystania z prawa do głosowania podczas wyborów w 2019 r. Nie osiągnął jednak oczekiwanego rezultatu.

3.1.2. W dniu 20 marca 2019 r. EKES skierował swój raport informacyjny „Rzeczywiste prawa osób z niepełnosprawnościami do głosowania w wyborach do PE” do instytucji UE i państw członkowskich.

3.1.2.1. Raport obszernie opisuje prawne i techniczne przeszkody napotymane we wszystkich państwach UE przez osoby z niepełnosprawnościami przy realizacji prawa do głosowania. Przedstawiono w nim także ponad 200 przykładów dobrych praktyk, czyli rozwiązań ułatwiających tym osobom udział w wyborach.

3.1.2.2. W raporcie przedstawiono analizę praw osób z niepełnosprawnościami do pełnego uczestnictwa w życiu politycznym, w tym prawa do głosowania, wynikającego z najważniejszych międzynarodowych aktów prawnych oraz aktów o charakterze politycznym.

3.1.2.3. Raport przedstawia także szczegółowy opis przepisów obowiązujących w UE, regulujących zasady prowadzenia wyborów do PE, oraz sposób zmiany tych przepisów.

3.1.3. Ograniczenia opisane w raporcie znalazły potwierdzenie w relacjach europejskich mediów oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego z przebiegu ostatnich wyborów do PE w dniach 23–26 maja 2019 r.

3.1.4. W okresie dwóch miesięcy między opublikowaniem raportu w marcu 2019 r. a wyborami do PE w maju zdecydowano się na zmiany prawne w Niemczech⁽³⁾ i we Francji⁽⁴⁾, dzięki czemu umożliwiono udział w wyborach osobom dotychczas pozbawionym prawa głosowania. Mimo to przepisy krajowe 14 państw członkowskich nadal wykluczają w sumie około 400 tys. obywateli UE z głosowania w wyborach do PE z powodu niepełnosprawności intelektualnej lub problemów w zakresie zdrowia psychicznego, zazwyczaj po tym, jak wydana zostaje decyzja o umieszczeniu ich pod całkowitą lub częściową kuratelą.

⁽³⁾ https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Entscheidungen/EN/2019/04/qs20190415_2bvq002219en.html

⁽⁴⁾ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000038261631&categorieLien=id>

3.1.5. Rozwiązania organizacyjne (ograniczenia techniczne) wynikające z przepisów lub praktyki państw członkowskich powodują, że miliony obywateli UE nie mają możliwości oddania głosu w wyborach do PE. Przykładowo:

- w ośmiu państwach osoba, która nie jest w stanie dostać się do lokalu wyborczego z powodu niepełnosprawności lub choroby, w tym także osoba przebywająca w instytucji całonocnej opieki, nie ma żadnej innej możliwości głosowania,
- w 18 państwach niewidomi wyborcy nie mają możliwości samodzielnego oddania głosu,
- w 12 państwach wyborca z niepełnosprawnościami nie może wskazać preferowanego lokalu wyborczego,
- w dziewięciu państwach wyborca musi napisać na karcie do głosowania numer identyfikacyjny kandydata, jego nazwisko albo nazwę popieranej partii, co stanowi poważną barierę nie tylko dla osób niewidomych,
- tylko jeden kraj UE ma przepisy określające wyposażenie i organizację pracy lokali wyborczych tak, aby były dostosowane do potrzeb osób z różnymi niepełnosprawnościami (dotyczą one połowy lokali w tym kraju).

3.1.6. W każdym z 27 państw UE występują przepisy albo rozwiązania organizacyjne, które pozbawiają niektórych wyborców z niepełnosprawnościami możliwości głosowania w wyborach do PE. Gdyby jednak wdrożono najlepsze doświadczenia ze wszystkich państw, powstałby idealny system, w którym każdy obywatel UE z niepełnosprawnościami nie tylko miałby pełną możliwość głosowania, ale także mógłby wybrać najwygodniejszy dla siebie sposób oddania głosu spośród kilku możliwości.

3.1.7. Pandemia COVID-19 skłoniła państwa organizujące wybory w 2020 r. do wdrożenia nowych, często innowacyjnych rozwiązań, co stworzyło możliwość głosowania bez konieczności przyjazdu do lokalu wyborczego, rozszerzając tym samym zakres pozytywnych rozwiązań stosowanych w państwach członkowskich, które to rozwiązania są przydatne nie tylko dla osób z niepełnosprawnościami.

3.1.8. W dniu 26 listopada 2020 r. Parlament Europejski przyjął rezolucję w sprawie oceny wyborów europejskich ⁽⁵⁾, w której, odwołując się do wspomnianego raportu EKES-u, wskazał na poważne ograniczenia w realizacji praw wyborczych przez osoby z niepełnosprawnościami.

3.2. Uwarunkowania demograficzne i zdrowotne

3.2.1. Zgodnie z prognozami Eurostatu ⁽⁶⁾ udział osób w wieku powyżej 65 lat w ogólnej liczbie ludności UE wzrośnie z 19,8 % w 2018 r. do 31,3 % w 2100 r.

3.2.2. Według Eurostatu dziewczynka urodzona w 2015 r. może przeżyć średnio 63,3 lat życia w zdrowiu, bez jakiegokolwiek formy niepełnosprawności. Natomiast chłopiec urodzony w tym samym roku może przeżyć średnio 62,6 lat bez niepełnosprawności ⁽⁷⁾. A ponieważ średnia przewidywana długość życia tej dziewczynki wynosi 83,3 lat, zaś chłopca 77,9 lat, to przeciętnie kobiety urodzone w 2015 r. przez 20 lat będą doświadczać choroby bądź jakiejś formy niepełnosprawności, a mężczyźni – przez około 15 lat.

3.2.3. Zgodnie z szacunkami Eurostatu ⁽⁸⁾ wskaźnik osób z niepełnosprawnościami w grupie wiekowej 15–64 lat wynosi 11–14 %, zależnie od przyjętej definicji. Jeśli punktem odniesienia będzie definicja zawarta w art. 1 Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, ratyfikowanej przez UE i wszystkie państwa członkowskie, to wskaźnik ten przekroczy 15 %.

3.2.4. Można więc szacować, że już obecnie prawie 20 % dorosłych obywateli UE, czyli około 80 mln osób, doświadcza różnego rodzaju niepełnosprawności utrudniających im codzienne funkcjonowanie, a wskaźnik ten będzie wzrastał w tempie średnio o 1 % co 6 lat.

⁽⁵⁾ P9_TA(2020)0327.

⁽⁶⁾ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing/pl

⁽⁷⁾ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=People_in_the_EU_-_statistics_on_an_ageing_society&oldid=458862

⁽⁸⁾ <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/pdfscache/34409.pdf>

3.2.5. Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych dotyczy osób, które mają „długotrwałe naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów”. EKES podkreśla jednak, że także inne osoby, u których formalnie nie uznano niepełnosprawności, gdyż naruszenie sprawności ich organizmu ma charakter krótkotrwały, mają w identyczny sposób ograniczone możliwości głosowania.

3.2.5.1. W tym gronie znajdują się np. pacjenci krótkotrwale przebywający w szpitalach oraz osoby leczone lub rehabilitowane w warunkach domowych, które ze względu na czasowe ograniczenia, wynikające z ich aktualnego stanu zdrowia, nie mogą głosować w lokalu wyborczym. W UE może to dotyczyć kilkuset tysięcy pacjentów.

3.2.5.2. Może to być istotne także dla osób, które z uwagi na zagrożenie epidemiologiczne są poddane ograniczeniom w przemieszczaniu się, w tym izolacji w zamkniętych placówkach lub zakazowi opuszczania własnego mieszkania. Doświadczenia z przebiegu epidemii COVID-19 pokazują, że może to dotyczyć w tym samym czasie wielu milionów obywateli UE.

4. Najważniejsze międzynarodowe ramy prawne i polityczne dotyczące czynnego prawa wyborczego osób z niepełnosprawnościami

4.1. Powszechna deklaracja praw człowieka ONZ, przyjęta 10 grudnia 1948 r., w artykule 21 stanowi, że „każdy człowiek ma prawo do uczestniczenia w rządzeniu swym krajem bezpośrednio lub poprzez swobodnie wybranych przedstawicieli”.

4.2. Zgodnie z artykułem 25 Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 16 grudnia 1966 r., „każdy obywatel ma prawo i możliwości, bez żadnej dyskryminacji [...] i bez nieuzasadnionych ograniczeń: [...] korzystania z czynnego [...] prawa wyborczego”.

4.3. Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, która weszła w życie 3 maja 2008 r.:

- wymaga od państw-stron „zapewnienia, że osoby niepełnosprawne będą mogły efektywnie i w pełni uczestniczyć w życiu politycznym i publicznym, na zasadzie równości z innymi osobami [...] włączając w to prawo i możliwość korzystania z czynnego [...] prawa wyborczego” oraz określa szereg środków, które mają to umożliwić, w tym obowiązek „zapewnienia, że tryb głosowania oraz stosowane w związku z nim urządzenia i materiały będą odpowiednie, dostępne i łatwe do zrozumienia i zastosowania” (art. 29),
- podkreśla, że „osoby niepełnosprawne mają prawo do uznania ich za podmioty prawa” i „mają zdolność prawną, na zasadzie równości z innymi osobami, we wszystkich aspektach życia” (art. 12),
- wymaga zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami dostępu do powszechnie wykorzystywanych „budynków, dróg, transportu oraz innych urządzeń wewnętrznych i zewnętrznych” (art. 9).

4.4. Komitet ONZ ds. Praw Osób z Niepełnosprawnościami zauważył w 2015 r., że „w całej Unii Europejskiej osoby z niepełnosprawnościami, zwłaszcza osoby pozbawione zdolności prawnej lub przebywające w placówkach opiekuńczych, nie mogą korzystać ze swojego prawa do głosowania w wyborach, a udział w wyborach nie jest dla nich w pełni dostępny” i zalecił „podjęcie niezbędnych środków [...] w celu umożliwienia wszystkim osobom z wszelkimi rodzajami niepełnosprawności [...] korzystania z ich prawa do głosowania”⁽⁹⁾.

4.5. Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) jasno wskazuje w artykule 20 ust. 2 lit. b), że: „obywatele Unii [...] mają między innymi: prawo do: [...] głosowania [...] w wyborach do Parlamentu Europejskiego [...] w Państwie Członkowskim, w którym mają miejsce zamieszkania, na takich samych warunkach jak obywatele tego Państwa”.

4.6. Karta praw podstawowych Unii Europejskiej w art. 39 potwierdza prawo wszystkich obywateli UE do głosowania w wyborach do PE. Ponadto w art. 21 ust. 1 podkreśla, że „zakazana jest wszelka dyskryminacja w szczególności ze względu na [...] niepełnosprawność”. Art. 26 zawiera deklarację, że „Unia uznaje i szanuje prawo osób niepełnosprawnych do korzystania ze środków mających zapewnić im [...] udział w życiu społeczności”.

⁽⁹⁾ Concluding Observations on the initial Report to the European Union [Uwagi końcowe dotyczące wstępnego sprawozdania dla Unii Europejskiej]

4.7. Zalecenie Komitetu Ministrów Rady Europy z 16 listopada 2011 r.⁽¹⁰⁾ potwierdza, że wszystkie osoby z niepełnosprawnościami mają prawo do uczestniczenia w życiu politycznym i publicznym na zasadzie równości z innymi osobami oraz że „w trakcie głosowania trzeba zapewnić dostępne karty wyborcze i udogodnienia”.

5. Niezbędne działania

5.1. EKES podkreśla, że zgodnie z art. 10 ust. 2 TUE (wersja skonsolidowana) „obywatele są bezpośrednio reprezentowani na poziomie Unii w Parlamencie Europejskim”. Art. 14 ust. 3 Traktatu stanowi, że „członkowie Parlamentu Europejskiego są wybierani [...] w powszechnych wyborach bezpośrednich, w głosowaniu wolnym i tajnym”. Te przepisy nie dają podstaw do jakiegokolwiek różnicowania prawa do głosowania w wyborach do PE między osobami z niepełnosprawnościami, w zależności od ich obywatelstwa lub kraju zamieszkania.

5.2. W UE występuje obecnie bardzo wiele przykładów nieuzasadnionego różnicowania praw osób z niepełnosprawnościami, a tym samym ich dyskryminacji. Przykładowo:

- osoba posiadająca obywatelstwo dwóch państw członkowskich UE może, w zależności od wybranego przez siebie dokumentu tożsamości, albo głosować w sposób całkowicie niezależny, albo zostać pozbawiona prawa do głosowania ze względu na swoją niepełnosprawność intelektualną,
- osoba leżąca, wymagająca całodobowej opieki, nie może głosować, gdyż nie jest w stanie dotrzeć do lokalu wyborczego, a w kraju jej zamieszkania nie ma innej możliwości głosowania. Gdyby jednak mieszkała w innym państwie UE, mogłaby zagłosować swobodnie w sposób korespondencyjny, do przenośnej urny wyborczej albo przez internet,
- osoba niewidoma w jednym państwie członkowskim może zagłosować w sposób całkowicie samodzielny, bez czyjegokolwiek wsparcia. Jeśli jednak zamieszka w innym państwie, nie będzie to już możliwe – będzie mogła zagłosować jedynie w lokalu wyborczym z pomocą innej osoby,
- osoba cierpiąca na chorobę Parkinsona będzie w stanie samodzielnie zagłosować w kraju, w którym głosowanie polega na postawieniu prostego znaku graficznego (np. „x”) albo wyjęciu właściwej karty spośród kart z otrzymanego pakietu. Jednak w kraju wymagającym czytelnego wpisania na karcie do głosowania numeru, nazwy lub nazwiska napotka barierę nie do pokonania,
- osoba mająca poważne trudności w poruszaniu się (np. poruszająca się o kulach lub na wózku) może w niektórych państwach wybrać dogodny dla siebie lokal wyborczy, inne państwa nie pozwalają jednak na swobodny wybór dostosowanego lokalu wyborczego, co często uniemożliwia tym osobom udział w wyborach.

EKES uznaje takie sytuacje za niedopuszczalne, sprzeczne z podstawowymi wartościami Unii oraz przepisami TUE.

5.3. Za organizację wyborów do PE i ustanowienie ich zasad odpowiadają państwa członkowskie. Ich swoboda decyzyjna jest jednak ograniczona regulacjami prawnymi UE. Akt wyborczy z 1976 r., stanowiący podstawę prawną wyborów do PE, określa wymogi, które niekiedy różnią się od zasad obowiązujących w państwach członkowskich w wyborach lokalnych lub wyborach do parlamentów krajowych⁽¹¹⁾. EKES uważa, że zmiana tego Aktu, poprzez zobowiązanie państw członkowskich do wdrożenia standardów gwarantujących osobom z niepełnosprawnościami rzeczywiste prawo do głosowania, jest właściwym i szybkim sposobem na usunięcie obecnych praktyk dyskryminujących tych obywateli UE.

5.3.1. EKES uważa, że zasada powszechności wyborów, określona w art. 1 ust. 3 tego Aktu powinna zostać doprecyzowana poprzez wskazanie, że żaden obywatel UE nie może na podstawie przepisów krajowych zostać pozbawiony prawa do głosowania w wyborach do PE z powodu swojej niepełnosprawności lub stanu zdrowia.

5.3.2. EKES uznaje za niezbędne doprecyzowanie zasady bezpośredniości i tajności wyborów, określonych w art. 1 ust. 3 tego Aktu, poprzez wskazanie, że państwa członkowskie, określając szczegółowe zasady głosowania, są zobowiązane do:

- umożliwienia osobom, które ze względu na niepełnosprawność nie są w stanie głosować w lokalu wyborczym, bezpośredniego, samodzielnego oddania głosu,
- informowania o zasadach głosowania w formie dostosowanej do potrzeb wynikających z wszystkich rodzajów niepełnosprawności,

⁽¹⁰⁾ Zalecenie CM/Rec(2011)14

⁽¹¹⁾ <https://www.eesc.europa.eu/en/node/68473> – część 4.

- podjęcia decyzji w sprawie sposobu głosowania i wdrożenia niezbędnych rozwiązań technicznych dla osób z niepełnosprawnościami potrzebujących znacznego wsparcia – takich jak osoby głuchoniewidome, niewidome, słabowidzące lub osoby o ograniczonej sprawności manualnej – umożliwiających tym osobom niezależne głosowanie bez pomocy innych osób,
- zagwarantowania każdej osobie z niepełnosprawnościami możliwości zmiany wyznaczonego lokalu wyborczego, jeśli uzna ona inny lokal za lepiej dostosowany do jej niepełnosprawności,
- zapewnienia każdemu wyborcy z niepełnosprawnościami prawa swobodnego wyboru osoby, która pomoże jej w głosowaniu (osobistego asystenta).

5.4. EKES uważa, że bogate pozytywne doświadczenia wielu państw mogą być wykorzystane do szybkiego wdrożenia proponowanych rozwiązań, z uwzględnieniem specyfiki i tradycji wyborczych każdego z państw członkowskich.

5.4.1. Już teraz 17 państw UE stosuje rozwiązania pozwalające na głosowanie do przenośnej urny wyborczej przez niektóre grupy wyborców. W ośmiu państwach wyborcy mogą głosować korespondencyjnie. W jednym państwie możliwe jest głosowanie przez internet. Niektóre państwa UE organizują zamknięte lokale w placówkach całodobowej opieki. Te rozwiązania pozwalają zagłosować osobom, które nie są w stanie dotrzeć do wyznaczonego lokalu wyborczego.

5.4.2. Dziewięć państw członkowskich wdrożyło rozwiązania na rzecz samodzielnego głosowania przez osoby niewidome. Mają one formę specjalnych nakładek na kartę do głosowania, gdy głosuje się poprzez postawienie na niej prostego znaku graficznego, bądź też polegają na przygotowaniu kopert z kartami wyborczymi, opisanymi alfabetem Braille'a, tak aby wyborca mógł łatwo znaleźć właściwą kartę, którą ma wrzucić do urny wyborczej. Specjalne nakładki są bardzo pomocne także dla osób niedowidzących oraz osób o ograniczonej sprawności manualnej. Państwa obecnie wymagające od wyborców wpisania na kartę do głosowania numeru na liście lub nazwiska kandydata mogą skorzystać z tych doświadczeń, jeżeli zdecydują się na zmianę systemu na bardziej dogodny.

5.4.3. 15 państw UE zapewnia wyborcom możliwość zmiany lokalu wyborczego co najmniej w sytuacji, gdy jest to uzasadnione niepełnosprawnością. W dziesięciu państwach istnieje możliwość wcześniejszego głosowania przynajmniej przez niektóre grupy obywateli – najczęściej w obiektach znakomicie dostosowanych do potrzeb osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami. Ponieważ żadne państwo UE nie ma na swoim terenie wszystkich lokali dostosowanych do potrzeb osób ze wszystkimi rodzajami niepełnosprawności, pozostawienie wyborcom prawa swobodnego wyboru odpowiedniego lokalu jest jedynym właściwym rozwiązaniem.

5.4.4. W wielu państwach czynności asystenta może wykonywać podczas wyborów każda osoba wskazana przez wyborcę z niepełnosprawnościami. Duża grupa państw ogranicza jednak prawo do swobodnego wyboru asystenta. Za uzasadnione można to uznać jedynie w sytuacji, gdy miałyby być to osoba wykonująca równocześnie inne funkcje (np. członek komisji wyborczej, mąż zaufania). W pozostałych wypadkach ograniczenia są nieuzasadnione, a stosowane w niektórych państwach procedury wskazywania asystenta naruszają godność wyborców z niepełnosprawnościami.

5.5. Wdrożenie wskazanych zasad nie ograniczy bynajmniej swobody decyzyjnej państw członkowskich, za to zagwarantuje, że każdy obywatel UE będący osobą z niepełnosprawnościami będzie miał rzeczywiste prawo wybierania swoich przedstawicieli do PE bez względu na swoje obywatelstwo i kraj zamieszkania. EKES uważa, że przyjęcie tych zasad jest niezbędne, aby najbliższe wybory do PE mogły być uznane za w pełni powszechne.

5.5.1. Zgodnie z art. 223 ust. 1 TFUE „Parlament Europejski opracowuje projekt w celu ustanowienia przepisów niezbędnych do umożliwienia wybrania swoich członków w powszechnych wyborach bezpośrednich zgodnie z jednolitą procedurą we wszystkich Państwach Członkowskich lub zgodnie z zasadami wspólnymi dla wszystkich Państw Członkowskich. Rada, stanowiąc jednomyślnie zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą i po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, który stanowi większością głosów wchodzących w jego skład członków, ustanawia niezbędne przepisy. Przepisy te wchodzą w życie po ich zatwierdzeniu przez państwa członkowskie, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi”.

5.5.2. Biorąc to pod uwagę i z myślą o zagwarantowaniu wszystkim obywatelom UE będącym osobami z niepełnosprawnościami prawa do głosowania w wyborach do PE w 2024 r., EKES zwraca się do:

- Parlamentu Europejskiego – o pilne opracowanie projektu zmiany Aktu wyborczego z 1976 r.,

- Rady Europejskiej – o ustanowienie zmienionych przepisów zgodnie z celami wskazanymi w niniejszej opinii,
- państw członkowskich – o zatwierdzenie przepisów ustanowionych przez Radę bez zbędnej zwłoki.

5.5.2.1. EKES ma świadomość, że w ostatnich latach dyskutowano wiele, często kontrowersyjnych, propozycji zmian zasad wyborów do PE. Niemniej uważa, że propozycje dotyczące praw wyborczych osób z niepełnosprawnościami powinny zostać wyłączone z tej ogólnej debaty i przedłożone jako odrębny projekt, gdyż tylko takie podejście daje nadzieję na szeroki konsensus i szybkie wprowadzenie postulowanych zmian. Wdrożenie standardów dotyczących realizacji praw wyborczych przez osoby z niepełnosprawnościami mogłoby też stanowić dobrą podstawę do podjęcia w przyszłości podobnych inicjatyw dotyczących innych zagadnień, o których wspomina Parlament Europejski w rezolucji z dnia 26 listopada 2020 r. ⁽¹²⁾.

Bruksela, dnia 2 grudnia 2020 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽¹²⁾ Punkt 23 rezolucji Parlamentu Europejskiego z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie oceny wyborów europejskich (2020/2088(INI)); P9_TA(2020)0327.

III

(Akty przygotowawcze)

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

556. SESJA PLENARNA EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO –
INTERACTIO, 2.12.2020–3.12.2020**Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia
Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie płatności transgranicznych w Unii” (tekst jednolity)**

[COM(2020) 323 final – 2020/0145 (COD)]

(2021/C 56/05)

Sprawozdawca: **Gonçalo LOBO XAVIER**

Wniosek o konsultację	Parlament Europejski, 23.7.2020 Rada Unii Europejskiej, 15.10.2020
Podstawa prawna	Artykuł 114 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji
Data przyjęcia przez sekcję	10.11.2020
Data przyjęcia na sesji plenarnej	3.12.2020
Sesja plenarna nr	556
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	242/2/5

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji w sprawie płatności transgranicznych w Unii, którego celem jest obniżenie kosztów płatności transgranicznych w euro i zapewnienie większej przejrzystości w odniesieniu do opłat za przeliczenie waluty.

1.2. EKES zgadza się, że Komisja powinna przeanalizować dalsze możliwości – oraz ich techniczną wykonalność – rozszerzenia zasady równych opłat na wszystkie waluty unijne oraz dalszej poprawy przejrzystości i porównywalności opłat za przeliczenie waluty. Rozszerzenie zasady równych opłat na wszystkie waluty Unii posunęłoby się jeszcze bardziej w pogłębianiu rynku wewnętrznego i pozwoliłoby uniknąć dyskryminacji obywateli mieszkających poza strefą euro, którzy mogliby na przykład zainicjować transakcję transgraniczną w walucie innej niż euro.

1.3. Jeśli chodzi o termin przedłożenia sprawozdania z oceny różnych aspektów wpływu wniosku dotyczącego rozporządzenia i okres objęty tym sprawozdaniem, EKES zgadza się, że powinno ono zostać przedłożone do 19 kwietnia 2022 r. i obejmować co najmniej okres od 15 grudnia 2019 r. do 19 października 2021 r.

1.4. Zgodnie z duchem kodyfikacji oraz biorąc pod uwagę fakt, że Parlament Europejski, Rada i Komisja uzgodniły w porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 20 grudnia 1994 r. możliwość zastosowania przyspieszonej procedury w celu szybkiego przyjmowania ujednoczonych aktów (ponieważ nie można wprowadzać zmian merytorycznych do aktów, których dotyczy ujednoczenie), EKES w pełni popiera dzień 20 kwietnia 2021 r. jako datę wejścia w życie obecnego rozporządzenia.

2. Wniosek Komisji

2.1. Mając na uwadze Europę obywateli, Komisja kładzie nacisk na uproszczenie i wyjaśnienie prawa Unii w celu uczynienia go jaśniejszym i bardziej dostępnym dla obywateli. Ten cel nie może zostać osiągnięty, jeżeli liczne przepisy, które były wielokrotnie zmieniane, często zasadniczo, pozostają rozproszone, tak iż trzeba ich szukać częściowo w oryginalnym akcie, a częściowo w późniejszych aktach zmieniających. Wymaga to pracochłonnego porównywania wielu różnych aktów w celu ustalenia obowiązujących norm prawnych. Z tego powodu ujednoczenie często zmienianych przepisów jest potrzebne, aby prawo stało się jasne i zrozumiałe⁽¹⁾.

2.2. Celem obecnego wniosku Komisji [COM(2020) 323 final] jest ujednoczenie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 924/2009⁽²⁾. Rozporządzenie (WE) nr 924/2009 zostało zmienione rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 260/2012⁽³⁾, a następnie rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/518⁽⁴⁾.

2.3. Nowe rozporządzenie zastąpi różne włączone do niego akty; obecny wniosek całkowicie zachowuje treść ujednoczonych aktów, zbiera je więc jedynie razem, dokonując tylko takich formalnych zmian, jakie wynikają z samego zadania ujednoczenia⁽⁵⁾.

3. Uwagi ogólne

3.1. Płatności transgraniczne mają kluczowe znaczenie dla integracji gospodarki UE i odgrywają ważną rolę w zapewnianiu obywatelom i przedsiębiorstwom ze wszystkich państw członkowskich UE takich samych praw, jakie oferuje jednolity rynek⁽⁶⁾. Płatności są bowiem kluczowym elementem jednolitego rynku, który obejmuje swobodny przepływ towarów, osób, usług i kapitału. Jak stwierdzono w dokumencie roboczym służb Komisji *Ocena skutków towarzysząca dokumentowi: Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 924/2009 w odniesieniu do niektórych opłat za płatności transgraniczne w Unii i opłat za przeliczenie waluty*⁽⁷⁾, „Wysokie koszty płatności transgranicznych tworzą bariery dla jednolitego rynku – skuteczne bariery dla transgranicznej działalności gospodarstw domowych (kupujących towary/usługi w innej strefie walutowej) oraz przedsiębiorstw (korzystających z dostawców zlokalizowanych za granicą, docierających do klientów w innej strefie) [...]. Wysokie koszty płatności transgranicznych przyczyniają się również do powstania dwóch kategorii użytkowników usług płatniczych. Pierwsza kategoria obejmuje użytkowników w strefie euro, którzy są w stanie dotrzeć ze swoimi płatnościami do większości osób fizycznych i przedsiębiorstw w UE, ponosząc przy tym bardzo niewielkie koszty. Druga kategoria obejmuje użytkowników w państwach spoza strefy euro, którzy – ponosząc przy tym niewielkie koszty – mogą dotrzeć jedynie do ograniczonej liczby osób fizycznych i przedsiębiorstw. Podjęcie działań ustawodawczych na szczeblu UE jest najskuteczniejszym sposobem, aby rozwiązać te dwa problemy, a także jest zgodne z celami określonymi w Traktatach”.

3.2. Od czasu wprowadzenia euro UE podjęła szereg inicjatyw mających na celu zmniejszenie kosztów transakcji transgranicznych⁽⁸⁾. W miarę upływu czasu przepisy związane z płatnościami transgranicznymi przechodziły różne etapy, których celem było obniżenie kosztów ponoszonych przez obywateli i przedsiębiorstwa w strefie euro. Jednak jak stwierdzono w wyżej wspomnianym dokumencie roboczym służb Komisji⁽⁹⁾, „transgraniczne płatności w euro pochodzące z państw spoza strefy euro, a także transgraniczne płatności w walucie innej niż euro, niezależnie od kraju pochodzenia lub przeznaczenia, nie podążały za tą samą tendencją, jeśli chodzi o poziom opłat uiszczanych przez użytkowników usług płatniczych”.

⁽¹⁾ COM(2020) 323 final.

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 924/2009 z dnia 16 września 2009 r. w sprawie płatności transgranicznych we Wspólnocie oraz uchylającego rozporządzenie (WE) nr 2560/2001 (Dz.U. L 266 z 9.10.2009, s. 11).

⁽³⁾ Dz.U. L 94 z 30.3.2012, s. 22.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 91 z 29.3.2019, s. 36.

⁽⁵⁾ COM(2020) 323 final.

⁽⁶⁾ Zob. briefing PE *Transgraniczne przelewy euro i przeliczenia waluty – krok naprzód na rzecz jednolitego rynku*, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/628291/EPRS_BRI\(2018\)628291_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/628291/EPRS_BRI(2018)628291_EN.pdf).

⁽⁷⁾ Zob. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CONSIL%3AST_7844_2018_ADD_1&from=FR.

⁽⁸⁾ Zob. na przykład rozporządzenie SEPA (UE) nr 260/2012, które wprowadziło zestaw norm dotyczących transakcji w euro (polecenia przelewu SEPA, polecenia zapłaty SEPA) lub dyrektywy w sprawie usług płatniczych, które zwiększyły przejrzystość opłat i umożliwiły nowym podmiotom wejście na rynek.

⁽⁹⁾ Zob. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CONSIL%3AST_7844_2018_ADD_1&from=FR.

3.3. Obecny wniosek Komisji stanowi kolejny krok w kierunku obniżenia kosztów operacyjnych. Zmienia on rozporządzenie (WE) nr 924/2009 w celu:

- a) obniżenia kosztów płatności transgranicznych w euro: innymi słowy, cena wewnątrzunijnych transgranicznych transakcji płatniczych w euro nie powinna różnić się od ceny transakcji krajowych dokonywanych w walucie krajowej państw członkowskich. Państwa członkowskie, których walutą krajową nie jest euro, mogą podjąć decyzję o rozszerzeniu stosowania obecnego rozporządzenia na swoją walutę krajową (*opt-in*), pod warunkiem że powiadomią Komisję o swojej decyzji;
- b) wprowadzenia większej przejrzystości w zakresie opłat za przeliczanie walut, aby chronić konsumentów przed zawyżonymi opłatami za usługi przeliczania walut i zapewnić dostarczanie konsumentom informacji niezbędnych do wybrania najkorzystniejszego wariantu przeliczenia waluty⁽¹⁰⁾.

3.4. Oba działania zaproponowane przez Komisję stanowiłyby krok naprzód w zapewnianiu równych szans MŚP w całej Europie, odblokowując potencjał jednolitego rynku⁽¹¹⁾. MŚP z siedzibą w strefie euro uzyskałyby potencjalnie większy popyt ze strony konsumentów i przedsiębiorstw z siedzibą w państwach członkowskich spoza strefy euro (gdzie wysokie opłaty za płatności transgraniczne stanowią istotną barierę). Z kolei MŚP z siedzibą w państwach członkowskich spoza strefy euro miałyby tańszy dostęp dla 360 mln obywateli (potencjalnych klientów) i 16 mln przedsiębiorstw strefy euro (klientów i dostawców). W związku z tym mogliby oni lepiej konkurować na rynku UE⁽¹²⁾. Innym spodziewanym skutkiem jest promowanie większej równości między obywatelami europejskimi w zakresie dostępu do tanich płatności transgranicznych.

4. Uwagi szczegółowe

4.1. W rozporządzeniu (WE) nr 924/2009 w sprawie płatności transgranicznych zrównano w całej UE opłaty za wewnątrzunijne transgraniczne płatności w euro z opłatami za krajowe płatności w euro (tj. za transakcje dokonywane w tym samym państwie członkowskim). Państwa członkowskie UE spoza strefy euro mogą podjąć decyzję o rozszerzeniu zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia na swoje waluty krajowe, pod warunkiem że powiadomią o tym Komisję.

4.2. Choć wniosek dotyczący rozporządzenia stanowi ważny krok w kierunku pogłębienia rynku wewnętrznego, warto zastanowić się nad możliwością rozszerzenia zasady równych opłat na wszystkie waluty unijne, jak wspomniano w motywie 12. W rzeczywistości można zaobserwować sytuacje, w których pewne banki znajdujące się w państwach członkowskich spoza strefy euro pobierają opłatę w wysokości od 15 do 30 EUR za transakcję transgraniczną na kwotę równą 100 EUR.

4.3. Rozszerzenie zasady równych opłat na wszystkie waluty unijne byłoby korzystne dla konsumentów usług finansowych, którzy byliby traktowani na równi, niezależnie od państwa członkowskiego lub waluty, w której dokonują transakcji transgranicznej. Rozszerzenie zasady równych opłat na wszystkie waluty unijne byłoby jeszcze bardziej ambitnym krokiem, ponieważ oznaczałoby to, że dostawcy usług płatniczych dostosowaliby swoje opłaty za wszystkie transakcje transgraniczne między państwami UE w dowolnej walucie UE do transakcji krajowych, w tym transakcji w walutach innych niż waluty kraju wysyłającego lub przyjmującego. Użytkownicy usług płatniczych z pewnością skorzystaliby z takiej opcji, ale wiązałoby się to ze znacznymi kosztami dla dostawców usług płatniczych, między innymi w zakresie infrastruktury⁽¹³⁾.

4.4. Komisja Europejska powinna zdecydowanie dokładniej rozważyć tę możliwość, analizując korzyści i koszty dla wszystkich zainteresowanych stron.

⁽¹⁰⁾ Zob. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/628291/EPRS_BRI\(2018\)628291_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/628291/EPRS_BRI(2018)628291_EN.pdf).

⁽¹¹⁾ Zob. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/628291/EPRS_BRI\(2018\)628291_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/628291/EPRS_BRI(2018)628291_EN.pdf).

⁽¹²⁾ Zob. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CONSIL%3AST_7844_2018_ADD_1&from=FR.

⁽¹³⁾ Zob. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CONSIL%3AST_7844_2018_ADD_1&from=FR.

4.5. EKES uważa, że w ramach przyszłego przeglądu rozporządzenia należałoby wyjaśnić sytuację w zakresie opłat z tytułu dochodów na rachunkach, zastanowić się głębiej nad informacjami przekazywanymi klientom przed złożeniem zlecenia płatniczego oraz wyraźnie wskazać moment, w którym należy przesłać powiadomienie elektroniczne i z jaką częstotliwością.

Bruksela, dnia 3 grudnia 2020 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów »Agenda i plan działania UE w zakresie środków odurzających na lata 2021–2025«”

[COM(2020) 606 final]

(2021/C 56/06)

Sprawozdawca generalny: **Ákos TOPOLÁNSZKY**

Wniosek o konsultację	Komisja Europejska, 23.9.2020
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa
Decyzja Prezydium	15.9.2020
Data przyjęcia na sesji plenarnej	3.12.2020
Sesja plenarna nr	556
Wynik głosowania	246/1/3
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. W strategii antynarkotykowej UE, której okres obowiązywania dobiega końca, podkreślono i wykazano rolę i znaczenie zrównoważonego planowania opartego na dowodach naukowych, a także monitorowania i oceny polityki antynarkotykowej.

1.2. W sprawozdaniu z zewnętrznej oceny strategii antynarkotykowej UE stwierdzono, że tylko częściowo osiągnięto jej cele w zakresie ograniczenia popytu i podaży, natomiast poczyniono znaczne postępy w dziedzinie współpracy międzynarodowej oraz monitorowania, oceny i badań naukowych. W sprawozdaniu zwrócono uwagę na zakłócenia równowagi w wykorzystaniu zasobów finansowych, w szczególności na niekorzyść interwencji mających na celu ograniczenie popytu.

1.3. W przeglądzie, który przeprowadziło utworzone przez Komisję Europejską Europejskie Forum Społeczeństwa Obywatelskiego ds. Narkotyków, wskazano istotne niedociągnięcia we wdrażaniu interwencji w zakresie ochrony zdrowia i interwencji społecznych na szczeblu państw członkowskich i lokalnym. W większości państw członkowskich brakuje wielu opartych na dowodach naukowych działań na rzecz zapobiegania szkodom lub ich ograniczania albo działania te mają niewielki zasięg.

1.4. W dniu 24 lipca 2020 r. Komisja Europejska opublikowała nową strategię w zakresie unii bezpieczeństwa na lata 2020–2025, a jednym z jej elementów jest agenda w zakresie środków odurzających. EKES uważa, że agenda ta w obecnej formie jest jednoznacznym krokiem w tył i oznacza rezygnację z opartego na konsensusie, wyważonego i opartego na dowodach naukowych podejścia do zwalczania narkotyków, które oceniał pozytywnie.

1.5. EKES z zadowoleniem przyjmuje decyzję podjętą przez Horyzontalną Grupę Roboczą ds. Narkotyków w Radzie Europejskiej na posiedzeniu w dniu 28 września, by zwrócić się do niemieckiej prezydencji Rady o sporządzenie do grudnia nowej wersji dokumentu przygotowanego przez Komisję Europejską. EKES jest głęboko przekonany, że w kontekście dziesiątej strategii antynarkotykowej UE należy kontynuować i wzmacniać podejście techniczne i strategię z zakresu polityki publicznej, które stanowiły podstawę konsensusu wypracowanego w odniesieniu do poprzedniej strategii antynarkotykowej UE.

1.6. UE powinna szanować podstawowe wartości określone w swojej obecnej strategii i zdecydowanie ich bronić, a także zobowiązać się do tego w swoim dokumencie strategicznym.

1.7. EKES zaleca, by nowa strategia antynarkotykowa i nowy plan działania UE w tej dziedzinie znacznie poprawiły równowagę między ograniczaniem popytu a działaniami na rzecz redukcji szkód, zarówno pod względem liczby strategicznych interwencji, jak i alokacji zasobów.

1.8. Ważne jest, aby program uwzględniał zjawiska narkotykowe w sposób prawdziwie wyważony, zgodnie ze zintegrowanym i multidyscyplinarnym podejściem, w oparciu o prawa człowieka i współpracę międzynarodową, uwzględniając aspekty zdrowia publicznego i rozwój wiedzy naukowej oraz zapewniając stałą ocenę. W strategii antynarkotykowej UE należy uznać podstawowe prawa osób używających środków odurzających do leczenia i opieki, tak jak ma to miejsce w przypadku każdej innej kategorii chorób.

1.9. EKES uważa, że należy poprawić w dłuższej perspektywie, również w tym obszarze, spójność stosowania prawa państw członkowskich, zgodnie z wymogami harmonizacji, ponieważ obecnie istnieją różnice w praktykach państw członkowskich, które bez wątpienia podważają prawa człowieka.

1.10. Pandemia COVID-19 pokazała, że wrażliwe grupy osób używających środków odurzających są szczególnie narażone na negatywne skutki sytuacji epidemiologicznej, co może prowadzić do znacznego wzrostu ryzyka związanego z używaniem takich środków.

1.11. Należy ustanowić jak najszybciej, na podstawie modelu stosowanego już w celu zmniejszenia popytu, wskaźniki służące ocenie skutków interwencji mających na celu zmniejszenie podaży, a także standardy jakości.

2. Kontekst

2.1. Pierwszy wspólny plan działania UE w zakresie środków odurzających został opracowany w 1990 r. przez Europejski Komitet do Walki z Narkotykami (CELAD), powołany z inicjatywy prezydenta Francji François Mitterranda. Od 1995 r. to Komisja Europejska realizuje zadanie opracowywania europejskich strategii antynarkotykowych. Najnowsza strategia antynarkotykowa UE, przyjęta w dniu 7 grudnia 2012 r. przez Radę Europejską na okres siedmiu lat (2013–2020), zasadzała się na podejściu „zrównoważonym, zintegrowanym i opartym na dowodach”. W tym okresie obowiązki i cele krótkoterminowe określono w dwóch planach działania (2013–2016 i 2017–2020).

2.2. Chociaż strategia antynarkotykowa UE nie jest prawnie wiążąca, wyraża ona wspólne zaangażowanie i aspiracje polityczne UE i państw członkowskich. Określa działania instytucji i agencji europejskich, wpływa na podejście polityczne państw członkowskich w tej dziedzinie, wskazuje wspólne wytyczne i priorytety oraz umożliwia zajmowanie jednolitego stanowiska na arenie międzynarodowej. UE pokazała to szczególnie dobitnie na przykład podczas sesji nadzwyczajnej Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych (UNGASS) w 2016 r. czy podczas sesji Komisji ONZ ds. Środków Odurzających w 2019 r. (1)

2.3. W strategii antynarkotykowej UE podkreślono i wykazano rolę i znaczenie zrównoważonego planowania opartego na dowodach naukowych, a także monitorowania i oceny polityki antynarkotykowej.

2.4. W sprawozdaniu z zewnętrznej oceny strategii antynarkotykowej UE (2) stwierdzono, że tylko częściowo osiągnięto jej cele w zakresie ograniczenia popytu i podaży, natomiast poczyniono znaczne postępy w dziedzinie współpracy międzynarodowej oraz monitorowania, oceny i badań naukowych. W sprawozdaniu zwrócono uwagę na zakłócenia równowagi w wykorzystaniu zasobów finansowych, w szczególności na niekorzyść interwencji mających na celu ograniczenie popytu. Stwierdzono, że w celu bardziej efektywnego wykorzystania ograniczonych zasobów konieczne jest ustalenie hierarchii ważności działań i skrócenie okresu stosowania strategii, który wynosi obecnie osiem lat.

2.5. Utworzone przez Komisję Europejską Europejskie Forum Społeczeństwa Obywatelskiego ds. Narkotyków przeanalizowało, przy wsparciu 169 organizacji społeczeństwa obywatelskiego z 32 krajów, realizację celów planu działania na lata 2017–2020 na szczeblu państw członkowskich i lokalnym (3). W sprawozdaniu z tego badania forum wskazało istotne niedociągnięcia we wdrażaniu interwencji w zakresie ochrony zdrowia i interwencji społecznych na szczeblu państw członkowskich i lokalnym. W większości państw członkowskich brakuje wielu opartych na dowodach naukowych działań na rzecz zapobiegania szkodom lub ich ograniczania albo działania te mają niewielki zasięg. Wynika to głównie z niewystarczającego finansowania i braku poczucia odpowiedzialności politycznej.

2.6. Strategia antynarkotykowa po raz pierwszy stworzyła wspólne ramy interpretacyjne dla interwencji w zakresie ograniczania popytu obejmujących „szereg równie ważnych i wzajemnie wzmacniających się środków, w tym prewencję (środowiskową, uniwersalną, selektywną i wskazującą), wczesne wykrywanie i interwencje, ograniczanie ryzyka i szkód, leczenie, rehabilitację i reintegrację społeczną oraz wyjście z nałogu”.

(1) Oświadczenie UE na 62. sesję Komisji ds. Środków Odurzających, Wiedeń, 14–22 marca 2019 r. „Unia Europejska i jej państwa członkowskie zdecydowanie popierają wdrożenie w praktyce dokumentu końcowego sesji nadzwyczajnej Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych dotyczącego prawdziwej zrównoważonej polityki antynarkotykowej na szczeblu międzynarodowym, w której kładzie się większy nacisk na zapobieganie, zdrowie publiczne i prawa człowieka z myślą o przyspieszeniu naszego wspólnego zaangażowania na rzecz skutecznej poprawy sytuacji w zakresie środków odurzających na świecie. [...] zajęcie się kwestią ograniczenia popytu na środki odurzające we wszystkich jego aspektach: zapobieganie, redukcja ryzyka i szkód, terapia oraz integracja i rehabilitacja społeczna”.

(2) SWD(2020) 150

(3) https://drogriporter.hu/wp-content/uploads/2018/12/2018_CSF-report_final.pdf

2.7. Plan działania w ramach strategii i jego najnowsza ocena podkreślają potrzebę sprawdzonego empirycznie monitorowania interwencji w zakresie ograniczania podaży i stosowania kar alternatywnych wobec osób używających środków odurzających, a także akcentują rolę społeczeństwa obywatelskiego w opracowywaniu, wdrażaniu, monitorowaniu i ocenie strategii, zarówno na szczeblu europejskim, jak i krajowym.

3. Komunikat Komisji Europejskiej

3.1. W dniu 24 lipca 2020 r. Komisja Europejska opublikowała nową strategię w zakresie unii bezpieczeństwa na lata 2020–2025, która składa się z trzech elementów: strategii zwalczania niegodziwego traktowania dzieci w celach seksualnych, agendy antynarkotykowej i strategii przeciwko nielegalnemu handlowi bronią palną. We wprowadzeniu do agendy wyraźnie podkreślono potrzebę zmiany paradygmatu w europejskiej polityce antynarkotykowej i uznano, że należy nadać większą wagę interwencjom w zakresie ograniczania popytu i je wzmocnić. Spośród trzech filarów agendy (zwiększenie bezpieczeństwa/zmniejszenie podaży, zapobieganie, redukcja szkód) najwięcej uwagi poświęcono pierwszemu.

3.2. Załącznik do agendy zawiera projekt planu działania w zakresie środków odurzających. Dwadzieścia sześć zawartych w nim działań wchodzi w zakres filaru „zmniejszenie podaży”, tylko pięć wchodzi w zakres filaru „zapobieganie”, a trzynaście w zakres filaru „redukcja szkód”. Przy tym w ostatnim filarze znajdują się cztery działania, których przyporządkowanie do tej grupy wydaje się sporne (działania 40 i 41: prowadzenie pojazdów pod wpływem środków odurzających, działanie 42: alternatywy dla sankcji karnych, działanie 43: wymiana danych kryminalistycznych). Ogólnie rzecz biorąc, widać znaczny brak równowagi, jeśli chodzi o rozkład tematyczny planu działania, z korzyścią dla filaru „zmniejszenie podaży”.

3.3. EKES uważa, że agenda jest jednoznacznym krokiem w tył i oznacza rezygnację z opartego na konsensusie, wyważonego i opartego na dowodach naukowych podejścia do zwalczania narkotyków, które oceniał pozytywnie.

3.4. Na posiedzeniu Horyzontalnej Grupy Roboczej Rady Europejskiej ds. Narkotyków w dniu 28 września większość państw członkowskich również stanowczo skrytykowała agendę, warunki jej przygotowania, jej ukierunkowanie i treść. W związku z tym państwa członkowskie postanowiły, że niemiecka prezydencja Rady przekształci do grudnia dokument przygotowany przez Komisję Europejską.

3.5. Organ doradczy społeczeństwa obywatelskiego Komisji Europejskiej (Europejskie Forum Społeczeństwa Obywatelskiego ds. Narkotyków) skrytykował wiele aspektów agendy i uznał ją za nie do przyjęcia:

- a) W trakcie prac podmioty społeczeństwa obywatelskiego i państwa członkowskie mogły zapoznać się z wynikami oceny zewnętrznej dopiero po opublikowaniu agendy i w związku z tym nie były w stanie wydać wstępnej opinii na temat jej projektu.
- b) Agenda nie odzwierciedlała priorytetów zaproponowanych przez podmioty społeczeństwa obywatelskiego, lecz dodatkowo zmniejsza proporcję interwencji zdrowotnych i społecznych w ramach polityki antynarkotykowej, która już teraz nadaje nieproporcjonalnie duże znaczenie środkom ograniczającym podaż.
- c) Ramy bezpieczeństwa i język agendy wzmocniają przestarzałe i piętujące podejście.
- d) Brak równowagi, który charakteryzuje główne podejście zaprezentowane w planie działania, oraz jego przewidywany wpływ na przydział zasobów są niepokojące, podobnie jak brak wymiernych wskaźników i jego konsekwencje pod względem rozliczalności.

3.6. Organizacje społeczeństwa obywatelskiego opiniodawcze w tej dziedzinie jednogłośnie skrytykowały ogólnego ducha i szczegóły projektu i wezwały do jego gruntownego przeglądu.

4. Uwagi strategiczne

4.1. EKES jest głęboko przekonany, że w kontekście dziesiątej strategii antynarkotykowej UE należy kontynuować i wzmocnić podejście techniczne i strategię z zakresu polityki publicznej, które stanowiły podstawę konsensusu wypracowanego w odniesieniu do poprzedniej strategii antynarkotykowej UE. W związku z tym Komitet z zadowoleniem przyjmuje zobowiązanie Rady Europejskiej do opracowania zrównoważonej, zintegrowanej i opartej na wiarygodnych danych naukowych europejskiej strategii antynarkotykowej. Zwraca się do rządu niemieckiego, który sprawuje prezydencję w Radzie Unii Europejskiej, o uwzględnienie następujących aspektów przy opracowywaniu nowej strategii antynarkotykowej.

4.2. EKES zaleca utrzymanie języka używanego w agencji oraz terminologii profesjonalnej i naukowej, a także dalsze rozwijanie dotychczasowego preferowanego podejścia strategicznego, przy jednoczesnym dostosowaniu go do praktyki administracyjnej i zapewnieniu możliwości stałego monitorowania i krytycznej oceny jego realizacji.

4.3. UE powinna szanować podstawowe wartości⁽⁴⁾ określone w swojej obecnej strategii⁽⁵⁾ i zdecydowanie ich bronić, a także zobowiązać się do tego w swoim dokumencie strategicznym.

4.4. Komitet proponuje, by dokument, który ma zostać przyjęty, wyraźnie odnosił się do międzynarodowych konwencji i zaleceń politycznych leżących u podstaw jego ważności materialnej i prawnej oraz opierał się na nich⁽⁶⁾. EKES zachęca organy decyzyjne UE do utrzymania wiodącej pozycji UE i jej wzorcowych zobowiązań na międzynarodowych forach zajmujących się polityką antynarkotykową.

4.5. Zdaniem EKES-u nowa agenda powinna również przejąć sztafetę elementów poprzedniej strategii i dalej rozwijać, uwzględniając rozwój wiedzy naukowej, ramy zapobiegania, leczenia, redukcji szkód, rozwiązań terapeutycznych i procesów powrotu do zdrowia.

4.6. W trakcie oceny poprzedniej strategii antynarkotykowej i poprzedniego planu działania stwierdzono znaczne zakłócenia równowagi pod względem ustalania priorytetów i przydziału zasobów w ramach polityki antynarkotykowej na korzyść interwencji wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych. Interwencje zdrowotne i społeczne stanowią jedynie ułamek środków przeznaczanych przez państwa członkowskie na ograniczanie podaży. W wielu krajach doprowadziło to do przerwania działań lub znacznego zmniejszenia zakresu odpowiednich usług, co niekiedy miało poważne konsekwencje w postaci zwiększonej śmiertelności i chorobowości. EKES zaleca, by nowa strategia antynarkotykowa i nowy plan działania w tej dziedzinie znacznie poprawiły odsetek interwencji zmierzających do ograniczenia popytu w ramach polityki antynarkotykowej, zarówno pod względem liczby strategicznych interwencji, jak i alokacji zasobów. Komitet ma również nadzieję, że Komisja dołoży wszelkich starań, by państwa członkowskie zwiększyły znacznie ich zasięg i jakość.

4.7. Należy również wzmocnić mandat i narzędzia Europejskiego Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (EMCDDA), a wnioski naukowe powinny zostać bezpośrednio włączone do procesu decyzyjnego.

4.8. Ważne jest, aby program uwzględniał zjawiska narkotykowe w sposób prawdziwie wyważony, zgodnie ze zintegrowanym i multidyscyplinarnym podejściem, w oparciu o prawa człowieka i współpracę międzynarodową, uwzględniając aspekty zdrowia publicznego i rozwój wiedzy naukowej oraz zapewniając stałą ocenę.

4.9. EKES zwraca uwagę, że ponieważ używanie środków odurzających jest złożonym zjawiskiem biopsychospołecznym, ewentualne nieodpowiednie środki zwalczania narkotyków, takie jak jednostronna kryminalizacja osób używających środków odurzających, powodują poważne szkody zdrowotne i społeczne, a tym samym zwiększają problemy związane z bezpieczeństwem społecznym, a nie je rozwiązują. Z tego względu EKES zaleca, by Rada Europejska:

- a) utrzymała swoje poprzednie podejście i wycofała program antynarkotykowy z pakietu dotyczącego unii bezpieczeństwa,
- b) zapewniła zróżnicowane traktowanie zjawisk związanych z różnymi aspektami problemu,
- c) przyjęła multidyscyplinarne podejście w reagowaniu na te zjawiska,
- d) przewidziała stosowanie kar i represji jedynie w ostateczności, jeżeli można wykazać, że niemożliwe jest skutecznie skorzystanie z innych instrumentów interwencyjnych.

4.10. W ostatnich dziesięcioleciach znacznie poprawiła się kultura monitorowania i oceny działań mających na celu zmniejszenie popytu i ryzyka. W celu promowania polityki antynarkotykowej opartej na dowodach naukowych EKES zaleca, by:

⁽⁴⁾ „[...] opiera się przede wszystkim na podstawowych zasadach prawa UE i pod każdym względem przestrzega zasad leżących u podstaw Unii, takich jak: szacunek dla godności ludzkiej, wolność, demokracja, równość, solidarność, państwo prawne i prawa człowieka. Ma na celu ochronę i podniesienie poziomu dobrostanu społeczeństw i jednostek, ochronę zdrowia publicznego, zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa publicznego i przyjęcie zrównoważonego, zintegrowanego i opartego na dowodach podejścia do problemu narkotyków”.

⁽⁵⁾ https://www.consilium.europa.eu/media/30727/drugs-strategy-2013_content.pdf

⁽⁶⁾ <https://www.unodc.org/documents/postungass2016/outcome/V1603301-E.pdf>

https://www.unodc.org/documents/ungass2016/Contributions/IO/EU_COMMON_POSITION_ON_UNGASS.pdf

- a) zapewnić, by nowa strategia antynarkotykowa i plan działania w zakresie narkotyków położyły silny nacisk na znaczącą poprawę zasięgu i jakości usług socjalnych i zdrowotnych dla osób używających środków odurzających oraz by dokonano przeglądu wskaźników już stosowanych w poprzednim planie działania;
- b) opracować, z udziałem EMCDDA i Europejskiego Forum Społeczeństwa Obywatelskiego ds. Narkotyków, jednolity system, który umożliwi stałe monitorowanie i ocenę ewolucji zakresu i jakości interwencji przewidzianych w planie działania UE w dziedzinie polityki antynarkotykowej w poszczególnych państwach członkowskich;
- c) ustanowić jak najszybciej, na podstawie modelu stosowanego już w celu zmniejszenia popytu, wskaźniki służące ocenie skutków interwencji mających na celu zmniejszenie podaży, a także standardy jakości, uznając, że takie interwencje, choć potencjalnie mają bezpośredni i poważny wpływ na indywidualne warunki życia i swobody zainteresowanych osób, rzadko podlegają ocenie opartej na dowodach;
- d) poszerzyć mandat EMCDDA o ocenę wpływu polityki antynarkotykowej na prawa człowieka, która pozwoli na przykład mierzyć negatywne skutki kryminalizacji i dyskryminacji instytucjonalnej osób używających środków odurzających należących do grup szczególnie wrażliwych.

4.11. EKES uważa, że należy poprawić w dłuższej perspektywie, również w tym obszarze, spójność stosowania prawa państw członkowskich, zgodnie z wymogami harmonizacji, ponieważ obecnie istnieją różnice w praktykach państw członkowskich, które bez wątpienia podważają prawa człowieka (?).

4.12. W związku z tym EKES jest przekonany, że Unia Europejska musi znaleźć i rozwinąć metody, które skłoniłyby państwa członkowskie – nie tylko za pomocą zaleceń politycznych – do znacznego zbliżenia w przyszłości podejść do polityki antynarkotykowej.

4.13. EKES uważa również za istotne, by innowacyjne interwencje oparte na danych naukowych były uznawane, gwarantowane i wspierane w ramach programów strategicznych UE i jej państw członkowskich.

4.14. Mając na uwadze, że z punktu widzenia realiów społecznych, uzależnienia legalne (alkohol, palenie tytoniu, większość uzależnień behawioralnych itd.) i nielegalne są częścią systemu interpersonalnego w rodzinach i społecznościach, EKES zaleca, by UE i jej państwa członkowskie nie oceniały już tych zagrożeń oddzielnie i nie zarządzały nimi osobno, lecz raczej traktowały je jako wzajemnie powiązane elementy tego samego systemu oraz by w coraz większym stopniu proponowały wspólną politykę interwencyjną.

4.15. W oparciu o zasadę „primum non nocere” („przede wszystkim nie szkodzić”) potrzebna jest szczerą i zdecydowaną oceną i debatą kontradyktoryjną, aby zająć się negatywnymi skutkami polityki i otoczenia regulacyjnego, skutkami stygmatyzacji społecznej i nieuzasadnionej kryminalizacji, wykluczeniem społecznym i barierami w dostępie do leczenia. EKES zaleca również uwzględnienie oceny merytorycznej wspólnego stanowiska przyjętego przez 32 agencje ONZ w 2019 r. ⁽⁸⁾

4.16. W strategii antynarkotykowej UE należy uznać podstawowe prawa osób używających środków odurzających do leczenia i opieki, tak jak ma to miejsce w przypadku każdej innej kategorii chorób.

4.17. Przydział środków budżetowych państw członkowskich należy oceniać na podstawie dostępności i zdolności zapewniania uznanych i zalecanych usług w tym obszarze.

4.18. Większe profesjonalne zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego ma zasadnicze znaczenie dla realizacji podstawowych zasad. Należy zatem wzmocnić europejski mandat Europejskiego Forum Społeczeństwa Obywatelskiego ds. Narkotyków, jak również zaangażowanie specjalistów wywodzących się ze społeczeństwa obywatelskiego w państwach członkowskich. W tym celu należy regularnie oceniać otwartość państw członkowskich i ich gotowość do współpracy, a także ich praktykę włączania organizacji branżowych w proces decyzyjny.

(7) Takie samo zachowanie doprowadzi w niektórych krajach do ścigania karnego i rygorystycznego egzekwowania prawa, a w innych do świadczenia usług zdrowotnych i opieki społecznej, a zatem do odmiennego traktowania wyłącznie ze względu na obywatelstwo lub miejsce zamieszkania osoby używającej środków odurzających. Podobnie świadczenie niektórych usług jest uznawane w niektórych państwach członkowskich za element praw podstawowych, podczas gdy inne odrzucają takie podejście.

(8) CEB/2018/2, s. 12–14.

4.19. Komitet uważa, że środki służące ograniczeniu podaży są ważne, ale podkreśla, że należy je zawsze koordynować ze środkami mającymi na celu zmniejszenie popytu. Skuteczne egzekwowanie prawa i narzędzia sądowe są niezbędne do zwalczania nielegalnego handlu narkotykami, jednak w ostatnich dziesięcioleciach stało się jasne, że polityka jednostronnej kryminalizacji ma negatywny wpływ na zdrowie osób i społeczności, a także na integrację społeczną osób używających środków odurzających.

4.20. Pandemia COVID-19 pokazała, że wrażliwe grupy osób używających środków odurzających są szczególnie narażone na negatywne skutki sytuacji epidemiologicznej, co może prowadzić do znacznego wzrostu ryzyka związanego z używaniem narkotyków (ograniczenie dostępu do leczenia, bardziej ryzykowne nabywanie narkotyków, zakup bardziej niebezpiecznych narkotyków, zwiększone skutki kryminalizacji i stygmatyzacji, negatywne skutki dla zdrowia publicznego, dalsze ograniczanie podstawowych źródeł utrzymania itp.). Ze względu na pandemię w wielu krajach usługi, które są jedynym punktem styczności między tymi grupami a łańcuchem leczenia, prawdopodobnie najbardziej ucierpią, a zdolności ich zapewniania ulegną znacznemu ograniczeniu.

Bruksela, dnia 3 grudnia 2020 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Zmieniony wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wdrożenia jednolitej europejskiej przestrzeni powietrznej (wersja przekształcona)”

[COM(2020) 579]

oraz

„Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (UE) 2018/1139 w odniesieniu do zdolności Agencji Unii Europejskiej ds. Bezpieczeństwa Lotniczego do działania jako organ weryfikujący skuteczność działania jednolitej europejskiej przestrzeni powietrznej”

[COM(2020) 577]

(2021/C 56/07)

Sprawozdawca generalny: **Dumitru FORNEA**

Wniosek o konsultację	Rada Unii Europejskiej, 26–27.10.2020 Parlament Europejski, 22.10.2020
Podstawa prawna	Art. 100 ust. 2 i art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego
Decyzja Prezydium	28.10.2020
Data przyjęcia na sesji plenarnej	2.12.2020
Sesja plenarna nr	556
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	198/21/34

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny ceni wysiłki Komisji Europejskiej, Parlamentu Europejskiego i wyspecjalizowanych instytucji UE mające na celu znalezienie nowych rozwiązań prawnych i administracyjnych, które mogą zapewnić zrównoważony rozwój systemu transportu lotniczego z korzyścią dla wszystkich obywateli, użytkowników przestrzeni powietrznej i środowiska. Wszyscy zgadzamy się co do tego, że konieczne jest zapewnienie bezpieczeństwa ruchu lotniczego, poprawa ogólnej skuteczności działania, skalowalności i odporności zarządzania ruchem lotniczym i służb żeglugi powietrznej; popieramy również cel jednolitej europejskiej przestrzeni powietrznej (SES) polegający na stworzeniu spójnej ogólnoeuropejskiej sieci oraz coraz bardziej zintegrowanego i technologicznie zmodernizowanego zarządzania ruchem lotniczym i służb żeglugi powietrznej.

1.2. Wiele zainteresowanych stron z zadowoleniem przyjmuje zmieniony wniosek Komisji Europejskiej o przekształcenie dotyczący jednolitej europejskiej przestrzeni powietrznej. Uważa się, że jest on niezbędny do osiągnięcia celów wyznaczonych przez Komisję, a mianowicie redukcji emisji CO₂, mniejszych opóźnień na ziemi (porty lotnicze) i większej efektywności kosztowej świadczenia usług zarządzania ruchem lotniczym. Cele te znajdują również potwierdzenie w innych sprawozdaniach, takich jak sprawozdanie grupy mędrców na temat przyszłości jednolitej europejskiej przestrzeni powietrznej z 2019 r.⁽¹⁾

1.3. Przedstawiony zmieniony wniosek o przekształcenie dotyczący jednolitej europejskiej przestrzeni powietrznej to zaktualizowane ramy regulacyjne, których zadaniem jest osiągnięcie pierwotnych celów SES w zakresie redukcji emisji CO₂, zmniejszenia opóźnień i poprawy efektywności kosztowej świadczenia usług zarządzania ruchem lotniczym. Jednak nawet jeśli wniosek Komisji jest lepszy w porównaniu z obowiązującym rozporządzeniem, pozostaje niejasne, czy projekt jest wystarczający, aby osiągnąć pierwotne cele SES. Dlatego sugerujemy rozpoczęcie dyskusji zmierzającej do wyjaśnienia ambitnych celów nowego rozporządzenia SES.

⁽¹⁾ <https://www.sesarju.eu/node/3330>

1.4. Należy sprecyzować funkcję menedżera sieci. W szczególności ogólny zakres i jego wpływ na planowanie linii lotniczych, zarządzanie przepustowością, projektowanie przestrzeni powietrznej, środowisko i ustalanie priorytetów popytu.

1.5. Wszystkie zainteresowane strony w lotnictwie powinny być zaangażowane w podejmowanie ważnych decyzji. We wniosku ramowym należy uwzględnić zasadę merytorycznych konsultacji.

1.6. Istnieje obawa, że ambitne cele tego wniosku są zbyt szerokie, w związku z czym środki ochrony środowiska należy dalej przemyśleć i rozwinąć poza tym wnioskiem. Taka dodatkowa polityka powinna uwzględniać wszystkie odpowiednie środki na rzecz zrównoważonego rozwoju w lotnictwie, w tym wprowadzenie i integrację zrównoważonych paliw lotniczych. Podczas tych debat należy ocenić skuteczność modulacji opłat w celu zachęcenia linii lotniczych do zachowań ekologicznych.

1.7. Sektor zarządzania ruchem lotniczym może przyczynić się do ogólnej redukcji emisji CO₂, a efektywne wykorzystanie technologii w zrównoważony sposób może ograniczyć emisje CO₂ w lotnictwie. Podejście to należy uznać za sposób na dalsze zmniejszenie wpływu przemysłu lotniczego. Uznaje się, że technologie takie jak zrównoważone paliwa lotnicze mogą znacznie zmniejszyć emisje CO₂, o wiele bardziej niż można to osiągnąć dzięki przedmiotowemu wnioskowi.

1.8. We wniosku nie uwzględniono dramatycznego wpływu pandemii COVID-19 na branżę lotniczą. Konkretnie rzecz biorąc, przewidziana w nim zachęta do zmian strukturalnych może spowodować dalsze rozdrobnienie i większą złożoność w czasie, gdy branża potrzebuje stabilności, aby się odbudować. Dlatego potrzebne są dalsze analizy i rozważania, aby odpowiednio uwzględnić społeczne i gospodarcze skutki pandemii COVID-19 zarówno dla pracowników, jak i usługobiorców. Ponadto cel wniosku, jakim jest zwiększenie przepustowości w sektorze zarządzania ruchem lotniczym, stał się mniej istotny, ponieważ ruch lotniczy znacznie się zmniejszył od czasu wybuchu pandemii COVID-19. Z aktualnych szacunków Eurocontrol wynika, że powrót do natężenia ruchu z 2019 r. prawdopodobnie nastąpi w 2024 r. ⁽²⁾

1.9. W odniesieniu do systemu skuteczności, odgórne podejście Agencji Unii Europejskiej ds. Bezpieczeństwa Lotniczego (EASA) do przeglądu wyników powinno w znaczący sposób uwzględniać warunki lokalne. Zorganizowany proces dialogu społecznego dotyczący skuteczności działania musi uwzględniać lokalne warunki i czynniki.

1.10. Należy zapewnić niezależność nowego organu regulacyjnego i zachować wyraźne rozgraniczenie między regulacją a świadczeniem usług. W związku z tym należy wprowadzić następujące zmiany do systemu skuteczności działania:

- Kluczowy obszar skuteczności działania odnoszący się do bezpieczeństwa powinien być opracowany na tym samym poziomie, co inne obszary, z użyciem szczegółowych celów i wskaźników UE.
- Na szczeblu lokalnym należy wprowadzić obowiązkowe mechanizmy konsultacji, aby zapewnić odpowiednie zaangażowanie przedstawicieli pracowników w przyjmowanie lokalnych planów skuteczności działania.
- Należy uznać i odpowiednio złagodzić współzależność między różnymi kluczowymi obszarami skuteczności działania.

1.11. Należy zapewnić, aby strukturalny rozdział krajowych organów nadzorczych i właściwych organów krajowych pozwolił uniknąć znaczących konfliktów interesów, które mogłyby wpłynąć na wydajność i opłacalność branży, życie pracowników i bezpieczeństwo przemysłu. Krajowe organy nadzorcze i właściwe organy krajowe muszą działać niezależnie od wszelkich nacisków przemysłowych, ekonomicznych, społecznych lub politycznych, a zatem zgodnie z normami obowiązującymi w państwach członkowskich powinny pozostać w gestii sektora publicznego. Zasady określające procedury selekcji pracowników krajowych organów nadzorczych i właściwych organów krajowych nie powinny pozostawać w sprzeczności ze zwykłymi procesami selekcji urzędników państw członkowskich.

1.12. Funkcjonalne bloki przestrzeni powietrznej (FAB), które przedmiotowy wniosek ma na celu rozwiązać, pomogły stworzyć wspólną kulturę wśród wszystkich partnerów społecznych i ułatwiły poprawę skuteczności działania.

⁽²⁾ Eurocontrol, „Market Update” [10 listopada 2020 r.]. Prezentacja Eamonna Brennana: <https://www.youtube.com/watch?v=-VSQe97wDmc>.

1.13. W odniesieniu do świadczenia usług pomocniczych (służby łączności, nawigacji lub dozoru, służba informacji lotniczej, lotnicze służby meteorologiczne) obawiamy się, że intencja wniosku jest zgodna z poprzednimi propozycjami, SES1 i SES2, dotyczącymi prywatyzacji i fragmentacji sektora, które to propozycje zostały odrzucone między początkowym wnioskiem Komisji a przyjęciem różnych tekstów. Chociaż w procesie SES2 osiągnięto kompromis, obecne podejście nie jest zrównoważone i sprzyja rozdzielaniu usług wsparcia i zastosowaniu zasad rynkowych. Wniosek powinien uwzględniać wyważony pogląd, biorąc pod uwagę negatywne społeczno-gospodarcze konsekwencje takiego podejścia, cel stworzenia sprawnych i skutecznych usług oraz brak woli politycznej wyrażony w poprzednich wnioskach dotyczących SES.

1.14. Podczas procedury ustawodawczej zaleca się odpowiednio uwzględnić niektóre aspekty przedmiotowego wniosku, w szczególności wszelkie propozycje rozdziału lub liberalizacji świadczenia usług. Uznaje się, że czynniki te mogą mieć szkodliwy wpływ na pracowników, zatem w proces ten powinni zostać zaangażowani partnerzy społeczni.

2. Kontekst i uwagi ogólne

2.1. Określony przez Komisję Europejską cel przyjęcia przedmiotowego pakietu legislacyjnego

Komisja dąży do poprawy ogólnej efektywności sposobu organizacji europejskiej przestrzeni powietrznej i jej zarządzania, poprzez zreformowanie monopolu usługodawców ruchu lotniczego. Pakiet jest bardzo opóźniony, a przepisy dotyczące SES nie były aktualizowane od ponad 10 lat. Uwzględniono zmiany w ewolucji zarządzania ruchem lotniczym, a europejska sieć zarządzania ruchem lotniczym musi zostać zreformowana, aby sprostać zarówno ciągłemu wzrostowi ruchu lotniczego w ciągu ostatniego dziesięciolecia, jak i znacznym nieprzewidzianym wahaniom ruchu, takim jak te spowodowane obecną pandemią COVID-19. Wymaga to zmian umożliwiających prowadzenie operacji w najbezpieczniejszych, najbardziej efektywnych kosztowo, wydajnych i przyjaznych środowisku warunkach, a także środków przyczyniających się do redukcji emisji lotniczych, zgodnie z celami Europejskiego Zielonego Ładu. Oznacza to dalszą defragmentację europejskiej przestrzeni powietrznej, zmniejszenie opóźnień, podwyższenie standardów bezpieczeństwa i wydajności lotów, aby zmniejszyć ślad środowiskowy lotnictwa oraz uregulować opłaty związane ze świadczeniem usług monopolistycznych.

Wydajność tras lotniczych można zwiększyć, przyjmując nowe rozwiązania w zakresie technologii cyfrowych. Można to osiągnąć w drodze współpracy i budowania zaufania między krajami Unii Europejskiej i zainteresowanymi stronami z branży.

2.2. Społeczne przyzwolenie na prowadzenie działalności i stosunki ze zorganizowanym społeczeństwem obywatelskim

2.2.1. Przedmiotowy wniosek dotyczący SES2+ jest po części przekształceniem poprzedniego wniosku SES2+, w sprawie którego dyskusje utknęły w martwym punkcie z powodu dwustronnego sporu między dwoma państwami członkowskimi. Biorąc pod uwagę podobieństwo treści do poprzednich niewywieńczonych powodzeniem wniosków dotyczących jednolitej europejskiej przestrzeni powietrznej, nadal istnieje możliwość, że konsensus polityczny nie zostanie osiągnięty. Obawy państw członkowskich tradycyjnie obejmowały kwestie polityczne, obawy o suwerenność, czynniki społeczno-gospodarcze, liberalizację krajowej przestrzeni powietrznej i przymusową prywatyzację. Podczas procedury ustawodawczej zaleca się należyte uwzględnienie tych obaw.

2.2.2. Komisja Europejska twierdzi, że kwestie społeczne zostały uwzględnione w ocenie skutków z 2013 r. dotyczącej pierwotnego wniosku SES2+. Trwa badanie warunków pracy kontrolerów ruchu lotniczego i personelu odpowiedzialnego za elektroniczne systemy bezpieczeństwa ruchu lotniczego, które zostaną uwzględnione podczas opracowywania prawa wtórnego po przyjęciu wniosku dotyczącego SES. Jednak od tego czasu sytuacja społeczna bardzo się zmieniła. Badanie dotyczące warunków pracy kontrolerów ruchu lotniczego i personelu odpowiedzialnego za elektroniczne systemy bezpieczeństwa ruchu lotniczego koncentruje się głównie na aktualnej sytuacji, a opinie partnerów społecznych nie są tak pozytywne w odniesieniu do przyszłych scenariuszy.

2.2.3. Szereg kwestii wynikających z informacji zwrotnych przekazanych przez zainteresowane strony w poprzednich dyskusjach nie zostało uwzględnionych. Obejmują one serię obrad okrągłego stołu, które doprowadziły do deklaracji wysokiego szczebla w sprawie cyfrowej europejskiej przestrzeni powietrznej, oraz istniejące narzędzia konsultacyjne, takie jak sektorowy dialog społeczny dotyczący zarządzania ruchem lotniczym, grupa mędrców i grupa ekspertów SES ds. wymiaru ludzkiego. Biorąc to pod uwagę, nadal istnieje szereg nierozwiązanych problemów społeczno-gospodarczych, w tym wdrażanie nowych technologii i inicjatywa podjęta przez partnerów społecznych w dziedzinie zarządzania ruchem lotniczym w celu opracowania planu działania w zakresie wymiaru społecznego i ludzkiego dla SES.

2.2.4. Wiodące zainteresowane strony z sektora lotnictwa popierają stałą współpracę między państwami członkowskimi, instytucjami zapewniającymi służby żeglugi powietrznej i menedżerem sieci. Prace w ramach inicjatywy SES sprzyjają takiemu transgranicznemu zaangażowaniu. Należy w ich ramach nadal opracowywać środki, dzięki którym można poprawić bezpieczeństwo operacyjne, wydajność i opłacalność, między innymi poprzez udostępnienie programów szkoleń dla personelu, od których zależy urzeczywistnienie jednolitej europejskiej przestrzeni powietrznej.

2.2.5. Częstsze spotkania robocze między jednostkami wojskowej służby ruchu lotniczego w państwach członkowskich oraz stały dialog między cywilną i wojskową służbą ruchu lotniczego mogą prowadzić do wydajniejszych tras lotniczych zarówno z ekonomicznego, jak i zwłaszcza ekologicznego punktu widzenia oraz przynosić korzyści pasażerom/konsumentom.

2.2.6. Ustalanie efektywności środowiskowej będzie musiało być w większym stopniu zależne od konkretnych parametrów niż od samych kosztów. Potrzebna jest reforma, aby zwiększyć znaczenie ekologizacji lotów, a tym samym usług oferowanych przez instytucje zapewniające służby żeglugi powietrznej i przez menedżera sieci, a także zapewnić jak najlepsze wykorzystanie sieci przez użytkowników przestrzeni powietrznej.

2.3. Uwzględnienie pandemii COVID-19

2.3.1. Przemysł lotniczy najbardziej ucierpiał w wyniku krachu gospodarczego związanym z kryzysem spowodowanym pandemią COVID-19. Z szacunków na poziomie międzynarodowym wynika, że powrót do poziomów ruchu z 2019 r. nastąpi najwcześniej do 2024 r., pod warunkiem że szczepionka na COVID-19 zostanie pomyślnie wprowadzona w pierwszej połowie 2021 r. Biorąc pod uwagę rosnącą presję wywieraną na branżę, aby przywrócić jakąś formę normalnej działalności, wpływ przedmiotowego wniosku musi być w pełni zrozumiały, biorąc pod uwagę proponowane w nim znaczące zmiany strukturalne w europejskim sektorze zarządzania ruchem lotniczym. Wniosek nie powinien ograniczać zdolności sektora zarządzania ruchem lotniczym lub innych sektorów lotnictwa do wznowienia normalnych operacji.

2.3.2. Odnotowuje się brak dostosowań wniosku do kryzysu związanego z COVID-19, co służy podkreśleniu obaw, że we wniosku nie bierze się pod uwagę czynników dotyczących przemysłu lotniczego na świecie po pandemii COVID-19. Wydaje się, że wszystkie oceny wpływu wniosku zostały przeprowadzone przed pandemią COVID-19, a zatem nie będą już miały znaczenia.

2.3.3. Kryzys spowodowany pandemią COVID-19 miał dramatyczny wpływ na siłę roboczą w lotnictwie, gdzie dziesiątki tysięcy pracowników straciło już pracę w Europie. Określenie jako „funkcje pomocnicze” branży zarządzania ruchem lotniczym, takie jak służby łączności, nawigacji lub dozoru, służba informacji lotniczej, lotnicze służby meteorologiczne, może prowadzić do dalszych konsekwencji społecznych w związku z określonymi we wniosku działaniami w celu podzielenia usług. Należy to uznać, a wniosek powinien uwzględniać społeczno-gospodarczy wpływ pandemii na tych pracowników oraz obecną niestabilność sektora.

2.3.4. Ponieważ przyszłość branży pozostaje niejasna, trudno jest przygotować prawodawstwo, które zapewni skuteczne rozwiązanie problemów, których dotyczy wnioski. Ponadto społeczne i gospodarcze skutki kryzysu nie są jeszcze w pełni jasne i dokonywanie ocen lub wyciąganie wniosków na podstawie aktualnych prognoz, które zmieniają się szybko w miarę rozwoju pandemii, jest przedwczesne.

2.4. Stosowanie zasad rynkowych

2.4.1. Komisja apeluje o solidność finansową, ale ANSP może postrzegać nową proponowaną architekturę instytucjonalną jako dość biurokratyczną, a wprowadzone nowe koszty niekoniecznie są związane z pracą operacyjną. Innym aspektem, który może budzić wątpliwości, jest organ odwoławczy, który w proponowanym formacie może nie być całkowicie niezależny od PRB, nawet jeśli intencja Komisji w tym zakresie jest dość jasna, a mianowicie powołanie organu, który może rozstrzygać sprawy w drodze procedury pozasądowej, a nie tylko przed Europejskim Trybunałem Sprawiedliwości.

2.4.2. W przeciwieństwie do innych sektorów branży, zarządzanie ruchem lotniczym musi pozostać na wysokim poziomie zdolności operacyjnej niezależnie od popytu w komercyjnym ruchu lotniczym. Sektor i jego siła robocza kontynuują działalność niezależnie od pandemii i zapewniają niezbędne usługi dla podstawowego ruchu, takiego jak ładunki lotnicze, loty medyczne i wojskowe.

2.4.3. Z perspektywy społeczno-ekonomicznej istnieje obawa, że stosowanie zasad rynkowych do służb ruchu lotniczego na lotniskach może prowadzić do niestabilności siły roboczej i obniżenia standardów pracy w tym sektorze ze szkodą dla pracowników i całej społeczności. Utrudniłoby to osiągnięcie celu polegającego na zwiększeniu wydajności operacyjnej i dlatego jest mało prawdopodobne, że obniży koszty usług. Mogłoby to również zmniejszyć liczbę lotnisk, na których zapewniana jest usługa zarządzania ruchem lotniczym, i mieć bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo na takich lotniskach.

2.4.4. W sektorze zarządzania ruchem lotniczym tradycyjnie występowało już wiele obaw, a wcześniejsze próby liberalizacji sektora miały już miejsce. W istocie wiele z tych obaw koncentrowało się w szczególności na poprzednich propozycjach dotyczących SES. Wniosek w obecnej formie może doprowadzić do dalszych niepokojów społecznych i sporów pracowniczych, biorąc pod uwagę jego cel, jakim jest osiągnięcie większej liberalizacji przemysłu i otwarcie się na dalszą prywatyzację i fragmentację sektora zarządzania ruchem lotniczym, w szczególności w tzw. „funkcjach pomocniczych”.

2.5. Rozdzielenie organu nadzorczego i świadczenia usług

Zgodnie z rozporządzeniem SES1 istnieje obowiązkowy podział między rolą nadzorczą a rolą w zakresie świadczenia usług, przynajmniej na poziomie funkcji. Należy rozważyć tę poprawkę w SES2+, ponieważ doświadczenie zdobyte dzięki procesom rozdziału funkcjonalnego pokazało, że skuteczność działania można utrzymać na tym samym poziomie, co w sektorze, który jest strukturalnie rozdzielony. Podobnie pożądana byłaby większa jasność co do ogólnego zakresu wniosku w tym względzie.

Bruksela, dnia 2 grudnia 2020 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

ZAŁĄCZNIK

Następujące fragmenty projektu opinii sekcji, które uzyskały poparcie co najmniej jednej czwartej oddanych głosów (art. 54 ust. 4 regulaminu wewnętrznego), zostały zmienione wskutek przyjęcia poprawek przez Zgromadzenie:

a) **Punkt 1.14**

1.14 ~~Ocenę skutków społecznych należy przeprowadzić w odniesieniu do niektórych aspektów~~ Podczas procedury ustawodawczej zaleca się odpowiednio uwzględnić niektóre aspekty przedmiotowego wniosku, w szczególności wszelkie propozycje ~~w odniesieniu do wszelkich propozycji~~ rozdziału lub liberalizacji świadczenia usług. Uznaje się, że czynniki te mogą mieć szkodliwy wpływ na pracowników, zatem w proces ten powinni zostać zaangażowani partnerzy społeczni.

Wynik głosowania

Za: 119

Przeciw: 104

Wstrzymało się: 26

b) **Punkt 2.2.1**

2.2.1. Przedmiotowy wniosek dotyczący SES2+ jest po części przekształceniem poprzedniego wniosku SES2+, w sprawie którego dyskusje utknęły w martwym punkcie z powodu dwustronnego sporu między dwoma państwami członkowskimi. Biorąc pod uwagę podobieństwo treści do poprzednich niewieńczonych powożeniem wniosków dotyczących jednolitej europejskiej przestrzeni powietrznej, nadal istnieje możliwość, że konsensus polityczny nie zostanie osiągnięty. Obawy państw członkowskich tradycyjnie obejmowały kwestie polityczne, obawy o suwerenność, czynniki społeczno-gospodarcze, liberalizację krajowej przestrzeni powietrznej i przymusową prywatyzację. ~~Szereg dokładnych ocen oddziaływania pomógłby w zidentyfikowaniu i złagodzeniu tych obaw.~~ Podczas procedury ustawodawczej zaleca się należyte uwzględnienie tych obaw.

Wynik głosowania

Za: 113

Przeciw: 113

Wstrzymało się: 23

Ponieważ podczas głosowania oddano taką samą liczbę głosów za i przeciw, zgodnie z art. 61 regulaminu wewnętrznego przewodnicząca skorzystała z prawa głosu i głosowała za poprawką.

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego środki zarządzania, ochrony i kontroli obowiązujące na obszarze objętym Konwencją ustanawiającą Międzyamerykańską Komisję ds. Tuńczyka Tropikalnego oraz zmieniającego rozporządzenie Rady (UE) nr 520/2007”

[COM(2020) 308 final – 2020/0139 (COD)]

(2021/C 56/08)

Samodzielny sprawozdawca: **Javier GARAT PÉREZ**

Wniosek o konsultację	Parlament Europejski, 23.7.2020 Rada, 20.7.2020
Podstawa prawna	Art. 43 ust. 2 i art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego
Data przyjęcia przez sekcję	12.11.2020
Data przyjęcia na sesji plenarnej	2.12.2020
Sesja plenarna nr	556
Wynik głosowania	228/0/9
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES uważa, że transpozycja do prawa UE środków kontroli, ochrony i zarządzania przyjętych przez Międzyamerykańską Komisję ds. Tuńczyka Tropikalnego (IATTC) jest konieczna w celu doprowadzenia do jednolitego i skutecznego wdrożenia tych środków w UE. Transpozycja ta powinna być zgodna z ustaleniami IATTC i nie powinna tworzyć nowych zobowiązań dla statków europejskich. W związku z tym Komitet popiera wniosek dotyczący rozporządzenia.

1.2. EKES zaleca jednak uwzględnienie rozważań zawartych w jego opinii w sprawie *środków ochrony i kontroli na obszarze Organizacji Rybołówstwa Północno-Zachodniego Atlantyku (NAFO)* ⁽¹⁾.

1.3. Komitet sądzi, że omawiany wniosek nie ustanawia sprawnego mechanizmu transpozycji przepisów przyjętych w ramach IATTC i nie rozwiązuje kwestii ich corocznej aktualizacji.

1.4. EKES opowiada się za prostszym i bardziej elastycznym mechanizmem, dlatego proponuje rozporządzenie zawierające artykuł stwierdzający, że Unia Europejska musi obowiązkowo stosować do swojej floty przepisy przyjęte przez IATTC.

1.5. Komitet podkreśla ryzyko związane z wprowadzeniem systemu aktów delegowanych, który przyznaje Komisji uprawnienia do stanowienia prawa bez konieczności stosowania się do zwykłej procedury.

2. Streszczenie wniosku Komisji

2.1. Celem omawianego wniosku ⁽²⁾ jest dokonanie transpozycji do prawa Unii środków kontroli, ochrony i zarządzania przyjętych przez Międzyamerykańską Komisję ds. Tuńczyka Tropikalnego (IATTC), w której Unia Europejska jest umawiającą się stroną od 2006 r.

⁽¹⁾ Opinia EKES-u „Środki ochrony i egzekwowania – NAFO” (Dz.U. C 429 z 11.12.2020, s. 279).

⁽²⁾ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego środki zarządzania, ochrony i kontroli obowiązujące na obszarze objętym Konwencją ustanawiającą Międzyamerykańską Komisję ds. Tuńczyka Tropikalnego oraz zmieniającego rozporządzenie Rady (UE) nr 520/2007 [COM(2020) 308 final]: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0308&qid=1603701098515>.

2.2. Konwencja IATTC stanowi, że jej rezolucje są wiążące oraz że umawiające się strony podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia wdrożenia i egzekwowania konwencji oraz wszelkich środków ochrony i zarządzania przyjętych na jej podstawie.

2.3. Do Unii Europejskiej należy zatem zapewnienie zgodności ze wszystkimi środkami zatwierdzonymi przez IATTC poprzez odnoszenie środków ustanowionych w omawianym wniosku do środków przyjętych przez IATTC od 2008 r. Wniosek uwzględnia również mechanizm ułatwiający wdrażanie środków IATTC w przyszłości.

2.4. Omawiany wniosek przewiduje przekazanie Komisji uprawnień, zgodnie z art. 290 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w celu umożliwienia jej wdrożenia wszelkich zmian do tych środków, zatwierdzonych na dorocznych posiedzeniach tej organizacji, oraz zapewnienia równych warunków działania dla europejskich statków rybackich i innych umawiających się stron IATTC.

2.5. Środki przewidziane we wniosku dotyczą specyfikacji technicznych lin do połowu rekinów oraz, ogólnie, ochrony niektórych gatunków rekinów, okresów zamkniętych, przepisów dotyczących projektowania i rozmieszczania urządzeń do sztucznej koncentracji ryb, rejestrowania danych, ochrony ptaków morskich, obecności obserwatorów naukowych, rejestracji statków regionalnych, programów danych i statystyk oraz wytycznych mających na celu zmniejszenie śmiertelności żółwi.

3. Uwagi ogólne

3.1. EKES uważa, że transpozycja do prawa UE środków kontroli, ochrony i zarządzania przyjętych przez Międzyamerykańską Komisję ds. Tuńczyka Tropikalnego (IATTC) jest konieczna w celu doprowadzenia do jednolitego i skutecznego wdrożenia tych środków w UE. Transpozycja ta powinna być zgodna z ustaleniami IATTC i nie powinna tworzyć nowych zobowiązań dla statków europejskich.

3.2. Biorąc jednak pod uwagę fakt, że IATTC często zmienia swoje środki ochrony i kontroli na dorocznych posiedzeniach, Komitet uważa, że przedstawiony wniosek nie przewiduje sprawnego mechanizmu transpozycji środków przyjętych w ramach IATTC ani ich aktualizacji.

3.3. EKES uważa, że najbardziej sprawnym mechanizmem zapewnienia takich regularnych aktualizacji norm przyjmowanych przez IATTC byłoby opracowanie prostego rozporządzenia, w którym – precyzyjnie uzasadniwszy konieczność okresowej aktualizacji przepisów dotyczących co najmniej przyznanych kompetencji – w jednym artykule zawarto by zobowiązanie Unii Europejskiej do obowiązkowego stosowania do jej floty przepisów przyjmowanych co roku przez IATTC.

3.4. EKES ostrzega, że w przeciwnym wypadku wystąpiłoby ryzyko permanentnych opóźnień między przepisami przyjmowanymi przez IATTC a aktami prawnymi publikowanymi przez UE, a także zwraca uwagę na niepewność prawa, jaka może się z tym wiązać.

Bruksela, dnia 2 grudnia 2020 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący dyrektywy Rady zmieniającej dyrektywę Rady 2006/112/WE w zakresie środków tymczasowych w przypadku podatku od wartości dodanej w odniesieniu do szczepionek przeciwko COVID-19 i wyrobów medycznych do diagnostyki *in vitro* w kierunku tej choroby w odpowiedzi na pandemię COVID-19”

[COM(2020) 688 final – 2020/0311 (CNS)]

(2021/C 56/09)

Wniosek o konsultację	Rada Unii Europejskiej, 6.11.2020
Podstawa prawna	Art. 113 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja ds. Unii Gospodarczej i Walutowej oraz Spójności Gospodarczej i Społecznej
Data przyjęcia na sesji plenarnej	2.12.2020
Sesja plenarna nr	556
Wynik głosowania	195/0/3
(za/przeciw/wstrzymało się)	

Jako że EKES wyraził już poparcie dla przepisów podatkowych w związku z pandemią COVID-19 w opinii w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Rady zmieniającej dyrektywę 2011/16/UE w celu zaspokojenia pilnej potrzeby odroczenia niektórych terminów przekazywania i wymiany informacji w dziedzinie opodatkowania ze względu na pandemię COVID-19 [COM(2020) 197 final – 2020/0081 (CNS)]; opinii w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Rady zmieniającej dyrektywę (UE) 2017/2455 i (UE) 2019/1995 w odniesieniu do terminu transpozycji i daty rozpoczęcia stosowania ze względu na kryzys związany z COVID-19 [COM(2020) 198 final – 2020/0082 (CNS)]; oraz opinii w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady zmieniającego rozporządzenie (UE) 2017/2454 w odniesieniu do dat rozpoczęcia stosowania ze względu na kryzys związany z COVID-19 [COM(2020) 201 final – 2020/0084 (CNS)]⁽¹⁾, przyjętej 10 czerwca 2020 r., a także mając na uwadze, że omawiany wniosek dotyczący zmiany dyrektywy 2006/112/WE nie zawiera żadnych dalszych treści, na temat których EKES mógłby się wypowiedzieć, na 556. sesji plenarnej w dniach 2 i 3 grudnia 2020 r. (posiedzenie z 2 grudnia) Komitet 195 głosami za (3 osoby wstrzymały się od głosu) postanowił wydać pozytywną opinię w sprawie wniosku i odwołać się do stanowiska, które zajął w ww. dokumentach.

Bruksela, dnia 2 grudnia 2020 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽¹⁾ Dz.U. C 311 z 18.9.2020, s. 76.

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady upoważniającej Komisję do głosowania za podwyższeniem kapitału Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego”

[COM(2020) 774 *final* – 2020/0343 (COD)]

(2021/C 56/10)

Wnioski o konsultację	Parlament Europejski, 26.11.2020 Rada Unii Europejskiej, 30.11.2020
Podstawa prawna	Art. 173 ust. 3 i art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja ds. Unii Gospodarczej i Walutowej oraz Spójności Gospodarczej i Społecznej
Data przyjęcia na sesji plenarnej	2.12.2020
Sesja plenarna nr	556
Wynik głosowania	207/1/8
(za/przeciw/wstrzymało się)	

Uznawszy, że treść wniosku jest zadowalająca, i zważywszy na to, że EKES już się wypowiedział na temat wniosku dotyczącego rozporządzenia ustanawiającego program InvestEU⁽¹⁾ w opinii przyjętej 17 października 2018 r. oraz na temat jego przeglądu⁽²⁾ w opinii przyjętej 15 lipca 2020 r., na 556. sesji plenarnej w dniach 2–3 grudnia 2020 r. (posiedzenie z 2 grudnia 2020 r.), Komitet stosunkiem głosów 207 do 1 (8 osób wstrzymało się od głosu) postanowił wydać pozytywną opinię w sprawie wniosku i odwołać się do stanowiska, które zajął w ww. dokumencie.

Bruksela, dnia 2 grudnia 2020 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽¹⁾ Dz.U. C 62 z 15.2.2019, s. 131.

⁽²⁾ Dz.U. C 364 z 28.10.2020, s. 139.

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2004/37/WE w sprawie ochrony pracowników przed zagrożeniem dotyczącym narażenia na działanie czynników rakotwórczych lub mutagenów podczas pracy”

[COM(2020) 0571 final – 2020/0262 COD]

(2021/C 56/11)

Wniosek o konsultację	Rada Unii Europejskiej, 21.10.2020 Parlament Europejski, 5.10.2020
Podstawa prawna	Art. 153 ust. 2 i art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa
Data przyjęcia na sesji plenarnej	2.12.2020
Sesja plenarna nr	556
Wynik głosowania	224/0/6
(za/przeciw/wstrzymało się)	

Uznawszy, że treść wniosku jest w zupełności zadowalająca i że ponadto była ona już przedmiotem opinii EKES-u: SOC/545 – *Ochrona przed rakotwórczymi substancjami chemicznymi*, przyjętej dnia 21 września 2016 r., SOC/559 – *Ochrona pracowników przed czynnikami rakotwórczymi lub mutagenami podczas pracy*, przyjętej dnia 31 maja 2017 r., SOC/591 – *Ochrona pracowników przed czynnikami rakotwórczymi lub mutagenami podczas pracy*, przyjętej 19 września 2018 r., i CCMI/130 – *UE bez azbestu*, przyjętej dnia 18 lutego 2015 r.⁽¹⁾, na 556. sesji plenarnej w dniach 2–3 grudnia 2020 r. Komitet 224 głosami (6 osób wstrzymało się od głosu) postanowił wydać pozytywną opinię w sprawie wniosku i odwołać się do stanowiska, które zajął w ww. dokumentach.

Bruksela, dnia 2 grudnia 2020 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽¹⁾ Dz.U. C 487 z 28.12.2016, s. 113; Dz.U. C 288 z 31.8.2017, s. 56; Dz.U. C 440 z 6.12.2018, s. 145; Dz.U. C 251 z 31.7.2015, s. 13.

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie niektórych aspektów bezpieczeństwa kolei i łączności w odniesieniu do infrastruktury transgranicznej łączącej Unię Europejską i Zjednoczone Królestwo poprzez stałe połączenie przez kanał La Manche”

[COM(2020) 782 final – 2020/0347 (COD)]

(2021/C 56/12)

Wniosek o konsultację	Rada Unii Europejskiej, 2.12.2020 Parlament Europejski, 14.12.2020
Podstawa prawna	Art. 91 ust. 1 i art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego
Data przyjęcia na sesji plenarnej	2.12.2020
Sesja plenarna nr	556
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	210/1/4

Uznawszy, że treść wniosku jest w zupełności zadowalająca i nie wymaga żadnego komentarza ze strony EKES-u, na 556. sesji plenarnej w dniach 2–3 grudnia 2020 r. (posiedzenie z 2 grudnia) Komitet stosunkiem głosów 210 do 1 (4 osoby wstrzymały się od głosu) postanowił wydać pozytywną opinię na temat proponowanego tekstu.

Bruksela, dnia 2 grudnia 2020 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

ISSN 1977-1002 (wydanie elektroniczne)
ISSN 1725-5228 (wydanie papierowe)

Urząd Publikacji
Unii Europejskiej
L-2985 Luksemburg
LUKSEMBURG

PL